

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 452

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 61

14 grudnia 2018

Spis treści

IV Informacje

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Trybunał Obrachunkowy

2018/C 452/01	Podsumowanie wyników kontroli wspólnych przedsięwzięć badawczych Unii Europejskiej za 2017 r. przeprowadzonej przez Europejski Trybunał Obrachunkowy	1
2018/C 452/02	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemyśłu za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	10
2018/C 452/03	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	18
2018/C 452/04	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	27
2018/C 452/05	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	36
2018/C 452/06	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	48
2018/C 452/07	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	57
2018/C 452/08	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	66
2018/C 452/09	Sprawozdanie dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia	76

PL

IV

(Informacje)

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Podsumowanie wyników kontroli wspólnych przedsięwzięć badawczych Unii Europejskiej za
2017 r. przeprowadzonej przez Europejski Trybunał Obrachunkowy

(2018/C 452/01)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WSTĘP	1–10	2
Informacje ogólne	1–2	2
Wspólne przedsięwzięcia badawcze – publiczno-prywatne partnerstwa UE z udziałem przedstawicieli danej branży, zespołów badawczych i państw członkowskich	3–5	2
Budżet wspólnych przedsięwzięć	6–7	2
Podejście kontrolne	8–10	3
WYNIKI KONTROLI	11–44	3
Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	11	3
Opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń siedmiu z ośmiu wspólnych przedsięwzięć	12–13	3
Objaśnienie uzupełniające dotyczące wkładu UE w koszty projektu ITER	14–19	3
Inne uwagi	20–43	4
Działania podjęte w związku z uwagami z poprzednich lat	44	7
ZAŁĄCZNIK I – DZIAŁALNOŚĆ, BUDŻET I PERSONEL WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ		8
ZAŁĄCZNIK II – WYSOKOŚĆ WSKAŹNIKA DŹWIGNI DLA WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ (PROGRAM „HORYZONT 2020”)		9

WSTĘP**Informacje ogólne**

1. Trybunał przeprowadził kontrolę i wydał opinie na temat wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2017 r. oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań dla ośmiu wspólnych przedsięwzięć badawczych Unii Europejskiej. Są to:

- Wspólne Przedsięwzięcie F4E – rozwój energii termojądrowej,
- Wspólne Przedsięwzięcie BB – rozwój bioprzemysłu,
- Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo” – czyste technologie transportu lotniczego,
- Wspólne Przedsięwzięcie IMI – inicjatywa w zakresie leków innowacyjnych,
- Wspólne Przedsięwzięcie FCH – technologie ogniw paliwowych i technologii wodorowych,
- Wspólne Przedsięwzięcie SESAR – badania nad zarządzaniem ruchem lotniczym w jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej,
- Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL – podzespoły i układy elektroniczne,
- Wspólne Przedsięwzięcie S2R – innowacyjne rozwiązania dotyczące produktów kolejowych (Shift2Rail).

2. Niniejszy dokument jest podsumowaniem wyników kontroli opublikowanych w specjalnych sprawozdaniach rocznych Trybunału za 2017 r. dotyczących wspólnych przedsięwzięć. Nie stanowi on oddzielnego sprawozdania pokontrolnego ani opinii.

Wspólne przedsięwzięcia badawcze – publiczno-prywatne partnerstwa UE z udziałem przedstawicieli danej branży, zespołów badawczych i państw członkowskich

3. Wspólne przedsięwzięcia to partnerstwa publiczno-prywatne, które odgrywają ważną rolę w realizacji konkretnych aspektów polityki Unii Europejskiej (UE) w zakresie badań naukowych. Publicznym członkiem wspólnych przedsięwzięć jest Komisja reprezentująca UE. Prywatnymi członkami mogą być natomiast różni partnerzy publiczni i prywatni ze zrzeszeń branżowych i zrzeszeń podmiotów badawczych. Wszystkie wspólne przedsięwzięcia z wyjątkiem Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL są oparte na modelu dwustronnym, a ich członkami są Komisja i prywatni partnerzy branżowi lub badawczy. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL opiera się na modelu trójstronnym, w którym członkami są także państwa członkowskie.

4. Członkowie wnoszą wkłady służące finansowaniu działań realizowanych przez wspólne przedsięwzięcia. Komisja ze swojej strony zapewnia finansowanie z budżetu siódmego programu ramowego na rzecz badań naukowych (7PR) i programu „Horyzont 2020”. Dwa wspólne przedsięwzięcia (SESAR i S2R) otrzymują także finansowanie z programu na rzecz transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Z kolei partnerzy branżowi i badawczy wnoszą wkłady niepieniężne w postaci prowadzonej działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć oraz wkłady pieniężne na potrzeby kosztów administracyjnych i operacyjnych ponoszonych przez te przedsięwzięcia.

5. W przypadku czterech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI i S2R) prywatni członkowie są również zobowiązani do wniesienia wkładów niepieniężnych o określonej minimalnej wartości na rzecz tzw. działań dodatkowych, tj. działań wykraczających poza plan prac wspólnych przedsięwzięć, lecz wchodzących w zakres ich celów. Europejski Trybunał Obrachunkowy nie posiada uprawnień do kontroli tego typu wkładów, w związku z czym nie może wydać opinii dotyczącej ich charakteru, jakości i rzeczywistej wielkości ani ocenić, czy członkowie branżowi i tak podjęliby taką formę zaangażowania.

Budżet wspólnych przedsięwzięć

6. W 2017 r. łączny budżet wspólnych przedsięwzięć (środki na płatności) wyniósł 2,1 mld euro (w 2016 r. było to 1,8 mld euro). Łączne wkłady niepieniężne i pieniężne wniesione przez partnerów branżowych i badawczych miały osiągnąć podobną wysokość na koniec okresu programowania. Na koniec 2017 r. we wspólnych przedsięwzięciach zatrudnionych było 671 członków personelu (w 2016 r. – 633).

7. Informacje na temat obszaru działalności, budżetu oraz liczby pracowników wspólnych przedsięwzięć przedstawiono w **załączniku I**.

Podejście kontrolne

8. Zgodnie z art. 208 ust. 4 i art. 209 ust. 2 rozporządzenia finansowego ⁽¹⁾ UE kontrola wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć jest zlecana niezależnym zewnętrznym firmom audytorskim. Zgodnie z międzynarodowymi standardami kontroli Trybunał zweryfikował jakość wyników prac zewnętrznych firm audytorskich i uzyskał wystarczającą pewność co do tego, że może posłużyć się nimi jako podstawą do wydania opinii pokontrolnych dotyczących wiarygodności sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2017 r.

9. W celu oceny legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń kontrola przeprowadzona w odniesieniu do każdego wspólnego przedsięwzięcia obejmowała badanie bezpośrednie reprezentatywnych prób transakcji po stronie płatności i dochodów, analityczny przegląd głównych procedur administracyjnych i operacyjnych (w zakresie dotacji, zamówień publicznych i naboru) oraz ocenę systemów nadzoru i kontroli wewnętrznej stosowanych we wspólnych przedsięwzięciach. Ponadto Trybunał zbadał również próbę wyników kontroli *ex post* przeprowadzonych przez niezależne zewnętrzne firmy audytorskie u beneficjentów dotacji z 7PR i przeanalizował scentralizowany system kontroli *ex post* płatności w ramach programu „Horyzont 2020” zarówno na poziomie wspólnych przedsięwzięć, jak i Wspólnej Służby Audytu Dyrekcji Generalnej ds. Badań Naukowych i Innowacji. Trybunał przeprowadził także kontrolę kompletności procesu odzyskiwania środków przez wspólne przedsięwzięcia w wyniku wykrytych błędów i kontrolę prawidłowości obliczeń dotyczących poziomu błędu.

10. W przypadku siedmiu wspólnych przedsięwzięć realizujących siódmy program ramowy i program „Horyzont 2020” (SESAR, „Czyste Niebo”, FCH, IMI, ECSEL, S2R i BBI) Komisja ukończyła w czerwcu 2017 r. sprawozdania z oceny wyników funkcjonowania i wartości dodanej wspólnych przedsięwzięć w ramach siódmego programu ramowego (7PR) i programu „Horyzont 2020”. Trybunał przeanalizował wyniki ocen śródkresowych i końcowych i związane z nimi plany działania wspólnych przedsięwzięć.

WYNIKI KONTROLI***Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć***

11. Ostateczne sprawozdania finansowe wszystkich wspólnych przedsięwzięć przedstawiały rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach ich sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za kończący się tego dnia rok budżetowy, zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów finansowych oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji.

Opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń siedmiu z ośmiu wspólnych przedsięwzięć

12. Transakcje leżące u podstaw rocznych sprawozdań finansowych za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach w przypadku siedmiu wspólnych przedsięwzięć (F4E, BBI, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, SESAR i S2R).

13. Podobnie jak w poprzednich latach, Trybunał wydał opinię z zastrzeżeniem na temat legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL. Znaczne zróżnicowanie metod i procedur stosowanych przez krajowe organy finansujące (KOF) sprawia, że Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL nie ma możliwości obliczenia jednego wiarygodnego ważonego poziomu błędu lub poziomu błędu rezydualnego. W związku z tym Trybunał nie był w stanie stwierdzić, czy kontrole *ex post* dają wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw okresowych i końcowych płatności na rzecz projektów w ramach 7PR zarządzanych przez to wspólne przedsięwzięcie. Powyższa kwestia nie odnosi się do realizacji projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, ponieważ za kontrole *ex post* odpowiada w tym przypadku Wspólna Służba Audytu Komisji.

Objaśnienie uzupełniające dotyczące wkładu UE w koszty projektu ITER

14. Podobnie jak w 2016 r., wydana przez Trybunał opinia pokontrolna w sprawie rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E opatrzona była objaśnieniem uzupełniającym ⁽²⁾ dotyczącym wkładu UE w koszty projektu ITER.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽²⁾ Objasnienie uzupełniające ma na celu zwrócenie uwagi na kwestię, która nie została w istotny sposób zniekształcona w sprawozdaniu finansowym, ale ma zasadnicze znaczenie dla zrozumienia tego sprawozdania przez odbiorców.

15. W listopadzie 2016 r. Rada ITER zatwierdziła nowy kosztorys i harmonogram projektu ITER, zgodnie z którym termin zakończenia pierwszego strategicznego etapu pośredniego budowy (etap pierwszej plazmy) wyznaczono na grudzień 2025 r., a szacowany termin zakończenia całego etapu budowy – na grudzień 2035 r. Stanowi to opóźnienie o 15 lat w stosunku do pierwotnego harmonogramu.

16. W oparciu o nowe założenia projektu Wspólne Przedsięwzięcie F4E przeliczyło odnośny koszt na zakończenie etapu budowy w ramach projektu ITER. W grudniu 2016 r. radzie zarządzającej wspólnego przedsięwzięcia przedstawiono rezultaty tych obliczeń, z których wynikało, że konieczne jest dodatkowe finansowanie unijne na potrzeby etapu budowy po 2020 r. w wysokości około 5,4 mld euro (wzrost o 82 % w stosunku do pierwotnie zatwierdzonej kwoty 6,6 mld euro).

17. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie F4E musi także współfinansować etap operacyjny projektu ITER po 2035 r., a następnie etap dezaktywacji i etap likwidacji. Wysokość łącznego wkładu w etap operacyjny po 2035 r. nie została jeszcze oszacowana. Koszty dezaktywacji i likwidacji szacuje się odpowiednio na 95,5 i 180,2 mln euro (według wartości z 2001 r.).

18. Trybunał odnotował, że przy określaniu nowego terminu i kosztów nie wzięto pod uwagę nieprzewidzianych okoliczności. W czerwcu 2017 r. Komisja opublikowała komunikat dotyczący wkładu UE w projekt ITER, w którym zasugerowała, że właściwe byłoby uwzględnienie ewentualnych nieprzewidzianych opóźnień w realizacji harmonogramu do 24 miesięcy oraz możliwości wzrostu nieplanowanych kosztów o 10–20 %. Do czasu podjęcia decyzji przez Radę UE za limit wydatków wspólnego przedsięwzięcia do 2020 r. służy kwota 6,6 mld euro, przyjęta już przez Radę UE w 2010 r. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia F4E podjęto wiele działań z myślą o zastosowaniu się do wyznaczonego progu, między innymi opóźniono udzielenie zamówienia i instalację komponentów, które nie są niezbędne na etapie pierwszej plazmy.

19. Trybunał uważa, że choć podjęto właściwe kroki w celu poprawy zarządzania etapem budowy w ramach projektu ITER i nadzoru nad tym etapem, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu.

Inne uwagi

20. Nie podważając swojej opinii, w specjalnych sprawozdaniach rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć Trybunał sformułował różne uwagi, aby wypuklić istotne kwestie i wskazać obszary wymagające poprawy w związku z zarządzaniem budżetem i finansami, kontrolą wewnętrzną, mobilizowaniem wkładów oraz przeprowadzaniem ocen przez Komisję.

Niedociągnięcia w planowaniu budżetu w odniesieniu do środków na płatności

21. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia F4E konieczne było znaczące zwiększenie środków na płatności w 2017 r. w stosunku do poziomu planowanego w pierwotnym budżecie (o około 284 mln euro, czyli 52 %), aby sprostać rzeczywistym potrzebom w zakresie płatności w 2017 r. Sytuację tę spowodowały poważne niedociągnięcia w procesie planowania budżetowego tego wspólnego przedsięwzięcia. Miała ona wpływ na jego budżet na rok 2018.

22. W przypadku dwóch wspólnych przedsięwzięć (SESAR, IMI) poziom wykorzystania środków na płatności w 2017 r. był znacznie niższy niż oczekiwano. W odniesieniu do wspólnego przedsięwzięcia SESAR przyczyną było przede wszystkim opóźnione zawieranie umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” oraz fakt, że nie wzięto pod uwagę znaczących dochodów przeznaczonych na określony cel pochodzących ze środków odzyskanych w związku z zakończonymi projektami z 7PR. W przypadku IMI niski poziom wykonania budżetu był spowodowany przede wszystkim ograniczeniem lub odsunięciem w czasie badań klinicznych w ramach niektórych dużych projektów, a także opóźnieniami w zawieraniu umów o dotacje w związku z zamkniętymi zaproszeniami do składania wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”. Wspólne przedsięwzięcia mogą włączyć niewykorzystane środki na płatności z poprzednich lat do budżetu na trzy kolejne lata, a ich proces planowania budżetowego przebiega powoli, co ma coraz bardziej niekorzystny wpływ na poziom wykorzystania środków na płatności przewidzianych w budżecie wspólnych przedsięwzięć.

Końcowy etap siódmego programu ramowego – średni poziom wykonania budżetu dla wspólnych przedsięwzięć wyniósł 87 %

23. Trybunał przedstawił informacje na temat wykonania wieloletniego budżetu programów 7PR i TEN-T przez wspólne przedsięwzięcia (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL).

24. W odniesieniu do pięciu wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z siódmego programu ramowego (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL), łączna wartość rzeczywistych wkładów pieniężnych wniesionych przez UE sięgnęła na koniec 2017 r. (tj. na końcowym etapie 7PR) 3,1 mld euro, przy czym uzgodniona maksymalna kwota wkładów pieniężnych wynosiła 3,6 mld euro. Wynika z tego, że średni poziom wykonania budżetu w zakresie działań podejmowanych w ramach 7PR wyniósł dla tych wspólnych przedsięwzięć w przybliżeniu 87 %.

Półmetek programu „Horyzont 2020” – wspólne przedsięwzięcia wykazują opóźnienia w jego realizacji

25. Trybunał przedstawił informacje na temat wykonania przez wspólne przedsięwzięcia wieloletniego budżetu programu „Horyzont 2020”.

26. W odniesieniu do siedmiu wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z programu „Horyzont 2020” (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL, BBI, S2R), łączna wartość rzeczywistych wkładów pieniężnych wniesionych przez UE sięgnęła na koniec 2017 r. (tj. w połowie programu „Horyzont 2020”) 1,6 mld euro, przy czym uzgodniona maksymalna kwota wkładów pieniężnych UE we wszystkie wspólne przedsięwzięcia realizujące program „Horyzont 2020” wynosiła 7,2 mld euro. Oznacza to, że obecnie średni poziom realizacji działań podejmowanych w ramach programu „Horyzont 2020” wynosi dla tych wspólnych przedsięwzięć w przybliżeniu 23 %. Poziom ten jest niższy w przypadku IMI (11 %) – przede wszystkim z uwagi na długi czas konieczny do zawarcia przez konsorcja projektowe umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” – oraz BBI (15 %).

Wkłady niepieniężne na poczet dodatkowych działań realizowanych poza programem prac wspólnych przedsięwzięć stanowiły największą część wkładu wniesionego przez prywatnych członków

27. Do końca 2017 r. partnerzy branżowi i badawczy siedmiu wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z programu „Horyzont 2020”, wniosły rzeczywisty wkład w wysokości 2,9 mld euro, tj. 39 % łącznej wartości wkładów uzgodnionej na poziomie 7,5 mld euro. Na wniesioną sumę składa się kwota w wysokości 1 mld euro ⁽³⁾ odpowiadająca wkładom niepieniężnym na rzecz własnej działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020” (34 %) i kwota w wysokości 1,9 mld euro stanowiąca wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych realizowanych poza programem prac wspólnych przedsięwzięć (66 %). Mimo dużej skali wkładów niepieniężnych na działania dodatkowe nie ma obowiązku ujmowania ich w sprawozdaniach rocznych finansowych, a Trybunał nie ma uprawnień do ich kontrolowania, w związku z czym nie może wydać opinii dotyczącej charakteru, jakości ani wielkości tych wkładów („Czyste Niebo”, FCH, BBI, S2R).

28. W odniesieniu do BBI w lutym 2017 r. Komisja zainicjowała zmianę rozporządzenia ustanawiającego to wspólne przedsięwzięcie celem umożliwienia członkom branżowym przekazywania wkładów pieniężnych również na poziomie projektów. Istnieje jednak duże ryzyko, że członkowie branżowi nie zdołają osiągnąć minimalnej kwoty wkładów pieniężnych na działalność operacyjną (182,5 mln euro) przed końcem programu.

29. Bardziej szczegółowe informacje na temat wykonania wieloletniego budżetu można znaleźć w rocznych sprawozdaniach z działalności wspólnych przedsięwzięć za rok 2017.

Mechanizmy wewnętrznej kontroli płatności były zasadniczo skuteczne i sprawiły, że poziom błędu utrzymał się poniżej progu istotności

30. Wspólne przedsięwzięcia ustanowiły wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR niezależne zewnętrzne firmy audytorskie zaangażowane przez wspólne przedsięwzięcia przeprowadzają kontrolę *ex post* u beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* u beneficjentów odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć skutecznie zastosowano te kluczowe mechanizmy kontroli służące do oceny legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw płatności.

31. W odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach 7PR wszystkie wspólne przedsięwzięcia (oprócz Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL) obliczyły i zadeklarowały poziom błędu rezydualnego poniżej 2 % na podstawie wyników kontroli *ex post* przeprowadzonej na koniec 2017 r. Poziom ten został potwierdzony w toku przeprowadzonego przez Trybunał badania bezpośredniego i weryfikacji prac zewnętrznych firm audytorskich.

32. W odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” tylko trzy na siedem wspólnych przedsięwzięć realizujących projekty w ramach programu „Horyzont 2020” („Czyste Niebo”, IMI i SESAR) mogły obliczyć i zadeklarować poziom błędu na podstawie wyników kontroli *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji. W przypadku wspólnego przedsięwzięcia SESAR poziom błędu rezydualnego w zakresie płatności w ramach programu „Horyzont 2020” wyniósł 2,8 %. Jeśli jednak wziąć pod uwagę dość niski poziom łącznych płatności w ramach programu „Horyzont 2020” w porównaniu z łączną kwotą płatności dokonanych przez SESAR w 2017 r., ogólny poziom błędu rezydualnego znajduje się poniżej progu istotności.

33. Pierwsze wyniki kontroli *ex post* dla pozostałych wspólnych przedsięwzięć (FCH, ECSEL, S2R, BBI) będą dostępne w 2018 r., gdyż w 2017 r. projekty realizowane przez nie w ramach programu „Horyzont 2020” wciąż były w początkowej fazie realizacji, a płatności operacyjne w ramach tego programu stanowiły głównie płatności zaliczkowe.

⁽³⁾ Tylko około 0,2 mld euro z tej kwoty (20 %) zostało poświadczane do końca 2017 r.

Nadal utrzymują się niedociągnięcia w ramach kontroli wewnętrznej i monitorowania oraz w procedurach udzielania zamówień publicznych, udzielania dotacji i przeprowadzania naboru

34. Na koniec 2017 r. nie wprowadzono jeszcze modyfikacji wspólnych narzędzi Komisji służących do zarządzania dotacjami i prowadzenia monitorowania w ramach programu „Horyzont 2020”, które są niezbędne w celu przetwarzania wkładów niepieniężnych wspólnych przedsięwzięć. Miało to wpływ na ramy kontroli wewnętrznej i monitorowania czterech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, IMI, SESAR, S2R).

35. Trybunał stwierdził kilka uchybień w stosowaniu standardów kontroli wewnętrznej w przypadku wspólnych przedsięwzięć ECSEL, SESAR i F4E. W ECSEL rejestr odstępstw nie był właściwie prowadzony. Jeżeli chodzi o SESAR, odejście kluczowego personelu oraz wynikające z tego nadmierne obciążenie pracą w departamencie finansów doprowadziły do niedociągnięć w kontroli finansowej. W przypadku F4E stwierdzono znaczne niedociągnięcia w procedurach kontroli wewnętrznej i monitorowania w zakresie rekrutacji kluczowych członków kadry kierowniczej, działań następczych podjętych po złożeniu deklaracji interesów przez kadrę kierowniczą, a także strategii komunikacji wewnętrznej, które nie zapewniły rozpowszechnienia właściwych informacji finansowych istotnych dla rocznego sprawozdania finansowego.

36. W przypadku trzech wspólnych przedsięwzięć (ECSEL, S2R, SESAR) kontrolerzy stwierdzili niedociągnięcia w zarządzaniu procedurami udzielania zamówień publicznych z 2017 r.

37. Co do BBI, stwierdzono uchybienia w koncepcji zaproszenia do składania wniosków z 2016 r. i w procesie zarządzania nim, co sprawiło, że jedynie w dość niewielkim zakresie (50 %) podjęto zakres tematyczny zaproszeń z obszaru działań dotyczących badań naukowych i innowacji. Ważne zagadnienia z obszaru działań w zakresie badań naukowych i innowacji nie zostały objęte finansowaniem.

Zdolność wspólnych przedsięwzięć do mobilizowania wkładów od prywatnych członków na rzecz programu „Horyzont 2020”

38. Jednym z głównych celów wspólnych przedsięwzięć i ich wartością dodaną jest mobilizowanie wkładów od prywatnych członków branżowych i badawczych w obszarze działalności danego wspólnego przedsięwzięcia przez okres jego funkcjonowania (10 lat). Do pomiaru zdolności wspólnych przedsięwzięć do mobilizowania wkładów od prywatnych członków kontrolerzy Trybunału posłużyli się minimalną wysokością wskaźnika dźwigni obliczoną w oparciu o wkłady członków określone na mocy odnośnych przepisów rozporządzenia ustanawiającego dane wspólne przedsięwzięcie⁽⁴⁾. Aby efekt dźwigni osiągnął racjonalny poziom, minimalne wkłady członków prywatnych na rzecz działalności wspólnych przedsięwzięć powinny osiągnąć co najmniej wysokość wkładu pieniężnego UE.

39. Minimalna wysokość wskaźnika dźwigni dla siedmiu wspólnych przedsięwzięć realizujących działania w ramach programu „Horyzont 2020” została przedstawiona w **załączniku II**. W przypadku trzech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI) rozporządzenie ustanawiające nie nakłada jednak na prywatnych członków obowiązku przekazania minimalnej kwoty wkładów niepieniężnych na poczet działalności operacyjnej wspólnego przedsięwzięcia. W związku z tym dla wyżej wymienionych wspólnych przedsięwzięć obliczono tylko jedną minimalną wysokość wskaźnika dźwigni, która obejmuje wkłady przeznaczone zarówno na działania operacyjne, jak i dodatkowe.

Oceny przeprowadzone przez Komisję i związane z nimi plany działania wspólnych przedsięwzięć

40. W 2017 r. Komisja przeprowadziła zgodną z wymogami ustawowymi ocenę końcową dla wspólnych przedsięwzięć ustanowionych w ramach 7PR (SESAR, IMI, FCH, „Czyste Niebo”, Artemis i ENIAC) oraz zgodną z wymogami ustawowymi ocenę śródk okresową dla wspólnych przedsięwzięć ustanowionych w ramach programu „Horyzont 2020” (SESAR, IMI 2, „Czyste Niebo 2”, FCH 2, ECSEL, S2R, BBI).

41. Oceny zostały przeprowadzone przy pomocy niezależnych ekspertów i dotyczyły wyników ich funkcjonowania z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań.

42. W październiku 2017 r. Komisja przekazała Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informację na temat wyników oceny. Ogólnie rzecz biorąc, wyniki funkcjonowania wspólnych przedsięwzięć zostały ocenione pozytywnie, oceniający zalecili jednak, by: zwiększyć udział podmiotów z branży, państw członkowskich, MSP i innych zainteresowanych stron; poprawić koordynację z innymi unijnymi i krajowymi programami badawczymi; zapewnić większy udział nowych państw członkowskich; opracować solidne ramy pomiaru wyników zawierające kluczowe wskaźniki wykonania zadań pozwalające ocenić oddziaływanie i korzyści społeczno-gospodarcze wspólnych przedsięwzięć; aktywniej rozpowszechniać i wykorzystywać rezultaty projektów realizowanych przez wspólne przedsięwzięcia.

⁽⁴⁾ Minimalna wysokość wskaźnika dźwigni to suma minimalnych wkładów prywatnych członków określonych w rozporządzeniu ustanawiającym dane wspólne przedsięwzięcie podzielona przez maksymalny wkład pieniężny UE na rzecz wspólnego przedsięwzięcia określony w rozporządzeniu ustanawiającym wspólne przedsięwzięcie

43. W odpowiedzi na zalecenia każde wspólne przedsięwzięcie sporządziło plan działania i rozpoczęło jego wdrażanie w 2018 r. Realizacja planów działania wspólnych przedsięwzięć zostanie objęta kontrolą finansową za rok 2018, którą przeprowadzi Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Działania podjęte w związku z uwagami z poprzednich lat

44. W większości przypadków wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze w związku z uwagami poczynionymi w specjalnych sprawozdaniach rocznych Trybunału z poprzednich lat. Szczegółowe informacje zamieszczono w załącznikach do sprawozdań Trybunału. Realizacja działań podjętych w związku z uwagami z poprzednich lat trwa jeszcze we wspólnych przedsięwzięciach ECSEL i F4E.

ZAŁĄCZNIK I

Działalność, budżet i personel wspólnych przedsięwzięć

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE	Macierzyska DG	Obszar polityki	Główne działania	Ostateczny budżet (w mln euro)		Personel (stan na koniec roku)	
				2017	2016	2017	2016
BBI	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie bioproduktów i biopaliw	92	66	20	20
„CZyste Niebo”	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii aeronautycznych	244	288	41	41
ECSEL	DG CONNECT	Badania naukowe	Badania i innowacje w zakresie podzespołów i układów elektronicznych	290	244	29	29
F4E – ENERGIA TERMOJĄDROWA	DG ENER	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie energii termojądrowej	865	720	447	415
FCH2 – TECHNOLOGIE OGNIW PALIWOWYCH I TECHNOLOGIE WODOROWE	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych	199	116	26	26
IMI – INICJATYWA W ZAKRESIE LEKÓW INNOWACYJNYCH	DG RTD	Badania naukowe	Badania farmaceutyczne i rozwój w zakresie innowacyjnych leków	206	209	49	41
SESAR	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym	192	157	40	44
S2R – SHIFT2RAIL	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie sektora kolejowego	44	52	19	17
Ogółem				2 131	1 852	671	633

ZAŁĄCZNIK II

Wysokość wskaźnika dźwigni dla wspólnych przedsięwzięć (program „Horyzont 2020”)

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE	Macierzysta DG	Obszar polityki	Główne działania	Wskaźnik dźwigni dla działań operacyjnych	Wskaźnik dźwigni dla działań dodatkowych
BBi	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie bioproduktów i biopaliw	—	2,8
„CZYSTE NIEBO”	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii aeronautycznych	—	1,25
ECSEL	DG CONNECT	Badania naukowe	Badania i innowacje w zakresie podzespołów i układów elektronicznych	1,42	1,42
FCH2 – TECHNOLOGIE OGNIW PALIWOWYCH I TECHNOLOGIE WODOROWE	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych	—	0,67
IMI – INICJATYWA W ZAKRESIE LEKÓW INNOWACYJNYCH	DG RTD	Badania naukowe	Badania farmaceutyczne i rozwój w zakresie innowacyjnych leków	1	1
SESAR	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym	0,85	0,85
S2R – SHIFT2RAIL	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie sektora kolejowego	0,88	1,18

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia

(2018/C 452/02)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–10	11
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia BBI	1–2	11
Zarządzanie	3–5	11
Cele	6	11
Zasoby	7–9	11
Ocena przeprowadzona przez Komisję	10	12
OPINIE	11–23	12
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	12	12
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	13	12
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	14	12
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	15–17	12
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	18–23	13
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	24–30	13
Wykonanie budżetu na 2017 r.	24	13
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	25–30	14
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	31–35	14
Ramy kontroli wewnętrznej	31–34	14
Zaproszenie do składania wniosków z 2016 r.	35	15
INNE KWESTIE	36	15
Mobilizowanie wkładów od członków z branży	36	15
INFORMACJE NA TEMAT OCENY PRZEPROWADZONEJ PRZEZ KOMISJĘ	37–38	15
ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		17

WPROWADZENIE

Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia BBI

1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w maju 2014 r. ⁽¹⁾ na okres 10 lat i rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 26 października 2015 r.
2. Wspólne Przedsięwzięcie BBI jest partnerstwem publiczno-prywatnym w sektorze bioprzemysłu. Jego członkami założycielami są Unia Europejska (UE) reprezentowana przez Komisję i partnerzy branżowi reprezentowani przez Konsorcjum Bioprzemysłu (BIC).

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia BBI obejmuje Radę Zarządzającą, Dyrektora Wykonawczego, Komitet Naukowy i Grupę Przedstawicieli Państw.
4. W skład Rady Zarządzającej wchodzi pięciu przedstawicieli Komisji działających w imieniu Unii oraz pięciu przedstawicieli członków innych niż Unia, z których co najmniej jeden powinien być przedstawicielem małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Rada Zarządzająca ponosi ogólną odpowiedzialność za orientację strategiczną i operacje Wspólnego Przedsięwzięcia oraz za nadzór nad realizacją jego działań. Dyrektor Wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.
5. Komitet Naukowy i Grupa Przedstawicieli Państw są organami doradczymi. Komitet doradza w sprawie priorytetów naukowych, które należy uwzględnić w rocznych planach prac Wspólnego Przedsięwzięcia. Grupa Przedstawicieli Państw wydaje opinie na temat strategii i osiągnięcia celów.

Cele

6. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia BBI jest realizacja programu działań w zakresie badań naukowych i innowacji w Europie, służącego ocenie dostępności odnawialnych zasobów biologicznych, które można wykorzystać do produkcji biomateriałów, oraz, na tej podstawie, wsparcie tworzenia trwałych łańcuchów wartości w bioprzemysle. Działania te należy prowadzić poprzez współpracę między zainteresowanymi stronami na wszystkich etapach łańcucha wartości w bioprzemysle, obejmujących sektory produkcji podstawowej i przetwórstwa, marki konsumenckie, MŚP, ośrodki badawcze i technologiczne oraz uczelnie.

Zasoby

7. Maksymalny wkład UE w działania Wspólnego Przedsięwzięcia BBI w wysokości 975 mln euro ma zostać sfinansowany z budżetu programu „Horyzont 2020” ⁽²⁾. Członkowie z branży mają z kolei przekazać zasoby o wartości co najmniej 2 730 mln euro przez cały okres funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽³⁾, z czego przynajmniej 182,5 mln euro powinny stanowić wkłady pieniężne na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia. Ponadto muszą oni ponieść koszty w wysokości co najmniej 1 755 mln euro, realizując dodatkowe działania wykraczające poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia BBI ⁽⁴⁾.
8. Koszty administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia BBI są ograniczone do 58,5 mln euro i są pokrywane poprzez wkłady finansowe dzielone równo w ujęciu rocznym między UE i członków reprezentujących branżę ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 560/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 130).

⁽²⁾ Art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 560/2014.

⁽³⁾ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 560/2014.

⁽⁴⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 560/2014 działania dodatkowe obejmują wkłady niepieniężne na rzecz realizacji działań wykraczających poza plan prac i budżet Wspólnego Przedsięwzięcia, lecz przyczyniających się do realizacji celów wspólnej inicjatywy technologicznej na rzecz bioprzemysłu. Zgodnie z art. 4 ust. 4 tego samego rozporządzenia koszt działań dodatkowych musi zostać poświadczony przez niezależnego audytora zewnętrznego i nie jest poddawany kontroli przez Wspólne Przedsięwzięcie, Europejski Trybunał Obrachunkowy ani żaden inny organ unijny.

⁽⁵⁾ Art. 12 ust. 2 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia BBI (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 560/2014).

9. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia BBI wyniósł 91,6 mln euro (w 2016 r. wynosił on 66 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 20 pracowników (w 2016 r. było to również 20 osób) ⁽⁶⁾.

Ocena przeprowadzona przez Komisję

10. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę śródkresową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie, w następstwie której sporządziło ono plany działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tej oceny. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planów działania wdrożonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z oceny. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIE

11. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁷⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁸⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

12. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

13. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

14. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

15. Na mocy art. 310-325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

⁽⁶⁾ Więcej informacji na temat Wspólnego Przedsięwzięcia BBI i jego działalności można znaleźć na jego stronie internetowej: <https://www.bbi-europe.eu>.

⁽⁷⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁸⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

16. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

17. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

18. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaze istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

19. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

20. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

21. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) z wyjątkiem zaliczek w chwili ich wypłaty.

22. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinie, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽⁹⁾.

23. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI

Wykonanie budżetu na 2017 r.

24. Ostateczny budżet na 2017 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 92,9 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 91,6 mln euro. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 97 % i 95 %. Większość płatności dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie stanowiły płatności zaliczkowe na rzecz umów o udzielenie dotacji zawartych w efekcie zaproszeń do składania wniosków z 2016 r.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

25. Z maksymalnej kwoty 975 mln euro wkładu pieniężnego UE, który miał zostać przydzielony na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia BBI przez cały okres jego funkcjonowania, do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 150,7 mln euro.

26. Członkowie z branży nie mają obowiązku przekazania minimalnej kwoty wkładów niepieniężnych na rzecz działalności Wspólnego Przedsięwzięcia. Na koniec 2017 r. zgłosili oni wkłady niepieniężne w wysokości 26 mln euro na poczet działalności operacyjnej, przy czym żaden z tych wkładów nie został jeszcze zatwierdzony przez Dyrektora Wykonawczego. Ponadto Rada Zarządzająca zatwierdziła wkłady pieniężne członków z branży w wysokości 5,8 mln euro na poczet kosztów administracyjnych.

27. Z minimalnej kwoty 182,5 mln euro wkładów pieniężnych, które członkowie z branży mieli wnieść na poczet kosztów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia przez cały okres jego funkcjonowania, do końca 2017 r. przekazano zaledwie 0,8 mln euro. W konsekwencji Komisja (DG RTD) wstrzymała swój wkład pieniężny w kwocie 50 mln euro na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia. Choć w lutym 2017 r. Komisja zainicjowała zmianę rozporządzenia ustanawiającego BBI⁽¹⁰⁾ celem umożliwienia członkom z branży przekazywania wkładów pieniężnych również na poziomie projektów, istnieje duże ryzyko, że nie zdołają oni osiągnąć minimalnej kwoty wkładów pieniężnych na działalność operacyjną przed końcem programu BBI.

28. Z kwoty co najmniej 1 755 mln euro wkładów członków z branży, które miały zostać wniesione na rzecz dodatkowych działań realizowanych poza programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2017 r. zgłoszono i poświadczono 663,6 mln euro (39 %). Niemniej jednak wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych członków na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do ich charakteru, jakości i wielkości.

29. W związku z tym na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków z branży wyniosła 670,2 mln euro (z czego niemal 100 % stanowiły wkłady na rzecz działań dodatkowych), podczas gdy wkład pieniężny ze strony UE wyniósł 150,7 mln euro (zob. także pkt 36).

30. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w kwocie 1 186,75 mln euro⁽¹¹⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 509,8 mln euro i dokonało płatności na kwotę 172,2 mln euro.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ**Ramy kontroli wewnętrznej**

31. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. Sytuacja na koniec 2017 r. pokazała, że w dużej mierze wdrożono większość istotnych standardów kontroli wewnętrznej, przy czym niektóre standardy, takie jak SKW 8 – procesy i procedury, SKW 10 – ciągłość działania oraz SKW 11 – zarządzanie dokumentacją, miały zostać w pełni wdrożone w 2018 r.

32. Powołana przez Komisję Wspólna Służba Audytu jest odpowiedzialna za kontrolę *ex post* zestawień wydatków poniesionych w ramach projektów z programu „Horyzont 2020”. W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie, wraz ze Wspólną Służbą Audytu i DG RTD, rozpoczęło pierwszą kontrolę *ex post* dotyczącą losowo dobranej próby okresowych zestawień wydatków poniesionych w ramach programu „Horyzont 2020”. Jej rezultaty zostaną jednak podane do wiadomości dopiero w rocznym sprawozdaniu z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia za 2018 r.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/121 z dnia 23 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 560/2014 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu (Dz.U. L 22 z 26.1.2018, s. 1).

⁽¹¹⁾ Kwota ta obejmuje maksymalny wkład UE na poczet kosztów operacyjnych i administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia (975 mln euro) oraz wkład pieniężny członków z branży na rzecz kosztów administracyjnych (29,25 mln euro) i operacyjnych (182,5 mln euro) Wspólnego Przedsięwzięcia. Kwoty te nie obejmują wkładów pieniężnych członków z branży na rzecz kosztów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia na poziomie projektów.

33. W oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej we Wspólnym Przedsięwzięciu i bezpośrednie badanie operacji z zakresu dochodów, płatności, dotacji i zamówień wyniki kontroli dały Trybunałowi wystarczającą pewność, że ogólny poziom błędu resztowego w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się poniżej progu istotności.

34. Na koniec 2017 r. nie zakończono jeszcze procesu wprowadzania zmian we wspólnych narzędziach Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które to zmiany są niezbędne do przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zaproszenie do składania wniosków z 2016 r.

35. W wyniku zaproszenia do składania wniosków o dotacje z 2016 r. zagadnienia dotyczące działań w zakresie badań naukowych i innowacji podjęto jedynie w dość niewielkim zakresie. Wspomniane działania z łącznym budżetem w wysokości 50 mln euro obejmowały 12 zagadnień, z których każde było ukierunkowane na określone wyzwania wynikające z działań demonstracyjnych i wdrożeniowych dotyczących łańcucha wartości. Wszystkie kwalifikujące się wnioski oceniono pod kątem spełniania kryteriów oceny „Horyzont 2020” i sklasyfikowano do celów współfinansowania w ramach wspólnej linii budżetowej. Większość środków na dotacje została jednak przeznaczona na trzy spośród sześciu finansowanych zagadnień, a jednocześnie Wspólne Przedsięwzięcie nie mogło zapewnić finansowania na rzecz sześciu pozostałych, mimo że w przypadku czterech z nich otrzymało wnioski kwalifikujące się do współfinansowania. Aby zagwarantować optymalne finansowanie najważniejszych zagadnień, Wspólne Przedsięwzięcie powinno rozważyć ograniczenie liczby wniosków w przeliczeniu na zagadnienie poprzez określenie w zaproszeniu orientacyjnego budżetu na każde z zagadnień.

INNE KWESTIE

Mobilizowanie wkładów od członków z branży

36. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od członków z branży w obszarze jego działalności⁽¹²⁾. W przypadku zarówno działalności operacyjnej, jak i działań dodatkowych minimalny efekt mnożnikowy wynosi 2,8⁽¹³⁾. Rozporządzenie ustanawiające BBI nie nakłada jednak na członków z branży obowiązku przekazania minimalnej kwoty wkładów niepieniężnych na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia⁽¹⁴⁾. W związku z tym nie można ustalić minimalnego efektu mnożnikowego dla wkładów niepieniężnych na rzecz tej działalności. Wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do charakteru, jakości czy rzeczywistej wielkości takich wkładów⁽¹⁵⁾.

INFORMACJE NA TEMAT OCENY PRZEPROWADZONEJ PRZEZ KOMISJĘ

37. Ocena śródkresowa⁽¹⁶⁾ dotycząca działalności Wspólnego Przedsięwzięcia BBI obejmowała okres od 2014 do 2016 r. i została przeprowadzona przez Komisję z pomocą niezależnych ekspertów, jak przewidziano w rozporządzeniu Rady w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu⁽¹⁷⁾. Ocena dotyczyła funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności i przejrzystości. Wyniki tej oceny zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r.⁽¹⁸⁾

⁽¹²⁾ Motyw 3 rozporządzenia (UE) nr 560/2014 stanowi, że partnerstwo to powinno opierać się na zrównoważonym wkładzie wszystkich partnerów.

⁽¹³⁾ Łączna minimalna kwota wkładów przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej i działań dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia (2 730 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (975 mln euro).

⁽¹⁴⁾ W art. 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 560/2014 przewidziano, że członkowie z branży i podmioty badawcze powinny wnieść całkowity wkład w wysokości co najmniej 2 730 mln euro w okresie funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia, z czego przynajmniej 1 755 mln euro powinny stanowić koszty poniesione przez nie w trakcie realizacji działań dodatkowych wykraczających poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia. Ponadto art. 12 ust. 4 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia stanowi, że z tej całkowitej kwoty członkowie z branży muszą przekazać wkłady finansowe (pieniężne) na poczet kosztów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości co najmniej 182,5 mln euro.

⁽¹⁵⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 560/2014 koszty działań dodatkowych są poświadczane przez niezależnego audytora zewnętrznego wyznaczonego przez Wspólne Przedsięwzięcie. Koszty te nie są poddawane kontroli przez Wspólne Przedsięwzięcie BBI ani żaden organ unijny.

⁽¹⁶⁾ Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia BBI (za lata 2014–2016) działającego na podstawie programu „Horyzont 2020”. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/bbi.pdf>

⁽¹⁷⁾ Art. 11 rozporządzenia (UE) nr 560/2014.

⁽¹⁸⁾ Dokument roboczy służb Komisji: Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).

38. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających⁽¹⁹⁾ Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą w marcu 2018 r.⁽²⁰⁾ Wspólne Przedsięwzięcie zasadniczo zaakceptowało zalecenia i przystąpiło już do realizacji pewnych działań⁽²¹⁾, tak aby wyeliminować główne problemy poruszone w ocenie śródkresowej. Jak wynika z planu działania, większość działań podjętych w następstwie zaleceń powinna zostać zrealizowana w 2018 i 2019 r.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

⁽¹⁹⁾ Konkretnie zalecenia wynikające z oceny śródkresowej dotyczą m.in.: zwiększenia udziału państw członkowskich UE-13; większego zaangażowania instytucji edukacyjnych i badawczych; lepszego skoordynowania wszystkich inicjatyw unijnych na rzecz pobudzenia biogospodarki; przeznaczenia zasobów na zagadnienia, które przyniosą szersze i długotrwałe korzyści; zwiększenia i zintensyfikowania zaangażowania ze strony sektora prywatnego; sporządzania sprawozdań zawierających kompleksowy opis wkładów ze środków publicznych i prywatnych dokonanych jak dotąd na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia BBI; monitorowania postępów poprzez coroczne porównanie prognozowanych i osiągniętych wartości kluczowych wskaźników efektywności przyjętych dla BBI; dalszego wspierania koordynacji bioinicjatyw poprzez promowanie większej liczby działań koordynacyjno-wspierających.

⁽²⁰⁾ Plan działania został sporządzony w ścisłej współpracy z Konsorcjum Bioprzemysłu (BIC) i Komisją Europejską.

⁽²¹⁾ Konkretnie działania, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie zgodnie z planem działania, obejmują: promowanie nowych łańcuchów wartości z udziałem nowych podmiotów; wspieranie dalszego rozwoju krajowych i regionalnych strategii w zakresie biogospodarki w państwach członkowskich; monitorowanie i analizę rezultatów projektów w celu promowania ich wykorzystania w przyszłych projektach; zwiększenie w maksymalnym możliwym zakresie wkładów finansowych i niepieniężnych ze strony partnerów branżowych i zapewnienie, by w rocznym sprawozdaniu z działalności szczegółowo uwzględniano kwestię skutecznej sprawozdawczości i poświadczania wkładów niepieniężnych z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej i dodatkowych działań; koordynację z Komisją Europejską w celu wspierania komplementarności działań i unikania przypadków nakładania się programów unijnych.

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

W odniesieniu do poszczególnych punktów uwag Trybunału:

27. Problem dotyczący zapewniania wkładów finansowych tylko na poziomie programu jest znany od samego początku inicjatywy, ponieważ partnerzy branżowi wyrażali już takie obawy (związane z zapewnianiem wkładów finansowych na poziomie programu, które miały być rozdzielane w ramach otwartych zaproszeń do składania ofert). W związku z tym zarząd Wspólnego Przedsięwzięcia BBI w maju 2016 r. powołał grupę zadaniową, w skład której wchodził członkowie BIC, Komisji Europejskiej i Biura Programowego Wspólnego Przedsięwzięcia BBI. W konsekwencji Komisja Europejska rozpoczęła proces wprowadzania zmian do rozporządzenia ustanawiającego BBI, aby umożliwić partnerom prywatnym zapewnianie wkładów finansowych również na poziomie projektu. Jednak ponieważ powyższa zmiana weszła w życie dopiero w lutym 2018 r., tj. po zamknięciu czterech z siedmiu zaproszeń do składania ofert zaplanowanych na okres do 2020 r. (włącznie), wciąż istnieje ryzyko, że minimalna kwota udziału finansowego (wkładów pieniężnych) nie zostanie uzyskana do zakończenia programu BBI. W związku z powyższym, w 2018 r. zarząd Wspólnego Przedsięwzięcia BBI odnowił mandat grupy zadaniowej, aby wypracować inne sposoby uzyskania najwyższej możliwej kwoty.

35. Wspólne Przedsięwzięcie BBI wyjaśnia, że opcja uszeregowania kwalifikujących się ofert i współfinansowania ich w ramach limitów wspólnego budżetu jest zgodna z zasadami programu Horyzont 2020, a także szeroko stosowana w zakresie programu ramowego. Wspólne Przedsięwzięcie BBI przyjmuje do wiadomości wskazaną przez Trybunał rekomendację, aby rozważyć ograniczenie liczby ofert dla danego zagadnienia, określając orientacyjny budżet na każde z zagadnień w zaproszeniach do składania ofert. Wspólne Przedsięwzięcie BBI będzie w dalszym ciągu rozważać zastosowanie takiego rozwiązania w przyszłych zaproszeniach do składania ofert, co zapewni najbardziej optymalną implementację Planu Badań Strategicznych inicjatywy BBI.

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia

(2018/C 452/03)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–11	19
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2”	1–2	19
Zarządzanie	3–5	19
Cele	6	19
Zasoby	7–10	19
Oceny przeprowadzone przez Komisję	11	20
OPINIA	12–24	20
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	13	20
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	14	20
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	15	21
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	16–18	21
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	19–24	21
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	25–35	22
Wykonanie budżetu na 2017 r.	25–26	22
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR	27–30	22
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	31–35	22
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	36–38	23
Ramy kontroli wewnętrznej	36–38	23
INNE KWESTIE	39	23
Mobilizowanie wkładów od innych członków i ryzyko podwójnego finansowania	39	23
INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ	40	24
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z ZESZŁOROCZNYMI UWAGAMI		25
ODPOWIEDZI WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		26

WPROWADZENIE

Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2”

1. Wspólne przedsiębiorstwo „Czyste niebo” na rzecz realizacji wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie aeronautyki („wspólne przedsiębiorstwo »Czyste niebo«”) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego (7PR) w zakresie badań na okres 10 lat i rozpoczęło samodzielną działalność 16 listopada 2009 r.⁽¹⁾ W dniu 6 maja 2014 r. Rada wydłużyła czas trwania wspólnego przedsiębiorstwa (przemianowanego na Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”) do dnia 31 grudnia 2024 r.⁽²⁾

2. Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” jest partnerstwem publiczno-prywatnym zajmującym się badaniami i innowacjami w zakresie aeronautyki. Zgodnie z nowym rozporządzeniem członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są: Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję, oraz członkowie prywatni, do których należą liderzy i wspólnicy zintegrowanych demonstratorów technologii (ZDT), platform demonstracyjnych dla innowacyjnych statków powietrznych (PDISP) i działań poprzecznych. Dodatkowo Wspólne Przedsięwzięcie współpracuje z branżowymi „partnerami podstawowymi”, wybieranymi za pośrednictwem otwartych i konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków⁽³⁾. Partnerzy uzyskują status członków prywatnych na mocy rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie „Czysta Niebo 2”.

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” obejmuje Radę Zarządzającą, Dyrektora Wykonawczego, Grupę Przedstawicieli Państw oraz komitety sterujące i Komitet Naukowy.

4. Rada Zarządzająca składa się z jednego przedstawiciela Komisji działającego w imieniu Unii, po jednym przedstawicielu każdego z liderów, po jednym przedstawicielu wspólników na każdy ZDT i po jednym przedstawicielu partnerów podstawowych na każdy ZDT i na każdą PDISP. Rada Zarządzająca jest głównym organem decyzyjnym i odpowiada za funkcjonowanie Wspólnego Przedsięwzięcia i za nadzór nad realizacją jego celów. Dyrektor Wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.

5. Grupa Przedstawicieli Państw to sieć krajowych przedstawicieli państw członkowskich UE i innych państw, zapewniająca doradztwo i opinie na temat strategicznych kierunków działania Wspólnego Przedsięwzięcia i odpowiadająca za jego funkcjonowanie. Naukowo-technologiczny komitet doradczy składa się z naukowców i inżynierów i zapewnia doradztwo w kwestiach technologicznych, środowiskowych i społeczno-gospodarczych.

Cele

6. Główne cele Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” to przyczynienie się do znacznej poprawy wpływu technologii aeronautycznych na środowisko oraz zwiększenie konkurencyjności lotnictwa europejskiego.

Zasoby

7. Maksymalny wkład UE na rzecz działalności badawczej i kosztów administracyjnych w pierwszej fazie Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo” (program „Czyste Niebo 1”) wynosi 800 mln euro z siódmego programu ramowego w zakresie badań (7PR)⁽⁴⁾. Z tej kwoty maksymalnie 400 mln euro ma zostać przyznane liderom ZDT, a do 200 mln euro – wspólnikom. Liderzy ZDT i wspólnicy są zobowiązani do wniesienia zasobów odpowiadających co najmniej wkładowi UE, z wyłączeniem środków przyznanych w wyniku zaproszeń do składania wniosków dla partnerów podstawowych. Pozostała kwota w wysokości co najmniej 200 mln euro ma zostać przyznana partnerom wybranym w wyniku zaproszeń do składania wniosków na zasadzie konkursu⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 71/2008 z dnia 20 grudnia 2007 r. ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo „Czyste niebo” (Dz.U. L 30 z 4.2.2008, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 558/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 77).

⁽³⁾ W 2008 r. 16 liderów i 66 wspólników włączyło się w pierwszą fazę wspólnego przedsiębiorstwa „Czyste Niebo” (program „Czyste Niebo 1”). Zgodnie z art. 4 ust. 6 statutu załączonego do rozporządzenia Rady (UE) nr 558/2014 wspólnicy biorący udział w programie „Czyste Niebo 1” zachowują ten status do zakończenia działań badawczych, lecz nie dłużej niż do 31 grudnia 2017 r. W 2017 r., po zakończeniu czwartego zaproszenia dla partnerów podstawowych ogłoszonego w 2016 r., Wspólne Przedsięwzięcie zamknęło procedurę wyboru partnerów i ich przystąpienia, osiągając liczbę ponad 230 podmiotów prawnych uczestniczących w programie „Czyste Niebo 2”. W programie bierze udział 16 liderów wraz z powiązanymi wspólnikami i stronami trzecimi, a także wybrani partnerzy podstawowi ze swoimi powiązanymi wspólnikami i stronami trzecimi.

⁽⁴⁾ Art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 71/2008.

⁽⁵⁾ Art. 13 ust. 1 statutu wspólnego przedsiębiorstwa „Czyste niebo” – załącznik I do rozporządzenia (WE) nr 71/2008.

8. Maksymalny wkład UE w drugą fazę działań Wspólnego Przedsięwzięcia (program „Czyste Niebo 2”) wynosi 1 755 mln euro i jest wypłacany z programu „Horyzont 2020”⁽⁶⁾. Członkowie prywatni mają z kolei przekazać zasoby o wartości co najmniej 2 193,75 mln euro przez cały okres funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia⁽⁷⁾. W ramach tej kwoty członkowie prywatni muszą ponieść koszty w wysokości co najmniej 965,25 mln euro w związku z realizacją działań dodatkowych wykraczających poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia⁽⁸⁾.

9. Koszty administracyjne w drugiej fazie programu „Czyste Niebo 2” są ograniczone do 78 mln euro i są pokrywane z wkładów finansowych dzielonych równo w ujęciu rocznym między UE i członków prywatnych⁽⁹⁾.

10. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” wyniósł 243,5 mln euro (w 2016 r. wynosił on 287,8 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 41 pracowników (w 2016 r. było to 41 osób)⁽¹⁰⁾.

Oceny przeprowadzone przez Komisję

11. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę końcową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach 7PR oraz ocenę śródkresową działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W ich następstwie Wspólne Przedsięwzięcie sporządziło plany działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tych ocen. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planów działania wdrożonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z ocen. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIA

12. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe⁽¹¹⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁽¹²⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

13. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

14. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

⁽⁶⁾ Art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 558/2014.

⁽⁷⁾ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 558/2014.

⁽⁸⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 558/2014 działania dodatkowe stanowią działania wykraczające poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia, lecz przyczyniające się do realizacji celów wspólnej inicjatywy technologicznej „Czyste niebo”. Zgodnie z art. 4 ust. 4 tego samego rozporządzenia koszt działań dodatkowych musi zostać poświadczony przez niezależnego audytora zewnętrznego i nie podlega kontroli przez Wspólne Przedsięwzięcie, Europejski Trybunał Obrachunkowy ani przez żaden inny organ unijny.

⁽⁹⁾ Art. 15 ust. 2 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 558/2014).

⁽¹⁰⁾ Więcej informacji na temat Wspólnego Przedsięwzięcia i jego działalności można znaleźć na jego stronie internetowej: <http://www.cleansky.eu>.

⁽¹¹⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽¹²⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

15. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

16. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

17. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

18. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

19. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

20. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

21. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

22. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) z wyjątkiem zaliczek w chwili ich wypłaty.

23. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinię, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽¹³⁾.

24. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI

Wykonanie budżetu na 2017 r.

25. Ostateczny budżet na 2017 r., dostępny na realizację programów „Czyste Niebo 1” i „Czyste Niebo 2”, obejmował środki na zobowiązania w wysokości 313,4 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 243,5 mln euro.

26. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności były wysokie i wyniosły odpowiednio 99,6 % i 98,5 %.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR

27. Z kwoty 800 mln euro środków 7PR przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo” w celu wdrożenia programu „Czyste Niebo 1” do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 800 mln euro.

28. Członkowie prywatni byli zobowiązani do przekazania wkładów w wysokości co najmniej 600 mln euro na rzecz działań Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programu „Czyste Niebo 1”. Program „Czyste Niebo 1” został zamknięty w 2017 r., a na koniec roku Rada Zarządzająca zatwierdziła wkłady niepieniężne o wartości 594,1 mln euro pochodzące od członków prywatnych. Ponadto członkowie prywatni wnieśli wkłady pieniężne na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 14,9 mln euro.

29. W związku z tym na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków prywatnych na rzecz programu „Czyste Niebo 1” wyniosła 609 mln euro, zaś skumulowana kwota wkładów pieniężnych ze strony UE wyniosła 800 mln euro.

30. Z łącznej puli środków operacyjnych i administracyjnych w kwocie 817,2 mln euro na rzecz działań w programie „Czyste Niebo 1” ⁽¹⁴⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 815,2 mln euro i dokonało płatności na kwotę 815,1 mln euro (co stanowi 99,7 % dostępnego budżetu).

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

31. Z kwoty 1 755 mln euro środków z programu „Horyzont 2020” przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo” w celu wdrożenia programu „Czyste Niebo 2” do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 484,8 mln euro.

32. Członkowie prywatni nie są zobowiązani do przekazania minimalnego wkładu niepieniężnego ani pieniężnego na rzecz działań Wspólnego Przedsięwzięcia w programie „Czyste Niebo 2”. Na koniec 2017 r. członkowie prywatni przekazali wkłady niepieniężne w wysokości 265,6 mln euro, z czego Rada Zarządzająca zatwierdziła 54 mln euro. Ponadto przekazali oni wkłady pieniężne na poczet kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 9,5 mln euro.

33. Z kwoty co najmniej 965,25 mln euro wkładów członków prywatnych, które miały zostać wniesione na rzecz dodatkowych działań wykraczających poza program prac Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2017 r. członkowie zgłosili 594 mln euro, z czego poświadczono już wkłady w wysokości 423 mln euro. Wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych członków na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do ich charakteru, jakości i wielkości (zob. także pkt 39).

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Na łączną kwotę w wysokości 817,2 mln euro składa się wkład pieniężny UE w kwocie 800 mln euro, sfinansowany z 7PR, wkład pieniężny w wysokości 14,9 mln euro od członków prywatnych na pokrycie kosztów administracyjnych oraz odsetki w wysokości 2,3 mln euro naliczone od płatności zaliczkowych ze środków 7PR.

34. W związku z tym na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków z branży wyniosła 477 mln euro (z czego 89 % stanowiły wkłady na rzecz działań dodatkowych), podczas gdy wkład pieniężny ze strony UE wyniósł 484,8 mln euro.

35. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych na rzecz programu „Czyste Niebo 2” w kwocie 1 794 mln euro⁽¹⁵⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 1 009,6 mln euro i dokonało płatności na kwotę 493 mln euro.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Ramy kontroli wewnętrznej

36. Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo” ustanowiło procedury kontroli *ex ante* opierające się na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza kontrole *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W ramach kontroli *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2017 r. poziom błędu resztowego wynoszący 1,40 % w przypadku projektów z 7PR i 1,6 % w przypadku projektów z programu „Horyzont 2020”⁽¹⁶⁾.

37. Wyniki kontroli – w oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej we wspólnym przedsięwzięciu i bezpośrednie badanie operacji z zakresu dochodów, płatności, dotacji i zamówień, a także o przegląd próby zakończonych kontroli *ex post* obejmujących odzyskanie środków w następstwie wykrytych błędów – dały Trybunałowi wystarczającą pewność, że ogólny poziom błędu resztowego w przypadku wspólnego przedsięwzięcia znajduje się poniżej progu istotności.

38. Na koniec 2017 r. nie ukończono jeszcze modyfikacji wspólnych narzędzi Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które są niezbędne w celu przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

INNE KWESTIE

Mobilizowanie wkładów od innych członków i ryzyko podwójnego finansowania

39. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od członków z branży w obszarze jego działalności⁽¹⁷⁾. W przypadku zarówno działalności operacyjnej, jak i działań dodatkowych minimalny efekt mnożnikowy wynosi 1,25⁽¹⁸⁾. Rozporządzenie ustanawiające Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” nie nakłada jednak na członków z branży obowiązku przekazania minimalnych wkładów niepieniężnych na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia⁽¹⁹⁾. W związku z tym nie można ustalić minimalnego efektu mnożnikowego dla wkładów niepieniężnych na rzecz tej działalności. Wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do charakteru, jakości czy rzeczywistej wielkości takich wkładów⁽²⁰⁾.

⁽¹⁵⁾ Na tę łączną kwotę składa się wkład pieniężny UE ze środków programu „Horyzont 2020” w wysokości 1 755 mln euro i wkłady pieniężne na pokrycie kosztów administracyjnych od członków prywatnych w wysokości 39 mln euro.

⁽¹⁶⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” za 2017 r., s. 103-104.

⁽¹⁷⁾ Motyw 4 rozporządzenia (UE) nr 558/2014 stanowi, że partnerstwo to powinno opierać się na zrównoważonym wkładzie wszystkich partnerów.

⁽¹⁸⁾ Łączna minimalna kwota wkładu przekazanego przez członków z branży i podmioty badawcze na poczet działalności operacyjnej i działań dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia (2 193,75 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE zarezerwowanego na rzecz członków z branży i podmiotów badawczych (1 755 mln euro).

⁽¹⁹⁾ W art. 4 ust. 1 i art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 558/2014 przewidziano, że członkowie prywatni powinni wnieść całkowity wkład w wysokości co najmniej 2 193,75 mln euro w okresie funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia, z czego przynajmniej 965,25 mln euro powinny stanowić koszty poniesione przez nie w trakcie realizacji działań dodatkowych wykraczających poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽²⁰⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 558/2014 koszty działań dodatkowych są poświadczane przez niezależnego audytora zewnętrznego wyznaczonego przez Wspólne Przedsięwzięcie. Koszty te nie są poddawane audytowi przez Wspólne Przedsięwzięcie ani żaden organ unijny.

INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ

40. Dokonana przez Komisję ocena końcowa wspólnego przedsięwzięcia „Czyste Niebo” działającego na podstawie 7PR dotyczyła okresu od 2008 do 2016 r.⁽²¹⁾, natomiast ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” obejmowała okres od 2014 do 2016 r.⁽²²⁾ Oceny zostały przeprowadzone z pomocą niezależnych ekspertów, jak przewidziano w odnośnych rozporządzeniach Rady⁽²³⁾, i dotyczyły funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań. Wyniki tych ocen zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r.⁽²⁴⁾.

41. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających⁽²⁵⁾ Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania, który został zatwierdzony przez Radę Zarządzającą Wspólnego Przedsięwzięcia w kwietniu 2018 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie⁽²⁶⁾. Część z nich została już zapoczątkowana⁽²⁷⁾, a pozostałe powinny zostać wdrożone w 2018 r. lub w następnym okresie programowania⁽²⁸⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

-
- ⁽²¹⁾ Ocena końcowa wspólnego przedsięwzięcia „Czyste Niebo” działającego na podstawie 7PR: <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/cs.pdf>.
- ⁽²²⁾ Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” (za lata 2014-2016) działającego na podstawie programu „Horyzont 2020”: <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/cs2.pdf>.
- ⁽²³⁾ Oceny przeprowadzane przez Komisję zgodnie z wymogami ustawowymi, wynikające z zastosowania art. 11 rozporządzenia Rady (UE) nr 71/2008 w sprawie wspólnego przedsięwzięcia „Czyste Niebo” oraz art. 11 rozporządzenia Rady (UE) nr 558/2014 ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”.
- ⁽²⁴⁾ Dokument roboczy służb Komisji: Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).
- ⁽²⁵⁾ Zalecenia przedstawione przez oceniających dotyczą następujących obszarów: odpowiedni charakter i optymalizacja ram prawnych UE dla partnerstw publiczno-prywatnych w dziedzinie aeronautyki, w tym umowa o delegowaniu zadań zawarta z Komisją; wprowadzenie szerzej zdefiniowanych tematów w zaproszeniach do składania wniosków w przyszłości; potrzeba intensywniejszego podwykonawstwa w celu zwiększenia udziału MSP; potrzeba zwiększenia przejrzystości i wiedzy na temat programu „Czyste Niebo”; potrzeba większego wykorzystania alternatywnych technologii badawczych w działaniach dotyczących „Czystego Nieba”; poprawa synergii z krajowymi programami badawczymi oraz promowanie oddziaływania gospodarczego i udziału świata akademickiego. Wraz z tymi zaleceniami w 2017 r. Służba Audytu Wewnętrznej Komisji przeprowadziła audyt ram wykonania Wspólnego Przedsięwzięcia i zaleciła, aby Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” uzupełniło ramy wykonania, określając kryteria i związane z nimi wskaźniki, oszacowując wartości docelowe dla celów dotyczących branży/konkurencyjności Wspólnego Przedsięwzięcia oraz opracowując odpowiednią metodologię w celu pomiaru postępów osiągniętych względem założonych celów.
- ⁽²⁶⁾ Konkretnie działania, które mają zostać zrealizowane w trakcie 2018 r. w odpowiedzi na zalecenia oceniających obejmują: lepszą koordynację z krajowymi programami badawczymi w wyniku poprawy skuteczności grup przedstawicieli państw; zwiększenie widoczności wizji strategicznej Wspólnego Przedsięwzięcia poprzez opracowanie planu przekrojowych warsztatów organizowanych z innymi sektorami dotyczących różnych technologii; zestaw działań w celu zrealizowania zalecenia dotyczącego szerszego zdefiniowania tematów w działaniach programu „Czyste Niebo 2”; promowanie oddziaływania gospodarczego działań poprzez przeprowadzenie analizy wyników projektów i ich planowanego wykorzystania; ponowne uruchomienie grupy naukowej „Czyste Niebo” w celu zwiększenia udziału świata akademickiego w programie.
- ⁽²⁷⁾ Obejmują one: zastąpienie systemu współników w ramach programu „Czyste Niebo 1” systemem partnerów podstawowych w programie „Czyste Niebo 2” w celu zwiększenia uczestnictwa; odnowienie składu członków komitetu naukowego wnoszących nowe kompetencje w zakresie powstających technologii uzgodnione przez Radę Zarządzającą w grudniu 2017 r.; analizę mającą na celu określenie, gdzie można wdrożyć mechanizm podwykonawstwa w celu zwiększenia uczestnictwa i skuteczności MSP przy równoczesnym poszanowaniu ram prawnych i zasad otwartości i przejrzystości; wstępną analizę środków upraszczających i odstępstw w odniesieniu do umowy o delegowaniu zadań zawartej z Komisją oraz zasad uczestnictwa w kontekście kolejnego okresu programowania; wstępną analizę przeprowadzaną w grudniu 2017 r. przez Grupę Przedstawicieli Państw dotyczącą przyszłego finansowania ramowego programu badań w dziedzinie działań z zakresu aeronautyki; regularne spotkania z innymi właściwymi wspólnymi przedsięwzięciami (SESAR, Shift2Rail, FCH2 i ECSEL); sprawozdanie na temat wszystkich osiągnięć technologicznych programu „Czyste Niebo 1” (Wynik pierwszego europejskiego partnerstwa ds. badań lotniczych w latach 2008-2017).
- ⁽²⁸⁾ Działania, co do których rozważane jest przeprowadzenie dalszej analizy w kontekście następnego okresu programowania, dotyczą przede wszystkim ram prawnych i operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia, w tym środków upraszczających, oraz zakresu działań badawczych, jakimi ma zarządzać Wspólne Przedsięwzięcie.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z zeszłorocznymi uwagami

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
	<i>Zarządzanie dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020”</i>	
2016	Na koniec 2016 r. – trzeciego roku realizacji programu „Horyzont 2020” – Wspólne Przedsięwzięcie tylko częściowo ukończyło integrację systemów kontroli ze wspólnymi narzędziami Komisji do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania.	Zrealizowane
	<i>Monitorowanie i rozliczanie zaliczek</i>	
2016	Na koniec 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie rozliczyło jeszcze żadnych płatności zaliczkowych (176 mln euro) dokonanych na rzecz członków z branży w związku z projektami realizowanymi na podstawie umów o dotacje z programu „Horyzont 2020”. Regularne rozliczanie płatności zaliczkowych na podstawie zestawień wydatków zgłoszonych przez członków zmniejszyłoby narażenie Wspólnego Przedsięwzięcia na ryzyko finansowe.	Zrealizowane

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Wspólne Przedsięwzięcie przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Trybunału.

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia

(2018/C 452/04)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–10	28
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL	1–2	28
Zarządzanie	3–5	28
Cele	6	28
Zasoby	7–9	28
Oceny przeprowadzone przez Komisję	10	29
OPINIA	11–28	29
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	12	29
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	13	29
Uzasadnienie wydania opinii z zastrzeżeniem na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń	14–18	29
Opinia z zastrzeżeniem na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń	19	30
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	20–22	30
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	23–28	31
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	29–35	31
Wykonanie budżetu na 2017 r.	29	31
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR	30	31
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	31–35	32
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	36–37	32
Procedury administracyjne	36–37	32
INNE KWESTIE	38	32
Mobilizowanie wkładów od członków z branży	38	32
INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ	39–40	33
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z UWAGAMI Z UBIEGŁYCH LAT		34
ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		35

WPROWADZENIE

Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL

1. Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w maju 2014 r.⁽¹⁾ na okres do 31 grudnia 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwa ENIAC i ARTEMIS, które zakończyły działalność 26 czerwca 2014 r. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 27 czerwca 2014 r.

2. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL jest partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie badań dotyczących nanoelektroniki i systemów wbudowanych. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia Europejska (UE) reprezentowana przez Komisję, państwa uczestniczące we Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL⁽²⁾ oraz trzy stowarzyszenia z branży (AENEAS, ARTEMISIA i EPoSS) reprezentujące przedsiębiorstwa i organizacje badawcze działające w obszarze systemów wbudowanych i cyberfizycznych, integracji systemów inteligentnych oraz mikro- i nanotechnologii.

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL obejmuje Radę Zarządzającą, Dyrektora Wykonawczego, Radę Władz Publicznych i Radę Członków Prywatnych.

4. W skład Rady Zarządzającej wchodzi przedstawiciele członków Wspólnego Przedsięwzięcia. Rada jest ogólnie odpowiedzialna za wyznaczanie kierunków strategicznych Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL i za jego funkcjonowanie oraz sprawuje nadzór nad realizacją podejmowanych przez nie działań. Dyrektor Wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.

5. W skład Rady Władz Publicznych wchodzi: jeden przedstawiciel Komisji i po jednym przedstawicielu z każdego państwa uczestniczącego we Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL. Decyduje ona o przydzieleniu finansowania ze środków publicznych na rzecz wybranych wniosków. Rada Członków Prywatnych składa się z przedstawicieli prywatnych członków Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL i sporządza projekt strategicznego programu badań naukowych i innowacji.

Cele

6. Głównym celem Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL jest przyczynianie się do rozwoju silnej i konkurencyjnej w skali światowej branży podzespołów i układów elektronicznych w UE, jak również zapewnienie dostępności podzespołów i układów elektronicznych na potrzeby kluczowych rynków i w celu podejmowania wyzwań społecznych, a także utrzymywanie i zwiększenie zdolności produkcyjnych w Europie w zakresie półprzewodników i systemów inteligentnych. Zadaniem Wspólnego Przedsięwzięcia jest także zharmonizowanie strategii państw członkowskich w celu przyciągnięcia inwestycji sektora prywatnego i przyczynienia się do zwiększenia skuteczności wsparcia publicznego. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez zapobieganie zbędnemu powielaniu i fragmentacji działań oraz ułatwianie uczestnictwa podmiotom zajmującym się badaniami naukowymi i innowacjami.

Zasoby

7. Maksymalny wkład UE w działania Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL w wysokości 1 185 mln euro ma zostać sfinansowany z budżetu programu „Horyzont 2020”⁽³⁾. Wkład o co najmniej zbliżonej wartości powinien pochodzić od państw uczestniczących w ECSEL⁽⁴⁾. Wkłady od członków z branży powinny wynosić co najmniej 1 657,5 mln euro⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 561/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 152).

⁽²⁾ Austria, Belgia, Bułgaria, Republika Czeska, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Irlandia, Izrael, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Niderlandy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwecja i Zjednoczone Królestwo.

⁽³⁾ Art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 561/2014.

⁽⁴⁾ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 561/2014.

⁽⁵⁾ Art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 561/2014.

8. Koszty administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL mają być pokrywane z wkładów pieniężnych wnoszonych przez członków w następujący sposób: maksymalnie 15,3 mln euro ze środków UE i 1 % sumy całkowitych kosztów wszystkich projektów ze środków przekazanych przez członków z branży (co najmniej 19,7 mln euro, ale nie więcej niż 48 mln euro) ⁽⁶⁾.

9. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL wyniósł 290,1 mln euro (w 2016 r. wyniósł on 244 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 29 pracowników (w 2016 r. było to również 29 osób) ⁽⁷⁾.

Oceny przeprowadzone przez Komisję

10. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę końcową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach 7PR oraz ocenę śródkresową działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W ich następstwie Wspólne Przedsięwzięcie sporządziło plany działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tych ocen. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planów działania wdrożonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z ocen. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIA

11. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁸⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁹⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

12. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

13. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Uzasadnienie wydania opinii z zastrzeżeniem na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

14. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL przejęło projekty Wspólnych Przedsiębiorstw ARTEMIS i ENIAC realizowane w ramach 7PR. Płatności, których dokonało ono w ramach tych projektów w 2017 r. na podstawie poświadczeń kosztów wydanych przez krajowe organy finansujące (KOF) państw uczestniczących we Wspólnym Przedsięwzięciu wyniosły 76,4 mln euro (w 2016 r. – 118 mln euro), co stanowi 32 % (w 2016 r. – 54 %) łącznych płatności tytułem wydatków operacyjnych dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2017 r.

⁽⁶⁾ Art. 16 ust. 2 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 561/2014). Zgodnie z art. 19 tego rozporządzenia w latach 2014–2017 wpłacone zostały następujące dodatkowe wkłady na pokrycie kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL, uzupełniające działania podjęte na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 72/2008 z dnia 20 grudnia 2007 r. ustanawiającego wspólne przedsiębiorstwo ENIAC (Dz.U. L 30 z 4.2.2008, s. 21) oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 74/2008 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie ustanowienia wspólnego przedsiębiorstwa ARTEMIS w celu realizacji wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie systemów wbudowanych (Dz.U. L 30 z 4.2.2008, s. 52): a) 2 050 000 euro ze strony UE; b) 1 430 000 euro ze strony stowarzyszenia AENEAS; c) 975 000 euro ze strony stowarzyszenia ARTEMISIA.

⁽⁷⁾ Więcej informacji na temat działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: www.ecsel-ju.eu.

⁽⁸⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁹⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

15. Umowy administracyjne zawarte przez Wspólne Przedsiębiorstwa ARTEMIS i ENIAC z KOF obowiązywały nadal po połączeniu tych przedsiębiorstw we Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL. Zgodnie z tymi umowami KOF przeprowadzają w imieniu Wspólnego Przedsięwzięcia kontrole *ex post* płatności w ramach projektów z 7PR. Strategie kontroli *ex post* Wspólnych Przedsiębiorstw ARTEMIS i ENIAC w znacznym stopniu polegały na przeprowadzanych przez KOF kontrolach zestawień wydatków poniesionych w ramach projektów⁽¹⁰⁾.

16. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL podjęło działania w celu dokonania oceny realizacji kontroli *ex post* przez KOF i uzyskało od KOF pisemne oświadczenia, że stosowanie procedur krajowych daje wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości transakcji. Znaczne zróżnicowanie metod i procedur stosowanych przez KOF nie pozwala jednak Wspólnemu Przedsięwzięciu ECSEL na obliczenie jednego wiarygodnego ważonego poziomu błędu ani poziomu błędu resztowego.

17. W efekcie Trybunał nie jest w stanie stwierdzić, czy kontrole *ex post* są skuteczne i czy ten kluczowy mechanizm kontroli daje wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń w ramach projektów z 7PR⁽¹¹⁾.

18. Kwestia dotycząca zróżnicowania metod i procedur stosowanych przez KOF nie ma znaczenia w przypadku realizacji projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, ponieważ za kontrole *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji⁽¹²⁾. W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie, wraz ze Wspólną Służbą Audytu i DG RTD, rozpoczęło pierwszą kontrolę *ex post* dotyczącą losowo dobranej próby okresowych zestawień poniesionych wydatków w ramach programu „Horyzont 2020”. Jej rezultaty zostaną jednak wykazane dopiero w rocznym sprawozdaniu z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia za 2018 r.

Opinia z zastrzeżeniem na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

19. W opinii Trybunału, z wyjątkiem możliwych implikacji kwestii poruszonych w pkt 14-18, płatności leżące u podstaw sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

20. Na mocy art. 310-325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

21. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

22. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽¹⁰⁾ Zgodnie ze strategią kontroli *ex post* przyjętą przez ARTEMIS i ENIAC Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL przynajmniej raz do roku musi ocenić, czy informacje otrzymane od państw członkowskich dają wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości dokonanych transakcji.

⁽¹¹⁾ Zob. także rozdz. X rocznego sprawozdania z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL za 2017 r.

⁽¹²⁾ Art. 13 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 561/2014.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

23. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

24. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

25. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

26. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) w chwili ich wypłaty.

27. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinię, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE⁽¹³⁾.

28. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI**Wykonanie budżetu na 2017 r.**

29. Ostateczny budżet na 2017 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 183,9 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 290,1 mln euro. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 98 % i 83 %.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR

30. Do czasu zakończenia działalności przez Wspólne Przedsiębiorstwa ARTEMIS i ENIAC w czerwcu 2014 r., przedsiębiorstwa te zaciągnęły zobowiązania na kwotę 623 mln euro (ARTEMIS na 181 mln euro, a ENIAC na 442 mln euro) na działania operacyjne, które miały być sfinansowane w ramach 7PR. Na koniec 2017 r. związane z nimi płatności ujęte w sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL wyniosły 488 mln euro (ARTEMIS – 148 mln euro, a ENIAC – 340 mln euro).

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

31. Z maksymalnej kwoty 1 185 mln euro środków z programu „Horyzont 2020” przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL na cały okres jego funkcjonowania do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w kwocie 377 mln euro.

32. Od 28 państw uczestniczących we Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL wymaga się wniesienia wkładów finansowych w wysokości co najmniej 1 170 mln euro na pokrycie działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL. Na koniec 2017 r. państwa uczestniczące, które wzięły udział w zaproszeniach do składania wniosków w 2014, 2015 i 2016 r. – odpowiednio 19, 21 i 24 państwa – zaciągnęły zobowiązania na kwotę 404 mln euro i dokonały płatności w wysokości 150,5 mln euro (co stanowi 13 % łącznej kwoty wymaganych wkładów). Niezależnie od wczesnego etapu realizacji projektów w ramach programu „Horyzont 2020” wyraźnie niski poziom wkładów państw uczestniczących związany jest z faktem, że niektóre państwa uczestniczące uznają koszty i ujmuje je w sprawozdaniach dopiero po ukończeniu wspieranych przez nie projektów.

33. Wspólne Przedsięwzięcie szacuje, że z kwoty 1 657,5 mln euro wkładów członków z branży, które miały zostać wniesione na rzecz działań Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2017 r. wnieśli oni wkłady niepieniężne o wartości 421 mln euro.

34. W związku z tym do końca 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków z branży wyniosła 421 mln euro, zaś kwota wkładów pieniężnych ze strony UE wyniosła 377 mln euro.

35. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL w kwocie 1 204,7 mln euro ⁽¹⁴⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 455 mln euro i dokonało płatności na kwotę 314 mln euro, przy czym były to głównie płatności zaliczkowe na realizację pierwszej serii projektów w ramach programu „Horyzont 2020”.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ**Procedury administracyjne**

36. W 2017 r. Trybunał zaobserwował poważne uchybienia w zarządzaniu procedurami udzielania zamówień na usługi administracyjne (np. wybór nieodpowiedniej procedury udzielenia zamówienia; niepełne określenie usług, które miały być świadczone; podpisanie aneksów z opóźnieniem).

37. Ponadto w 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie udokumentowało w odpowiedni sposób w swoim rejestrze odstępstw przypadków obchodzenia kontroli przez kierownictwo ani odstępstw od przyjętych procesów i procedur. Taka sytuacja negatywnie wpływa na zdolności kierownictwa do zapewnienia skuteczności procesów kontroli wewnętrznej i szybkiego eliminowania niedociągnięć proceduralnych.

INNE KWESTIE**Mobilizowanie wkładów od członków z branży**

38. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od członków z branży w obszarze jego działalności. Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym minimalny efekt mnożnikowy, jaki należy osiągnąć, wynosi 1,42 ⁽¹⁵⁾. Jeśli uwzględnić razem wszystkie środki publiczne, pochodzące zarówno z programu „Horyzont 2020”, jak i od państw uczestniczących, minimalny efekt mnożnikowy wynosi 0,7 ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁴⁾ Kwota ta obejmuje maksymalny wkład UE na poczet kosztów operacyjnych i administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia (1 185 mln euro) oraz wkład pieniężny członków z branży na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia (19,7 mln euro).

⁽¹⁵⁾ Minimalna kwota wkładów niepieniężnych przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia (1 657,5 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (1 185 mln euro).

⁽¹⁶⁾ Minimalna kwota wkładów niepieniężnych przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia (1 657,5 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładów pieniężnych UE i państw uczestniczących na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (2 355 mln euro).

INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ

39. Dokonana przez Komisję ocena końcowa Wspólnych Przedsięwzięstw ARTEMIS i ENIAC działających na podstawie 7PR dotyczyła okresu od 2008 do 2013 r.⁽¹⁷⁾, natomiast ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” obejmowała lata 2014–2016⁽¹⁸⁾. Oceny zostały przeprowadzone z pomocą niezależnych ekspertów, jak przewidziano w odnośnych rozporządzeniach Rady⁽¹⁹⁾, i dotyczyły funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań. Wyniki tych ocen zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r.⁽²⁰⁾

40. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających⁽²¹⁾ Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania przyjęty przez Radę Zarządzającą w kwietniu 2018 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie⁽²²⁾. Część z nich została już zapoczątkowana⁽²³⁾, większość powinna zostać wdrożona w 2018 i 2019 r., a niektóre z nich zostały uznane za wykraczające poza zakres działalności Wspólnego Przedsięwzięcia⁽²⁴⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

⁽¹⁷⁾ Ocena końcowa Wspólnych Przedsięwzięstw ARTEMIS i ENIAC działających na podstawie 7PR. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/artemis-eniac.pdf>

⁽¹⁸⁾ Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL (za lata 2014–2016) działającego na podstawie programu „Horyzont 2020”. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/ecsel.pdf>

⁽¹⁹⁾ Oceny przeprowadzane przez Komisję zgodnie z wymogami ustawowymi, wynikające z zastosowania art. 11 rozporządzenia (WE) nr 74/2008 w sprawie Wspólnego Przedsięwzięstwa ARTEMIS, art. 11 rozporządzenia (WE) nr 72/2008 w sprawie Wspólnego Przedsięwzięstwa ENIAC oraz art. 11 rozporządzenia (UE) nr 561/2014 ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL.

⁽²⁰⁾ Dokument roboczy służb Komisji: Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).

⁽²¹⁾ Zalecenia sformułowane przez oceniających dotyczą m.in. potrzeby opracowania długofalowej strategii na rzecz badań, rozwoju i innowacji w zakresie podzespołów i układów elektronicznych; osiągnięcia większej integracji między trzema stowarzyszeniami uczestniczącymi w ECSEL; wyboru projektów z większym naciskiem na pionową integrację działań badawczych; zwiększenia udziału MŚP i przeanalizowania ewentualnej synergii z innymi wspólnymi przedsięwzięciami; ograniczenia administracji i skoncentrowania się na strategii; uproszczenia procedur w obszarze przeglądów i sprawozdawczości; zachęcania państw członkowskich do podejmowania zobowiązań na rzecz finansowania działalności ECSEL w wieloletniej perspektywie; opracowania właściwych wskaźników służących do pomiaru wykonania i wpływu projektów oraz ułatwiających identyfikację rezultatów projektów i ich wielokrotne wykorzystywanie.

⁽²²⁾ Konkretnie działania przedstawione w planie działania w odpowiedzi na zalecenia obejmują: wspieranie korzystania z linii pilotażowych przez nowe podmioty, zwłaszcza MŚP; wspieranie wniosków projektowych zintegrowanych pionowo, ze szczególnym uwzględnieniem wartości dodanej pod względem innowacji, oddziaływania i wdrażania; wspieranie i zachęcanie państw uczestniczących we Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL do podejmowania większych wieloletnich zobowiązań finansowych; współpracę z innymi wspólnymi przedsięwzięciami; przeanalizowanie skutecznych podejść do oceny wpływu projektów i wskazania odpowiednich kluczowych wskaźników efektywności.

⁽²³⁾ Działania już zapoczątkowane obejmują: przygotowanie nowego strategicznego programu badań w zakresie podzespołów i układów elektronicznych oraz wieloletniego strategicznego programu badań naukowych i innowacji, a także organizację kolejnego europejskiego forum podzespołów i układów elektronicznych zaplanowanego na listopad 2018 r. z czynnym udziałem trzech stowarzyszeń uczestniczących w ECSEL.

⁽²⁴⁾ Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL uznało, że w szczególności zalecenie dotyczące harmonizacji zasad udziału państw członkowskich i wysokości krajowych stawek zwrotu kosztów wykracza poza jego kompetencje.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
	<i>Strategia zwalczania nadużyć finansowych</i>	
2015	Zgodnie z regulaminem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia budżet powinien być wykonany w oparciu o skuteczne i wydajne standardy kontroli wewnętrznej, obejmujące zapobieganie nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, a także ich wykrywanie, korygowanie i podejmowanie działań następnych⁽¹⁾. W wyniku przyjęcia przez Komisję strategii zwalczania nadużyć finansowych w czerwcu 2011 r. pierwsza wspólna strategia zwalczania nadużyć finansowych w zakresie badań została przyjęta w lipcu 2012 r., a w maju 2015 r. została uaktualniona tak, aby uwzględniać zmiany wprowadzone w ramach programu „Horyzont 2020”⁽²⁾. Strategia zwalczania nadużyć finansowych w dziedzinie badań obejmuje plan działania, który ma zostać zrealizowany przez wspólne przedsięwzięcia. We Wspólnym Przedsięwzięciu ECSEL wprowadzono już procedury kontroli wewnętrznej w celu uzyskiwania wystarczającej pewności w zakresie zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom (kontrole <i>ex ante</i> w zakresie płatności, polityka na rzecz unikania konfliktu interesów oraz kontrole <i>ex post</i> dotyczące beneficjentów otrzymujących dotacje). Plan Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL dotyczący zwalczania nadużyć finansowych został przyjęty w dniu 11 listopada 2016 r. i jest w trakcie realizacji.	W trakcie realizacji
	<i>Konflikt interesów</i>	
2016	Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL przyjęło zasady dotyczące zapobiegania konfliktom interesów oraz zarządzania nimi w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z jego strukturą zarządzania. Nie przestrzegało ono jednak konsekwentnie wymogów określonych w decyzji Rady Zarządzającej GB.2015.41.	W trakcie realizacji

⁽¹⁾ Art. 12 regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL.

⁽²⁾ Przykładowo stworzenie Wspólnego Centrum Wsparcia ze scentralizowaną służbą audytu i zharmonizowanymi procesami biznesowymi na rzecz organów badawczych UE.

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA ECSEL

16. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL pragnie podkreślić, że kwestia ta jest związana z ramami prawnymi siódmego programu ramowego (7PR) i dlatego nie wynika z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia.

Tak jak w roku 2016 Wspólne Przedsięwzięcie dokonało w styczniu szczegółowej oceny krajowych systemów zapewniania jakości w roku 2017, biorąc pod uwagę 2 085 zaświadczeń o zakończeniu projektu i 990 sprawozdań z kontroli otrzymanych od krajowych organów finansujących (KOF) odnośnie do projektów finansowanych w ramach 7PR. Ponadto od stycznia 2018 r. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL zachęca krajowe organy do przekazywania rocznego poświadczenia wiarygodności. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL otrzymało od KOF 20 poświadczeń (z 25), co stanowi 98,54 % środków finansowych, i uznało, że sprawozdanie z kontroli i poświadczenie zapewniają właściwą ochronę interesów finansowych jego członków.

34. W szczególności odnośnie do zaproszeń wydanych w latach 2004 – 2016, pragniemy podkreślić, że zgodnie z decyzjami o przyznaniu środków oraz zasadami H2020, prywatni beneficjenci przeznaczili 1 096 milionów euro, z czego 841 to wkłady członków stowarzyszeń branżowych (IKOP), a 256 milionów euro to wkłady podmiotów nie będących członkami stowarzyszeń branżowych.

36. W celu zapewnienia skutecznego zarządzania procedurami udzielania zamówień dotyczących wszystkich usług administracyjnych, wyznaczony został asystent ds. budżetu, zamówień i umów. Rolą asystenta ds. budżetu, zamówień i umów będzie zapewnienie skoordynowanego podejścia oraz centralizacja w zakresie procedur udzielania zamówień i zarządzania umowami; w tym monitorowanie i kontrolowanie umownych zobowiązań oraz zarządzanie ich wykonaniem. Ponadto zorganizowano specjalne sesje informacyjne z określonymi jednostkami.

37. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL podjęło działania mające na celu właściwe udokumentowanie w rejestrze odstępstw przypadków obchodzenia kontroli przez kierownictwo i odstępstw od przyjętych procesów i procedur, w szczególności przeglądu standardu kontroli wewnętrznej nr 8 dotyczącego procesów i procedur z jasnym opisem zadań i obowiązków, w tym przypadków informowania kierownika ds. kontroli wewnętrznej i audytu o wszystkich wyjątkach. Rejestr wyjątków jest prowadzony centralnie i jest regularnie uzupełniany. W kwietniu 2018 r. miała miejsce sesja szkoleniowa dla wszystkich pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL w zakresie przestrzegania procedur. Tego typu działania wspierają zdolność kierownictwa do zapewnienia skuteczności procesów kontroli wewnętrznej oraz szybkiego usuwania niedociągnięć proceduralnych.

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia

(2018/C 452/05)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–6	37
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia F4E	1–2	37
Zarządzanie	3–4	37
Cele	5	37
Zasoby	6	37
OPINIA	7–29	37
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	8	38
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	9	38
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	10	38
Objaśnienie uzupełniające	11–20	38
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	21–23	39
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	24–29	40
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	30–31	40
Wykonanie budżetu na 2017 r.	30–31	40
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	32–35	41
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z UWAGAMI Z UBIEGŁYCH LAT		42
ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		45

WPROWADZENIE**Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia F4E**

1. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER⁽¹⁾ i Rozwoju Energii Termojądrowej („Wspólne Przedsięwzięcie F4E”) zostało ustanowione w marcu 2007 r.⁽²⁾ na okres 35 lat. Główne urządzenia do syntezy jądrowej miały zostać zbudowane w Cadarache we Francji, a siedziba Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się w Barcelonie.
2. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są: Euratom, reprezentowany przez Komisję Europejską, państwa członkowskie Euratomu oraz Szwajcaria (która zawarła z Euratomem umowę o współpracy).

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E obejmuje radę zarządzającą, dyrektora i inne organy. Rada zarządzająca odpowiada za nadzorowanie Wspólnego Przedsięwzięcia w realizacji jego celów. Dyrektor odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.
4. Pozostałe organy zarządzające Wspólnego Przedsięwzięcia to: biuro, techniczny panel doradczy, komitet ds. zamówień i umów, komitet ds. administracji i zarządzania, komitet ds. kontroli i panel ds. audytu wewnętrznego.

Cele

5. Celami Wspólnego Przedsięwzięcia F4E są⁽³⁾:
 - a) wnoszenie wkładu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Euratom”) na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej ITER (ITER IO);
 - b) wnoszenie wkładu Euratomu w realizowane wspólnie z Japonią działania w ramach szerszego podejścia w celu szybkiego uzyskania energii termojądrowej;
 - c) przygotowanie i koordynacja programu działań mających na celu przygotowanie do budowy demonstracyjnych reaktorów syntezy jądrowej wraz z instalacjami towarzyszącymi, w tym międzynarodowej instalacji napromieniowywania materiałów przeznaczonych do syntezy jądrowej (International Fusion Materials Irradiation Facility– IFMIF).

Zasoby

6. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia F4E wyniósł 865 mln euro (w 2016 r. było to 720 mln euro) na środki na płatności i 589 mln euro na środki na zobowiązania (w 2016 r. było to 459 mln euro)⁽⁴⁾. Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 447 pracowników (w 2016 r. – 415).

OPINIA

7. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe⁽⁵⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁽⁶⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

⁽¹⁾ International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER) – międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy.

⁽²⁾ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58), zmieniona decyzją 2013/791/Euratom (Dz.U. L 349 z 21.12.2013, s. 100) i decyzją (Euratom) 2015/224 (Dz.U. L 37 z 13.2.2015, s. 8).

⁽³⁾ Więcej informacji na temat Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i jego działalności można znaleźć na jego stronie internetowej: <http://www.fusionforenergy.europa.eu>.

⁽⁴⁾ Trzeci budżet korygujący zatwierdzony przez radę zarządzającą w grudniu 2017 r.

⁽⁵⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁶⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

8. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

9. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Objaśnienie uzupełniające

11. Nie podważając opinii wyrażonej powyżej, Trybunał pragnie zwrócić uwagę na następujące kwestie. W przyjętych w dniu 7 lipca 2010 r.⁽⁷⁾ konkluzjach Rady UE zatwierdzono kwotę 6,6 mld euro (według wartości z roku 2008) tytułem wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu ITER, którego ukończenie początkowo planowano na 2020 r. Kwota ta nie obejmuje kwoty 663 mln euro zaproponowanej w 2010 r. przez Komisję Europejską tytułem rezerwy na nieprzewidziane wydatki⁽⁸⁾.

12. W listopadzie 2016 r. Rada ITER⁽⁹⁾ zatwierdziła nowe podstawowe założenia projektu ITER (zakres, harmonogram i koszt). Ogólny harmonogram projektu⁽¹⁰⁾ został zatwierdzony przez wszystkich członków ITER⁽¹¹⁾, a ogólny koszt projektu został zatwierdzony *ad referendum*, co oznacza, że każdy członek musiał wystąpić o zatwierdzenie kosztów projektu w ramach właściwego dla danego rządu procesu budżetowego.

13. W nowym harmonogramie zatwierdzonym przez Radę ITER przedstawiono podejście czteroetapowe, zgodnie z którym pierwszy strategiczny etap pośredni budowy projektu (etap „pierwszej plazmy”) ma zakończyć się do grudnia 2025 r., a cały etap budowy – do grudnia 2035 r. Stanowi to opóźnienie o 15 lat w stosunku do wyjściowych założeń projektu. Celem nowego podejścia podzielonego na etapy jest lepsze dostosowanie realizacji projektu do priorytetów i ograniczeń wszystkich członków ITER IO.

14. W wyniku zatwierdzenia nowych podstawowych założeń projektu ITER Wspólne Przedsięwzięcie F4E opracowało nowy szczegółowy harmonogram i przeliczyło związany z nim koszt końcowy (EAC) wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz etapu budowy projektu.

15. Z rezultatów, które przedstawiono radzie zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia w grudniu 2016 r., wynika, że spodziewane wymagania finansowe w związku z etapem budowy po 2020 r. wyniosą 5,4 mld euro (według wartości z roku 2008), co stanowi wzrost o 82 % w stosunku do zatwierdzonego budżetu wynoszącego 6,6 mld euro (według wartości z roku 2008). Kwota 6,6 mld euro (według wartości z roku 2008) przyjęta przez Radę UE w 2010 r. służy teraz za limit wydatków Wspólnego Przedsięwzięcia do 2020 r.

⁽⁷⁾ Konkluzje Rady z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stanu zaawansowania projektu ITER (nr ref. 11902/10).

⁽⁸⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 maja 2010 r. w sprawie stanu zaawansowania i możliwości rozwoju projektu ITER (COM(2010) 226 final).

⁽⁹⁾ 19. posiedzenie Rady ITER w dniach 16–17 listopada 2016 r. Rada ITER to organ zarządzający Międzynarodowej Organizacji ITER (ITER IO).

⁽¹⁰⁾ Rada ITER dokonała przeglądu kompletnego zaktualizowanego harmonogramu budowy projektu poprzez etap budowy pierwszej plazmy (2025 r.) aż po etap deuterowo-trytowy (2035 r.) zgodnie z propozycją ITER IO.

⁽¹¹⁾ Chińska Republika Ludowa, Republika Indii, Japonia, Republika Korei, Federacja Rosyjska, Stany Zjednoczone Ameryki i Unia Europejska.

16. Należy zauważyć, że poza etapem budowy Wspólne Przedsięwzięcie będzie musiało współfinansować etap operacyjny projektu ITER po 2035 r.⁽¹²⁾, a następnie etap dezaktywacji i etap likwidacji projektu. Wkład w etap operacyjny po 2035 r. nie został jeszcze oszacowany. ITER IO oszacowała wkłady Wspólnego Przedsięwzięcia F4E w etap dezaktywacji i etap likwidacji na kwotę, odpowiednio, 95,54 mln euro (według wartości z roku 2001) i 180,2 mln euro (według wartości z roku 2001)⁽¹³⁾.

17. O ile prognozy Wspólnego Przedsięwzięcia F4E dotyczące pierwszej plazmy są spójne z harmonogramem ITER IO dotyczącym projektu, o tyle ogólny harmonogram określa najwcześniejszy termin osiągalny pod względem technicznym⁽¹⁴⁾.

18. W czerwcu 2017 r. Komisja opublikowała komunikat w sprawie wkładu UE w realizację zreformowanego projektu ITER⁽¹⁵⁾, szukając poparcia Parlamentu Europejskiego i starając się uzyskać upoważnienie od Rady UE do zatwierdzenia nowych podstawowych założeń projektu⁽¹⁶⁾ w imieniu Euratomu.

19. Choć nowe podstawowe założenia projektu nie uwzględniają nieprzewidzianych zdarzeń, w swoim komunikacie Komisja zasugerowała, że właściwe byłoby uwzględnienie ewentualnych nieprzewidzianych opóźnień w realizacji harmonogramu do 24 miesięcy oraz możliwości wzrostu nieplanowanych kosztów o 10–20 %⁽¹⁷⁾. Ponadto działania podjęte w celu nieprzekroczenia pułapu budżetowego w wysokości 6,6 mld euro objęły odroczenie udzielenia zamówienia i instalacji wszelkich elementów, które nie są niezbędne z punktu widzenia osiągnięcia pierwszej plazmy. Choć podjęto właściwe kroki w celu poprawy zarządzania etapem budowy w ramach projektu ITER i nadzoru nad nim, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu w stosunku do nowo zaproponowanych założeń.

20. W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo poinformowało Radę Europejską o swojej decyzji wystąpienia z UE i z Euratomu. Umowa określająca warunki wystąpienia będzie przedmiotem negocjacji. Może to wywrzeć istotny wpływ na przyszłą działalność Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i na projekt ITER.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

21. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

22. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

23. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽¹²⁾ Etap operacyjny projektu ITER ma trwać do 2037 r.

⁽¹³⁾ IC-19/07.2.1 Wniosek dotyczący zaktualizowanego ogólnego kosztu projektu skierowany przez dyrektora generalnego ITER IO na 19. posiedzenie Rady ITER w dniach 16–17 listopada 2016 r.

⁽¹⁴⁾ Zgodnie z piątą oceną roczną przeprowadzoną przez niezależną grupę ds. przeglądu (31 października 2016 r.) i z treścią sprawozdania szefa zarządzania projektem Wspólnego Przedsięwzięcia F4E przedłożonego radzie zarządzającej w grudniu 2016 r.

⁽¹⁵⁾ COM(2017)319 final z dnia 14.6.2017 r. (wraz z dokumentem roboczym służb Komisji SWD(2017) 232 final z dnia 14.6.2017 r.).

⁽¹⁶⁾ Wkład Euratomu pozostaje bez uszczerbku dla wniosków Komisji i wyniku negocjacji dotyczących wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Euratomu i z wieloletnich ram finansowych po roku 2020.

⁽¹⁷⁾ COM(2017)319 final z dnia 14.6.2017 r. (wraz z dokumentem roboczym służb Komisji SWD(2017) 232 final z dnia 14.6.2017 r.), rozdział V „ITER: dalsze działania”.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

24. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaze istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

25. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

26. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i innych zainteresowanych stron oraz ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

27. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) z wyjątkiem zaliczek w chwili ich wypłaty. Zaliczki bada się po przedstawieniu przez odbiorcę środków uzasadnienia ich właściwego wykorzystania oraz po przyjęciu tego uzasadnienia przez Wspólne Przedsięwzięcie w drodze rozliczenia danej zaliczki, w tym samym roku lub w latach kolejnych.

28. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinię, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE⁽¹⁸⁾.

29. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI**Wykonanie budżetu na 2017 r.**

30. Ostateczny budżet do wykonania na 2017 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 589 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 865 mln euro. Wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 99,9 % i 96,3 %.

31. Z uwagi na poważne niedociągnięcia w procesie planowania budżetowego środki na płatności, które ostatecznie okazały się potrzebne w 2017 r., znacznie przewyższyły poziom środków na płatności przewidziany w początkowym budżecie na 2017 r. Podczas gdy początkowe środki na płatności tytułem wydatków operacyjnych zatwierdzone przez Radę Zarządzającą w lutym 2017 r. wynosiły 548,6 mln euro, ostateczne środki na płatności wymagane na 2017 r. wyniosły 832,6 mln euro, co oznacza wzrost o 51,8 %. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że występuje brak środków na płatności w kwocie około 150 mln euro, co może mieć niekorzystny wpływ na budżet na 2018 r.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

32. Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie podejmowało w sposób konsekwentny działań następczych w związku z deklaracjami interesów kadry kierowniczej wyższego szczebla⁽¹⁹⁾.

33. Stwierdzono znaczne niedociągnięcia w procedurach kontroli wewnętrznej i monitorowania⁽²⁰⁾ związanych z rekrutacją kluczowych członków kadry kierowniczej.

34. Sąd Trybunału Sprawiedliwości unieważnił w 2018 r. dwie decyzje Wspólnego Przedsięwzięcia F4E z 2015 r. dotyczące zatrudnienia z uwagi na nieprawidłowości w procesie rekrutacyjnym⁽²¹⁾. Wspólne Przedsięwzięcie odwołało się od tej decyzji w kwietniu 2018 r.

35. Poważne uchybienia w strategiach komunikacji wewnętrznej⁽²²⁾ spowodowały, że właściwe informacje dotyczące szacowanych kosztów etapu likwidacji nie zostały rozpowszechnione w ramach organizacji. W rezultacie Wspólne Przedsięwzięcie nie ujęło rezerwy na tego rodzaju zobowiązanie w sprawozdaniach finansowych za poprzednie lata⁽²³⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

⁽¹⁹⁾ Standard zarządzania 3 (Wartości etyczne i organizacyjne).

⁽²⁰⁾ Standard zarządzania 3 (Wartości etyczne i organizacyjne) oraz standard zarządzania 4 (Zasoby ludzkie).

⁽²¹⁾ Decyzja Sądu Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie T-561/16 – Procedura naboru F4E/CA/ST/FGIV/2015/001.

⁽²²⁾ Standard zarządzania 15 (Informacje i komunikacja).

⁽²³⁾ Kwotę rezerwy oszacowano na 85,2 mln euro według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte)
	UWAGI DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA BUDŻETEM I FINANSAMI	
	<i>Prezentacja sprawozdania finansowego</i>	
2015	Tabela i dane zawarte w dziale 4.3.1.1 informacji dodatkowych do sprawozdania finansowego zatytułowanym „Ustalenia w sprawie zamówień ITER podpisanych z Międzynarodową Organizacją ITER” przedstawiają zamówienia podpisane (kolumna 3) i zamówienia, na które do tej pory przekazano środki (kolumna 4). W tabeli nie przedstawiono jednak informacji o faktycznym stanie zaawansowania robót w toku. W sprawozdaniu finansowym za 2015 r. Wspólne Przedsięwzięcie uzupełniło te informacje o szacunkowe określenie postępów prac, biorąc pod uwagę łączną wartość wydatków w ramach umów zawartych w następstwie zamówień, oraz o schemat wskazujący osiągnięcie celów pośrednich w odniesieniu do każdego ustalenia w sprawie zamówień podpisanego z ITER IO. Mimo uwzględnienia tych szacunków w sprawozdaniu za 2015 r. należy dołożyć starań, by przedstawiać dokładniejsze informacje dotyczące stanu i wartości działań przeprowadzonych dotychczas przez Wspólne Przedsięwzięcie.	W trakcie realizacji
	UWAGI DOTYCZĄCE KLUCZOWYCH MECHANIZMÓW KONTROLNYCH W STOSOWANYCH PRZEZ WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE SYSTEMACH NADZORU I KONTROLI	
2015	Wspólne Przedsięwzięcie wciąż pracuje nad centralnym, jednolitym systemem w celu zintegrowania wszystkich danych operacyjnych, finansowych i budżetowych, co pozwoliłoby na regularne monitorowanie i kontrolę szacunków, kosztów i odstępstw. Na spotkaniu w dniach 8–9 czerwca 2015 r. rada zarządzająca zatwierdziła wniosek dyrektora o wdrożenie planowania zasobów przedsiębiorstwa w ciągu dwóch lat.	Zrealizowane
2015	Trwają rozmowy z ITER IO na temat systemu służącego do przekazywania informacji na temat stopnia realizacji działań (zarządzanie wartością wypracowaną). Jego celem byłaby poprawa dystrybucji celów pośrednich dotyczących środków finansowych w czasie obowiązywania ustalenia w sprawie zamówienia.	W trakcie realizacji

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte)
	<i>Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne</i>	
2015	W 2015 r. procedury negocjacyjne stanowiły 45 % spośród 84 postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne (w 2014 r. było to 58 %). Wspólne Przedsięwzięcie ograniczyło wprowadzić w 2015 r. odsetek procedur negocjacyjnych, lecz niezbędne jest podjęcie dalszych kroków w celu zwiększenia konkurencyjnego charakteru postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne. W przypadku dotacji średnia liczba otrzymanych wniosków wyniosła tylko 1,4 na zaproszenie. Wynik przeglądu: W 2017 r. procedury negocjacyjne nadal stanowiły 47 % spośród 47 postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne (w 2016 r. było to 45 %). W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie podjęło wprowadzić inicjatywę służącą ograniczeniu odsetka procedur negocjacyjnych, lecz niezbędne jest podjęcie wysiłków w celu zwiększenia konkurencyjnego charakteru postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne. W przypadku dotacji średnia liczba otrzymanych wniosków wyniosła 1 w przeliczeniu na zaproszenie.	W trakcie realizacji
	INNE KWESTIE	
	<i>Ramy prawne</i>	
2015	W dniu 2 grudnia 2015 r. rada zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia F4E ostatecznie zmieniła jego regulamin finansowy i przepisy wykonawcze w celu dostosowania ich do nowych ram finansowych UE. W lutym 2016 r. Komisja Europejska wydała pozytywną opinię na temat zmian wprowadzonych przez Wspólne Przedsięwzięcie do regulaminu finansowego. Zobowiązała jednak Wspólne Przedsięwzięcie do rozważenia możliwości dopracowania niektórych przepisów wykonawczych dotyczących konkretnych odstępstw od rozporządzenia finansowego UE i od ramowego rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do organów, o których mowa w art. 208.	Zrealizowane
	<i>Polityka w zakresie praw własności intelektualnej i przemysłowej</i>	
2015	W dniu 27 czerwca 2013 r. rada zarządzająca przyjęła decyzję w sprawie realizacji polityki przemysłowej Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz jego polityki w zakresie praw własności intelektualnej i rozpowszechniania informacji. W odniesieniu do każdego działania związanego z udzielaniem zamówień Wspólne Przedsięwzięcie opracowało dokument wyznaczający strategię udzielania zamówień. Sporządzono listę kontrolną dotyczącą monitorowania wdrażania strategii udzielania zamówień pod kątem odpowiedzialności za główne elementy każdego z działań związanych z zamówieniami.	Zrealizowane
	Obecnie przeprowadzana jest ocena oddziaływania tych strategii.	W trakcie realizacji

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte)
	MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	
	<i>Strategia zwalczania nadużyć finansowych</i>	
2016	W czerwcu 2015 r. rada zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia F4E przyjęła strategię zwalczania nadużyć finansowych i odnośny plan działania. Większość działań została zrealizowana w 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie ustanowiło jednak konkretnego mechanizmu w celu usprawnienia monitorowania swoich działań związanych z postępowaniami o udzielenie zamówienia, a w szczególności dotyczących oceny ryzyka oraz etapów postępowania takich jak ocena, negocjacje, udzielanie zamówienia.	W trakcie realizacji

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

31. F4E zgadza się z ustaleniami. Należy zauważyć, że dzięki wsparciu Euratomu, który zapewnił dodatkowy budżet, ten brak środków na płatności w 2017 r. nie miał wpływu na wypełnienie zobowiązań F4E wobec dostawców.

System prognozowania płatności został wewnętrznie całkowicie przeprojektowany i zintegrowany z nowym narzędziem zarządzania finansami ECOSYS, a interakcja pomiędzy zespołami projektowymi i działem ds. zamówień, który zarządza umowami, została wzmocniona.

Ze względu na wcześniejsze przygotowanie prognoz F4E potwierdza, że brak środków na płatności w wysokości około 150 mln euro ma również wpływ na budżet na rok 2018. W ogólnym budżecie UE na 2018 r. trwają prace nad wnioskiem o przesunięcie środków w celu zwiększenia wkładu Euratomu na rzecz F4E, przeznaczonego na pokrycie tych dodatkowych potrzeb.

Wniosek dotyczący projektu budżetu na 2019 r. oraz prognozy dotyczące kolejnych budżetów zostały już ponownie ocenione w oparciu o zaawansowaną metodykę prognozowania oraz nowe narzędzie planowania i sprawozdawczości ECOSYS.

32. F4E usprawni swoje obecne procedury wewnętrzne dotyczące działań następczych w związku z deklaracjami o braku konfliktu interesów złożonymi przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla. Usprawnienie to będzie oznaczać, że aktualizacje ogólnych deklaracji o braku konfliktu interesów lub wszelkie inne deklaracje o konflikcie interesów zostaną formalnie zweryfikowane przez odpowiednich urzędników odpowiedzialnych za sprawozdawczość, w tym przez przewodniczącą Rady Zarządzającej w przypadku dyrektora F4E.

33. F4E ulepsza ten proces i procedury wyboru za pośrednictwem obecnie wdrażanego projektu ulepszeń. W tym kontekście w celu ulepszenia kontroli wewnętrznej i jakości procesu rekrutacji F4E wzmocni aspekty proceduralne, aby uwzględnić uwagi Trybunału.

34. Jeśli chodzi o orzeczenie sądu z 2018 r. unieważniające jedną procedurę wyboru F4E, F4E pragnie jasno stwierdzić, że chociaż musiało ono wdrożyć to orzeczenie, wniosło również od niego odwołanie. Należy zauważyć, że sprawa ta obejmowała również postępowanie przed Europejskim Rzecznikiem Praw Obywatelskich, który uznał skargę za bezzasadną i wydał orzeczenie na korzyść F4E.

35. W porozumieniu z Trybunałem Obrachunkowym F4E ujęło rezerwę na koszty likwidacji w ostatecznym sprawozdaniu finansowym za 2017 r.

W związku z niedociągnięciami w komunikacji wewnętrznej F4E zajmie się tym problemem poprzez następujące działania:

- wewnętrzny proces F4E „Roczne sprawozdanie finansowe – otwarcie/zamknięcie roku budżetowego” zostanie zaktualizowany w celu doprecyzowania informacji potrzebnych do sporządzenia sprawozdania finansowego w odniesieniu do rezerw i zobowiązań warunkowych. W szczególności Dział Zarządzania Projektami i grupa budżetowa zostaną poproszone o coroczne uaktualnienia dotyczące stanu kosztów likwidacji i dezaktywacji oraz wszelkich innych zdarzeń lub informacji, które mogą mieć wpływ na sprawozdania finansowe,
- wyższa kadra kierownicza (głównie szef Działu Handlowego) przekaze księgowemu F4E wszelkie istotne informacje, a w szczególności decyzje Komitetu Doradczego ds. Zarządzania i Rady ITER.

Działania podjęte w związku z uwagami z poprzednich lat

2015 – Przedstawienie sprawozdania finansowego

F4E wykorzystuje obecnie kredyt ITER jako swój system zarządzania wartością wypracowaną (EVM), który jest jedną z metod monitorowania postępów w działalności F4E, wraz z etapami pośrednimi i analizą tendencji.

Pod koniec 2017 r. Rada Zarządzająca powołała grupę roboczą, której zadaniem jest określenie ulepszanego sposobu składania sprawozdań przez F4E, w tym określenie odpowiedniego systemu zarządzania wartością wypracowaną. Trwają prace, a przewodniczący grupy roboczej ma przedstawić sprawozdanie z postępów na posiedzeniu Rady Zarządzającej w lipcu 2018 r.

2015 – Uwagi dotyczące kluczowych mechanizmów kontroli w systemach nadzoru i kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia

Punkt drugi: Rozpoczęto aktualizację profilu kredytowego wraz z zamówieniem w organizacji ITER, tak aby był on bliższy wartości rzeczywistej pracy wykonanej w różnych fazach projektu (tj. projektowania, produkcji, dostawy, instalacji). Na prace te miały wpływ pewne opóźnienia, a nowa przewidywana data zakończenia realizacji tego działania to koniec grudnia 2018 r.

2015 – Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne

Pomimo wznowienia działań w zakresie komunikacji i rozpowszechniania informacji, w szczególności w kontekście integracji nowego rozporządzenia finansowego, w 2017 r. dane dotyczące procedur negocjacyjnych pozostały na podobnym poziomie jak w latach poprzednich (47 % ogółu w 2017 r. w porównaniu z 49 % w 2016 r., 45 % w 2015 r. i 58 % w 2014 r.).

Niemniej jednak należy zauważyć, że większość tych procedur dotyczyła procedur negocjacyjnych o niskiej wartości, które były przeprowadzane poniżej określonych w dyrektywie progów powodujących obowiązek publikacji i w pełni zgodnie z rozporządzeniami finansowymi F4E. Te procedury negocjacyjne o niskiej wartości stanowią długoterminową średnią o wartości około 40 % rocznej liczby zamówień F4E, ale odpowiadają jedynie mniej niż 1 % rocznego budżetu na zobowiązania.

Stosowanie w takich przypadkach procedur negocjacyjnych (w granicach określonych w regulaminie finansowym F4E) stanowi odpowiedź na obawy związane z należyтым zarządzaniem finansami, ponieważ pozwala F4E skrócić czas oczekiwania na umowę, szybciej reagować na potrzeby projektu i skuteczniej ukierunkować wykorzystanie zasobów wewnętrznych na zamówienia o wysokiej wartości. W związku z tym F4E uważa, że nie jest konieczne podjęcie żadnych działań w celu dalszego ograniczenia procedur negocjacyjnych o niskiej wartości, które pozostają zgodne z zasadami i przepisami rozporządzeń finansowych.

Pozostałe procedury negocjacyjne, zazwyczaj zamówienia o wyższej wartości (około 5 % całkowitej liczby procedur jako średnia długoterminowa), są wyrazem złożonego i innowacyjnego kontekstu, w którym działa F4E. Rynek technologii syntezy jądrowej charakteryzuje się w wielu przypadkach bardzo ograniczoną zdolnością produkcyjną w państwach członkowskich czy na świecie. Prowadzi to często do niskiego poziomu konkurencji, duopolu/monopolu, a nawet do braku uczestnictwa w zaproszeniach do składania ofert.

Od 2012 r. F4E zintensyfikowało działania w zakresie rozpowszechniania informacji, ale udział w zaproszeniach do składania wniosków operacyjnych był średnio niższy niż pożądaný. Zdaniem F4E, główną pierwotną przyczyną nie jest brak widoczności, ale raczej sporadyczny i specyficzny charakter zakupów F4E. W wyniku dyskusji z innymi dużymi nabywcami infrastruktury naukowej w Europie F4E doszedł do wniosku, że ze względu na charakter działań związanych z zakresem dużych projektów naukowych i technologicznych ograniczona konkurencja jest niestety faktem, na który pojedyncza instytucja zamawiająca może mieć jedynie niewielki wpływ. Wniosek ten podzielają inne instytucje zamawiające zarządzające podobnymi projektami w Europie.

W związku z tym w 2016 r. F4E zainicjowało forum obejmujące najbardziej podobne, pierwsze tego rodzaju projekty graniczne w Europie, wykorzystujące zaawansowaną technologię. Poprzez to forum różne organizacje o podobnych wyzwaniach projektowych (w szczególności pod względem niskiego zaangażowania i uczestnictwa przemysłu) rozpoczęły współpracę w celu zajęcia się nimi w bardziej skoordynowany i skuteczny sposób. Jednym z kluczowych pomysłów generowanych przez to forum jest wspieranie jednolitego rynku dużych projektów naukowych, który jest bardziej stabilny i większy, a tym samym bardziej zdolny do przyciągania zainteresowania przedsiębiorstw.

Pod koniec lutego 2018 r. w Danii odbyła się pierwsza impreza forum poświęcona branży, w której wzięło udział 1 037 delegatów reprezentujących 530 firm i organizacji publicznych z 29 krajów. Opinie przedstawicieli branży i społeczeństwa po zakończeniu imprezy były bardzo pozytywne, a w czerwcu 2018 r. uczestnicy forum (F4E, ESA, ESO, CERN, EMBL, ESRF, ESS, XFEL, ILL) jednogłośnie zagłosowali za przyjęciem kandydatur do organizacji drugiego dużego wydarzenia w 2020 r. oraz za rozszerzeniem członkostwa w forum na inne organizacje o znaczeniu europejskim o podobnej skali, realizujące zaawansowane technologicznie projekty.

2015 – Prawa własności intelektualnej i polityka przemysłowa

Punkt drugi: F4E aktywnie współpracowało z Trinomics i Cambridge Econometrics, niezależną firmą konsultingową w zakresie polityki gospodarczej, która opracowała na zlecenie Komisji Europejskiej opracowanie na temat „Wpływu działań ITER w UE”. Badanie zakończono w kwietniu 2018 roku. Jego główne wyniki podsumowano poniżej.

— Jeśli chodzi o skuteczność polityki przemysłowej F4E, wyniki modelowania ekonometrycznego pokazują, że wydatki na ITER doprowadziły do powstania około 34 000 miejsc pracy w latach 2008–2017. Pozytywne skutki będą odczuwalne w przyszłości, do zakończenia budowy ITER.

Porównując rentowność ekonomiczną projektu ITER i tworzenie miejsc pracy z alternatywnym scenariuszem wydatków UE (przy neutralnym podziale wydatków pomiędzy wszystkie sektory gospodarki) szacuje się, że w latach 2008–2030 projekt ITER przyniesie państwom członkowskim UE łączny zysk netto w wysokości 586 mln euro.

- W odniesieniu do własności intelektualnej i rozpowszechniania informacji w analizie stwierdzono, że wyżej wymienione zyski netto mogą zostać znacznie zwiększone dzięki nowym produktom i usługom i dalszym innowacjom stymulowanym przez firmy pracujące nad projektem ITER i opracowujące nowe technologie i produkty. Chociaż wyniki modelowania mają charakter orientacyjny, sugerują, że dzięki tym skutkom wyniki wzrosną o kolejne 25–60 % lub więcej.

W celu uzyskania maksymalnych korzyści z tych dodatkowych efektów badanie sugeruje wzmocnienie działań w zakresie transferu technologii wokół projektu ITER. Doświadczenia CERN i ESA pokazują, że ustanowienie skutecznego systemu transferu technologii wymaga czasu, ale ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia wpływu inwestycji publicznych.

F4E rozpoczęło już w 2017 r. wstępne działania mające na celu ustanowienie programu transferu technologii we współpracy z EUROfusion, czerpiąc inspirację z modelu ESA. W 2018 r. planuje się rozpoczęcie pierwszego etapu tego programu.

2016 – Strategia zwalczania nadużyć finansowych

Zgodnie z zaleceniem 3.5 strategii zwalczania nadużyć finansowych w lutym 2018 r. F4E przyjęło własny zestaw wskaźników ryzyka nadużyć finansowych w odniesieniu do zamówień publicznych: czerwone flagi. Celem wykazu czerwonych flag jest określenie wskaźników charakterystycznych dla działań F4E związanych z zamówieniami, opartych na cechach charakterystycznych przetargów, analizie rynku i systemach zamówień, w celu zwiększenia wśród personelu zaangażowanego w zamówienia wiedzy na temat kluczowych punktów, które należy zweryfikować w procesie udzielania zamówień.

Wykaz wskaźników uznano za warunek wstępny opracowania informatycznego narzędzia do zwalczania nadużyć finansowych, które miało ułatwić monitorowanie działań F4E w związku z procedurami udzielania zamówień. W styczniu 2018 r. ocena złożoności opracowania narzędzia zapewniającego wszystkie wymagane funkcje wykazała jednak, że byłoby ono zbyt uciążliwe dla F4E jako jednej agencji UE.

W związku z tym rozważono inne, prostsze i szybsze rozwiązania, które nadal zapewniają wystarczający poziom pewności, a F4E postanowiło opracować swoją wewnętrzną listę kontrolną w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w oparciu o listę wskaźników ryzyka nadużyć w zamówieniach publicznych – czerwone flagi. Lista kontrolna w zakresie zwalczania nadużyć finansowych została właśnie przyjęta w maju 2018 r. i wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2018 r. W stosownych przypadkach lista kontrolna zostanie wypełniona i podpisana co najmniej dwa razy w trakcie trwania zamówienia (na etapie udzielenia i zamknięcia zamówienia) przez dwa różne podmioty, niezależnie od siebie – zarówno technicznego urzędnika ds. projektu, jak i urzędnika ds. umów i zamówień – w celu zapewnienia pełnej przejrzystości. W razie konieczności lista kontrolna może być również wykorzystywana przez pracowników F4E do podnoszenia czerwonej flagi na każdym etapie cyklu zamówienia. Stosowanie listy kontrolnej jest obecnie wprowadzane do wewnętrznych procesów F4E, równoległe ze wszystkimi innymi zmianami związanymi z projektem dotyczącym ulepszenia procesu zamówień.

SPRAWOZDANIE**dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia**

(2018/C 452/06)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–13	49
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2	1–2	49
Zarządzanie	3–6	49
Cele	7	49
Zasoby	8–12	49
Oceny przeprowadzone przez Komisję	13	50
OPINIA	14–26	50
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	15	50
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	16	50
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	17	50
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	18–20	51
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	21–26	51
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	27–36	52
Wykonanie budżetu na 2017 r.	27	52
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR	28–31	52
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	32–36	52
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	37–39	53
Ramy kontroli wewnętrznej	37–39	53
INNE KWESTIE	40	53
Mobilizowanie wkładów od innych członków	40	53
INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ	41–42	54
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z UWAGAMI Z UBIEGŁYCH LAT		55
ODPOWIEDZI WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		56

WPROWADZENIE**Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2**

1. Wspólne przedsiębiorstwo na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych (wspólne przedsiębiorstwo FCH) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w maju 2008 r. na okres do 31 grudnia 2017 r. i rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 15 listopada 2010 r.⁽¹⁾ W maju 2014 r. Rada zmieniła pierwotne rozporządzenie i wydłużyła czas trwania wspólnego przedsiębiorstwa (przemianowanego na Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2 – Wspólne Przedsięwzięcie FCH2) do dnia 31 grudnia 2024 r.⁽²⁾

2. Wspólne Przedsięwzięcie FCH2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym działającym w zakresie badań i innowacji w dziedzinie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia Europejska (UE) reprezentowana przez Komisję, zrzeszenie branżowe (Hydrogen Europe) oraz zrzeszenie podmiotów badawczych (Hydrogen Europe Research).

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 obejmuje: Radę Zarządzającą, Dyrektora Wykonawczego, Komitet Naukowy i Grupę Przedstawicieli Państw FCH oraz Forum Zainteresowanych Stron.

4. Rada Zarządzająca składa się z 10 członków, w tym sześciu przedstawicieli zrzeszenia branżowego, trzech przedstawicieli Komisji i jednego przedstawiciela zrzeszenia podmiotów badawczych. Rada jest odpowiedzialna za wyznaczanie kierunków strategicznych Wspólnego Przedsięwzięcia i za jego funkcjonowanie oraz sprawuje nadzór nad realizacją podejmowanych przez nie działań. Dyrektor Wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.

5. W skład Komitetu Naukowego wchodzi nie więcej niż dziewięciu członków. W komitecie reprezentowani są w sposób zrównoważony eksperci ze środowisk akademickich, sektora przemysłu i organów regulacyjnych. Doradza on w sprawie priorytetów naukowych, które mają zostać uwzględnione w rocznych planach prac, oraz w sprawie osiągnięć naukowych opisanych w rocznym sprawozdaniu z działalności.

6. W skład Grupy Przedstawicieli Państw FCH wchodzi po jednym przedstawicielu z każdego państwa członkowskiego i każdego kraju stowarzyszonego w ramach programu „Horyzont 2020”. Grupa wydaje opinie na temat orientacji strategicznej i osiągania celów programu „Horyzont 2020”. Forum zainteresowanych stron to doroczne spotkanie, na którym strony zainteresowane FCH omawiają działania FCH i mogą przekazywać swoje uwagi.

Cele

7. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 jest wykazanie, do 2020 r., że technologie ogniw paliwowych i technologie wodorowe są jednym z filarów przyszłych europejskich systemów energetycznych i transportowych. Wspólne Przedsięwzięcie FCH2 dąży do wspierania rozwoju silnego, zrównoważonego i konkurencyjnego na rynku globalnym sektora technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych w UE.

Zasoby

8. Maksymalny wkład UE w pierwszą fazę działania Wspólnego Przedsięwzięcia (FCH1) wynosi 470 mln euro i jest wypłacany z 7PR⁽³⁾. Wysokość wkładów pozostałych członków musi być przynajmniej równa wysokości wkładu UE.

9. Maksymalny wkład UE w drugą fazę działań Wspólnego Przedsięwzięcia (FCH2) wynosi 665 mln euro i jest wypłacany z programu „Horyzont 2020”. Z tej kwoty maksymalnie 570 mln euro odpowiada wysokości minimalnego wkładu wnoszonego przez członków ze zrzeszeń branżowych i zrzeszeń podmiotów badawczych (który został ustalony na 380 mln euro), a maksymalnie 95 mln euro odpowiada ewentualnym dodatkowym wkładom od członków powyżej kwoty ich wkładu minimalnego⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 521/2008 z dnia 30 maja 2008 r. ustanawiające wspólne przedsiębiorstwo na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych (Dz.U. L 153 z 12.6.2008, s. 1) zmienione rozporządzeniem (UE) nr 1183/2011 (Dz.U. L 302 z 19.11.2011, s. 3).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 559/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2 (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 108).

⁽³⁾ Art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 521/2008.

⁽⁴⁾ Art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 559/2014.

10. Członkowie ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych mają z kolei przekazać zasoby o wartości co najmniej 380 mln euro przez cały okres funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia⁽⁵⁾. W ramach tej kwoty członkowie ci muszą ponieść koszty w wysokości co najmniej 285 mln euro w związku z realizacją działań dodatkowych wykraczających poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2⁽⁶⁾.

11. Koszty administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 są ograniczone do 38 mln euro i są pokrywane z wkładów finansowych dzielonych równo w ujęciu rocznym między UE i członków ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych⁽⁷⁾.

12. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 wyniósł 198,6 mln euro (w 2016 r. było to 115,5 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 26 pracowników (w 2016 r. było to również 26 osób)⁽⁸⁾.

Oceny przeprowadzone przez Komisję

13. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę końcową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach 7PR oraz ocenę śródk okresową działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W ich następstwie Wspólne Przedsięwzięcie sporządziło plany działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tych ocen. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planów działania wdrożonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z ocen. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIA

14. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe⁽⁹⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁽¹⁰⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

15. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

16. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

17. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

⁽⁵⁾ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 559/2014.

⁽⁶⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 559/2014 działania dodatkowe obejmują wkłady niepieniężne na rzecz realizacji działań wykraczających poza plan prac i budżet Wspólnego Przedsięwzięcia, lecz przyczyniające się do realizacji celów wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych. Odpowiednie działania określa się w rocznym planie działań dodatkowych, w którym podawana jest wartość szacunkowa takich wkładów. Zgodnie z art. 4 ust. 4 tego samego rozporządzenia koszty działań dodatkowych muszą zostać poświadczane przez niezależnego audytora zewnętrznego i nie podlegają kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia, Europejskiego Trybunału Obrachunkowego ani żadnego innego organu unijnego.

⁽⁷⁾ Art. 13 ust. 2 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 559/2014).

⁽⁸⁾ Więcej informacji na temat Wspólnego Przedsięwzięcia i jego działalności można znaleźć na jego stronie internetowej: <http://www.fch.europa.eu>.

⁽⁹⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽¹⁰⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

18. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

19. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

20. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

21. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

22. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

23. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

24. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) z wyjątkiem zaliczek w chwili ich wypłaty.

25. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinię, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽¹¹⁾.

26. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI**Wykonanie budżetu na 2017 r.**

27. Ostateczny budżet na 2017 r., który był dostępny dla Wspólnego Przedsięwzięcia na realizację 7PR i programu „Horyzont 2020”, obejmował środki na zobowiązania w wysokości 127,8 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 198,6 mln euro. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 96 % i 89 %. Środki na płatności wykorzystano głównie na płatności zaliczkowe związane z zaproszeniami do składania wniosków z lat 2016 i 2017.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR

28. Z maksymalnej kwoty 470 mln euro środków 7PR przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w celu wdrożenia programu FCH1, do końca 2017 r. UE przekazała wkłady pieniężne w łącznej kwocie 386,7 mln euro oraz wkłady niepieniężne w łącznej kwocie 19,1 mln euro.

29. Z minimalnej puli 470 mln euro wkładów niepieniężnych i pieniężnych, które członkowie ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych mieli wnieść na rzecz działań operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia, na koniec 2017 r. Rada Zarządzająca zatwierdziła wkłady w wysokości 396,2 mln euro. Ponadto do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie otrzymało wkłady niepieniężne o wartości 55,8 mln euro na rzecz działań operacyjnych.

30. W związku z tym do końca 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia wyniosła 452 mln euro, zaś kwota skumulowanego wkładu UE wyniosła 405,8 mln euro.

31. Z łącznej puli środków operacyjnych i administracyjnych w kwocie 490 mln euro na rzecz działań w programie FCH1⁽¹²⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 481,7 mln euro (co stanowi 98,3 % dostępnego budżetu) i dokonało płatności na kwotę 418,5 mln euro. Zgodnie z planem płatności Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczącym projektów w ramach 7PR będących w trakcie realizacji w 2018 r. wypłacone zostaną środki w kwocie 25,7 mln euro, a 17,4 mln euro zostanie wypłacone w kolejnych latach. Szacuje się, że ostateczny poziom wykorzystania środków w przypadku programu FCH1 wyniesie 94,3 % łącznego budżetu FCH1.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

32. Z maksymalnej kwoty 665 mln euro środków z programu „Horyzont 2020” przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 w celu realizacji programu FCH2 do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 234,3 mln euro.

33. Członkowie ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych nie są zobowiązani do przekazania minimalnego wkładu niepieniężnego na rzecz działań Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2. Na koniec 2017 r. członkowie ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych przekazali wkłady niepieniężne w wysokości 25,1 mln euro na poczet działalności operacyjnej⁽¹³⁾, z czego Rada Zarządzająca FCH2 zatwierdziła 0,6 mln euro. Pokazuje to, że w 2017 r. projekty FCH2 były wciąż na wczesnym etapie realizacji. Zgodnie z podpisanymi umowami o udzielenie dotacji zadeklarowane wkłady niepieniężne na dzień 31 grudnia 2017 r. miały wartość 137,4 mln euro⁽¹⁴⁾. Ponadto Rada Zarządzająca zatwierdziła wkłady pieniężne członków ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 1,3 mln euro.

34. Z kwoty co najmniej 285 mln euro wkładów członków ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych, które miały zostać wniesione na rzecz dodatkowych działań realizowanych poza programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2017 r. członkowie zgłosili kwotę 558,5 mln euro⁽¹⁵⁾, z czego poświadczono już wkłady w wysokości 382,2 mln euro, a zatem wartość docelowa została znacznie przekroczona. Niemniej wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych członków na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do ich charakteru, jakości i rzeczywistej wielkości.

35. W związku z tym na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków ze zrzeczeń branżowych i zrzeczeń podmiotów badawczych wyniosła 585 mln euro (z czego niemal 95,5 % stanowiły wkłady na rzecz działań dodatkowych), podczas gdy wkład pieniężny ze strony UE wyniósł 234,3 mln euro (zob. także pkt 41).

⁽¹²⁾ Na tę łączną kwotę składa się 470 mln euro wkładów pieniężnych UE ze środków 7PR i 20 mln euro wkładów pieniężnych na pokrycie kosztów administracyjnych od pozostałych członków.

⁽¹³⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2, s. 36.

⁽¹⁴⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2, s. 13, tabela 1.1.2.

⁽¹⁵⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2, s. 14, tabela 1.1.3.

36. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych na rzecz programu FCH2 w kwocie 684 mln euro⁽¹⁶⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 407,2 mln euro i dokonało płatności na kwotę 223,3 mln euro.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Ramy kontroli wewnętrznej

37. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło procedury kontroli *ex ante* opierające się na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza kontrole *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji.

38. W odniesieniu do kontroli *ex post* dotyczących płatności z 7PR Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2017 r. poziom błędu rezydualnego wynoszący 1,13 %⁽¹⁷⁾. W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie, wraz ze Wspólną Służbą Audytu i DG RTD, rozpoczęło pierwszą kontrolę *ex post* próby okresowych zestawień poniesionych wydatków w ramach programu „Horyzont 2020” wybranej losowo i w oparciu o analizę ryzyka. Jej rezultaty zostaną wykazane w rocznym sprawozdaniu z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia za 2018 r.

39. Wyniki kontroli – w oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej we wspólnym przedsięwzięciu i bezpośrednie badanie operacji z zakresu dochodów, płatności, dotacji i zamówień, a także o przegląd próby zakończonych kontroli *ex post* obejmujących odzyskanie środków w następstwie wykrytych błędów – dały Trybunałowi wystarczającą pewność, że ogólny poziom błędu rezydualnego w przypadku wspólnego przedsięwzięcia znajduje się poniżej progu istotności.

INNE KWESTIE

Mobilizowanie wkładów od innych członków

40. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od członków z branży w obszarze jego działalności⁽¹⁸⁾. Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie w przypadku zarówno działalności operacyjnej, jak i działań dodatkowych minimalny efekt mnożnikowy wynosi 0,67⁽¹⁹⁾. Jak wykazano w śródrokowym sprawozdaniu z oceny, efekt mnożnikowy osiągnięty przez Wspólne Przedsięwzięcie z końcem 2017 r. wyniósł 1,32⁽²⁰⁾, przy uwzględnieniu zarówno działalności operacyjnej, jak i działań dodatkowych (w tym 0,35⁽²¹⁾ dla samych tylko wkładów niepieniężnych na poczet działalności operacyjnej). Rozporządzenie ustanawiające Wspólne Przedsięwzięcie nie nakłada na członków z branży obowiązku przekazania minimalnej kwoty wkładów niepieniężnych na poczet jego działalności operacyjnej⁽²²⁾. Końcowy efekt mnożnikowy wkładów niepieniężnych na rzecz działalności operacyjnej i działań dodatkowych zostanie obliczony z końcem programu „Horyzont 2020”. Wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do charakteru, jakości czy rzeczywistej wielkości takich wkładów⁽²³⁾.

⁽¹⁶⁾ Na tę łączną kwotę składa się 665 mln euro wkładów pieniężnych UE ze środków programu „Horyzont 2020” i 19 mln euro wkładów pieniężnych na pokrycie kosztów administracyjnych od członków ze zrzeszeń branżowych i zrzeszeń podmiotów badawczych.

⁽¹⁷⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2, s. 69 i 74.

⁽¹⁸⁾ Motyw 4 rozporządzenia (UE) nr 559/2014 stanowi, że partnerstwo to powinno opierać się na zrównoważonym wkładzie wszystkich partnerów.

⁽¹⁹⁾ Łączna minimalna kwota wkładów przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej i działań dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia (380 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (570 mln euro).

⁽²⁰⁾ Ten efekt mnożnikowy szacuje się, dzieląc sumę faktycznie wpłaconych wkładów pieniężnych członków prywatnych (1,3 mln euro), wkładów niepieniężnych członków prywatnych zadeklarowanych w podpisanych umowach o udzielenie dotacji (137,4 mln euro) oraz poświadczonych wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych (382,2 mln euro) przez wkłady pieniężne zadeklarowane przez Komisję w podpisanych umowach o udzielenie dotacji (395,6 mln euro).

⁽²¹⁾ Ten efekt mnożnikowy szacuje się, dzieląc sumę faktycznie wpłaconych wkładów pieniężnych członków prywatnych (1,3 mln euro) oraz wkładów niepieniężnych członków prywatnych zadeklarowanych w podpisanych umowach o udzielenie dotacji (137,4 mln euro) przez wkłady pieniężne zadeklarowane przez Komisję w podpisanych umowach o udzielenie dotacji (395,6 mln euro).

⁽²²⁾ W art. 4 ust. 1 i art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 559/2014 przewidziano, że członkowie z branży i podmioty badawcze powinny wnieść całkowity wkład w wysokości co najmniej 380 mln euro w okresie funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia, z czego przynajmniej 285 mln euro powinny stanowić koszty poniesione przez nie w trakcie realizacji działań dodatkowych wykraczających poza plan prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽²³⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 559/2014 koszty działań dodatkowych poświadczane są przez niezależnego audytora zewnętrznego powołanego przez Wspólne Przedsięwzięcie. Koszty te nie są poddawane audytowi przez Wspólne Przedsięwzięcie FCH2 ani żaden organ unijny.

INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ

41. Dokonana przez Komisję ocena końcowa wspólnego przedsiębiorstwa FCH działającego na podstawie 7PR dotyczyła okresu od 2008 do 2016 r. ⁽²⁴⁾, natomiast ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” obejmowała okres od 2014 do 2016 r. ⁽²⁵⁾ Oceny zostały przeprowadzone z pomocą niezależnych ekspertów, jak przewidziano w odnośnych rozporządzeniach Rady ⁽²⁶⁾, i dotyczyły funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań. Wyniki tych ocen zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r. ⁽²⁷⁾.

42. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających ⁽²⁸⁾ Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą FCH2 w marcu 2018 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie ⁽²⁹⁾. Część z nich została już zapoczątkowana ⁽³⁰⁾, większość powinna zostać wdrożona w 2018 i 2019 r., a niewielka ich liczba zostanie wzięta pod uwagę w następnym okresie programowania ⁽³¹⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

⁽²⁴⁾ Ocena końcowa wspólnego przedsiębiorstwa FCH działającego na podstawie 7PR. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/fch.pdf>

⁽²⁵⁾ Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia FCH2 (za lata 2014–2016) działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/fch2.pdf>

⁽²⁶⁾ Oceny przeprowadzane przez Komisję zgodnie z wymogami ustawowymi, wynikające z zastosowania art. 11 rozporządzenia (WE) nr 521/2008 w sprawie wspólnego przedsiębiorstwa FCH oraz art. 11 rozporządzenia (UE) nr 559/2014 ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie FCH2.

⁽²⁷⁾ Dokument roboczy służb Komisji: Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).

⁽²⁸⁾ Zalecenia obejmują: potrzebę zwiększenia roli Grupy Przedstawicieli Państw i organów doradczych; zachowanie spójności z innymi programami UE; konieczność usprawnienia projektów o niższym poziomie gotowości technicznej; zwiększenie uczestnictwa krajów mniej zaangażowanych w projekty FCH2 i wspieranie zaangażowania ze strony regionów i instytucji szkolnictwa wyższego; zapewnienie pomocy w kwestiach finansowych (najwłaściwsze warianty finansowania) oraz wspieranie komercyjnego wdrażania i lepszego wykorzystywania unijnych praw własności intelektualnej, a także poprawę komunikacji z zainteresowanymi stronami, decydentami, regionami i opinią publiczną w celu podniesienia świadomości społecznej w dziedzinie technologii FCH.

⁽²⁹⁾ Działania szczegółowe uwzględnione w planie działania opracowanym w odpowiedzi na zalecenia obejmują: wzmocnienie i podkreślenie roli Grupy Przedstawicieli Państw; zwiększenie uczestnictwa regionów i miast; poprawę współpracy z zewnętrznymi zainteresowanymi stronami na potrzeby przyszłych forów zainteresowanych stron; wzmocnienie powiązań z Komisją Europejską w celu usprawnienia koordynacji z innymi inicjatywami unijnymi, a także aktywniejsze rozpowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów.

⁽³⁰⁾ Działania już zainicjowane obejmują: analizę wieloletniego programu prac przeprowadzoną wspólnie z Grupą Przedstawicieli Państw w celu wskazania luk i podjęcia kwestii współpracy z regionami i miastami; przegląd zadań urzędnika ds. inżynierii finansowej FCH2 w celu znalezienia synergii z innymi instrumentami UE (zwłaszcza z opracowanym przez EBI mechanizmem finansowania opartym na podziale ryzyka); badanie rozpoczęte w marcu 2017 r. w celu wskazania obszarów o największej wartości dodanej w unijnych łańcuchach wartości oraz dyskusję na poziomie Rady Zarządzającej na temat działań o niższym poziomie gotowości technicznej w celu ich uwzględnienia podczas kolejnego przeglądu wieloletniego programu prac.

⁽³¹⁾ W szczególności zapewnienie spójności i komplementarności z innymi programami unijnymi w obszarze transportu i energii.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
	<i>Konflikt interesów</i>	
2015	W lipcu 2015 r. Komisja wydała wytyczne dla wspólnych przedsięwzięć na temat konfliktu interesów, obejmujące wspólny wzór deklaracji braku konfliktu interesów, który Wspólne Przedsięwzięcie powinno wprowadzić do swoich procedur.	Zrealizowane

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

40. Wspólne Przedsięwzięcie FCH 2 przyznaje, że zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 559/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2 ⁽¹⁾ Trybunał nie ma prawa do kontroli wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych. Wspólne Przedsięwzięcie pragnie podkreślić, że opracowało metodologię zatwierdzoną przez Radę Zarządzającą w dniu 9 grudnia 2016 r. ⁽²⁾, która zapewnia solidną kontrolę gromadzenia, raportowania i certyfikacji działań dodatkowych i obejmuje modelowy program audytu i certyfikat audytu w celu dokonania certyfikacji przez niezależnych kontrolerów zewnętrznych.

⁽¹⁾ Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 108.

⁽²⁾ <https://www.fch.europa.eu/page/in-kind-additional-activities>

SPRAWOZDANIE**dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia**

(2018/C 452/07)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–12	58
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2	1–2	58
Zarządzanie	3–5	58
Cele	6	58
Zasoby	7–11	58
Oceny przeprowadzone przez Komisję	12	59
OPINIA	13–25	59
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	14	59
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	15	59
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	16	59
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	17–19	60
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	20–25	60
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	26–36	61
Wykonanie budżetu na 2017 r.	26–27	61
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR	28–32	61
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	33–36	61
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	37–39	62
Ramy kontroli wewnętrznej	37–39	62
INNE KWESTIE	40	62
Mobilizowanie wkładów od członków z branży	40	62
INFORMACJE NA TEMAT OCEN KOMISJI	41–42	63
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z ZESZŁOROCZNYMI UWAGAMI		64
ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		65

WPROWADZENIE

Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2

1. Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w grudniu 2007 r. ⁽¹⁾ na okres 10 lat i rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 16 listopada 2009 r. W maju 2014 r. Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające i przedłużyła czas trwania Wspólnego Przedsiębiorstwa (przemianowanego na Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych) do dnia 31 grudnia 2024 r. ⁽²⁾.
2. Wspólne Przedsięwzięcie IMI2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym zajmującym się badaniami i innowacjami w dziedzinie zdrowia. Członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia Europejska reprezentowana przez Komisję i branża farmaceutyczna, reprezentowana przez Europejską Federację Producentów Leków i Stowarzyszeń Farmaceutycznych (EFPIA).

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 obejmuje Radę Zarządzającą, Dyrektora Wykonawczego, Komitet Naukowy, Grupę Przedstawicieli Państw, Grupę Zarządzania Strategicznego i forum zainteresowanych stron.
4. Rada Zarządzająca jest głównym organem decyzyjnym i odpowiada za funkcjonowanie Wspólnego Przedsięwzięcia i za nadzór nad realizacją jego celów. Rada składa się z 10 członków po równo reprezentujących obu członków założycieli. Dyrektor Wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.
5. Komitet Naukowy, Grupa Przedstawicieli Państw, Grupa Zarządzania Strategicznego i forum zainteresowanych stron są organami doradczymi. Komitet Naukowy składa się z ekspertów naukowych z różnych dziedzin i opracowuje zalecenia dla Rady Zarządzającej. Grupa Przedstawicieli Państw, składająca się z przedstawicieli państw członkowskich UE i państw stowarzyszonych w ramach programów badawczych UE, opracowuje opinie strategiczne dla Rady Zarządzającej. Grupa Zarządzania Strategicznego, składająca się z przedstawicieli przedsiębiorstw farmaceutycznych, Komisji Europejskiej i Komitetu Naukowego, zajmuje się koordynacją projektów IMI między sobą oraz z szerszymi programami badawczymi UE. Forum zainteresowanych stron to doroczne spotkanie, na którym strony zainteresowane IMI omawiają ostatnie działania i plany IMI.

Cele

6. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia jest poprawa zdrowia dzięki przyspieszaniu prac nad rozwojem innowacyjnych leków i ułatwianiu pacjentom dostępu do tych leków, w szczególności w obszarach, w których występuje niezaspokojone zapotrzebowanie medyczne lub społeczne. Wspólne Przedsięwzięcie dąży do usprawnienia współpracy między kluczowymi podmiotami zaangażowanymi w badania w obszarze opieki zdrowotnej, w tym między uniwersytetami, branżą farmaceutyczną i innymi branżami, małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), organizacjami pacjentów a organami regulacyjnymi do spraw leków.

Zasoby

7. Maksymalny wkład UE na rzecz działań w ramach programu IMI1 (w latach 2008–2013), wypłacany z budżetu siódmego programu ramowego (7PR) ⁽³⁾, wynosił 1 mld euro. Wysokość wkładów członków reprezentujących branżę farmaceutyczną musi być równa wysokości wkładu UE.
8. Maksymalny wkład UE na rzecz działań w ramach programu IMI2 (na lata 2014–2024), finansowany z budżetu programu „Horyzont 2020”, wynosi 1 638 mln euro. Z tej kwoty maksymalnie 1 425 mln euro odpowiada wysokości wkładu wniesionego przez EFPIA, a maksymalnie 213 mln euro odpowiada wysokości wkładów wniesionych przez inne przedsiębiorstwa i uniwersytety, które przyłączą się do Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 jako członkowie lub partnerzy stowarzyszeni ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2008 z dnia 20 grudnia 2007 r. ustanawiające Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (Dz.U. L 30 z 4.2.2008, s. 38).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 557/2014 z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych (Dz.U. L 169 z 7.6.2014, s. 54).

⁽³⁾ Art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 73/2008.

⁽⁴⁾ Art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 557/2014.

9. EFPIA wniesie wkłady o wartości co najmniej 1 425 mln euro na poczet kosztów operacyjnych i administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia. Pozostali przyszli członkowie lub partnerzy stowarzyszeni w ramach programu IMI2 wniosą wkłady w wysokości odpowiadającej kwotom, które zadeklarowali, gdy stali się członkami lub partnerami stowarzyszonymi.

10. Koszty administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia są ograniczone do kwoty 85,2 mln euro i są pokrywane z wkładów pieniężnych wnoszonych przez członków, dzielonych równo w ujęciu rocznym między UE i członków z branży ⁽⁵⁾.

11. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia wyniósł 206,4 mln euro (w 2016 r. było to 263,4 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 49 pracowników (w 2016 r. było to 41 osób) ⁽⁶⁾.

Oceny przeprowadzone przez Komisję

12. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę końcową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach 7PR oraz ocenę śródkresową działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W ich następstwie Wspólne Przedsięwzięcie sporządziło plany działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tych ocen. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planów działania wdrożonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z ocen. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIA

13. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁷⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁸⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

14. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

15. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

16. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

⁽⁵⁾ Art. 13 ust. 2 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 557/2014).

⁽⁶⁾ Więcej informacji na temat działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: <https://www.imi.europa.eu>.

⁽⁷⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁸⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

17. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

18. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

19. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

20. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

21. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

22. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

23. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, ujęte i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) z wyjątkiem zaliczek w chwili ich wypłaty.

24. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinię, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽⁹⁾.

25. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI**Wykonanie budżetu na 2017 r.**

26. Ostateczny budżet na 2017 r., który był dostępny na realizację 7PR i programu „Horyzont 2020”, obejmował środki na zobowiązania w wysokości 322,4 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 206,4 mln euro. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 97 % i 72 %. Niski poziom wykorzystania środków na płatności był spowodowany przede wszystkim ograniczeniem lub odsunięciem w czasie badań klinicznych w ramach niektórych dużych i złożonych projektów w programach dotyczących wirusa Ebola i oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, a także opóźnieniami w zawieraniu umów o dotacje w związku z naborami wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”.

27. Pod koniec 2017 r. niewykorzystane środki na płatności z poprzednich lat wyniosły 78,7 mln euro. W rezultacie w lipcu 2017 r. Rada Zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia postanowiła zmniejszyć kwotę nowych środków na płatności tytułem wydatków operacyjnych przewidzianych na ten rok o 56 mln euro⁽¹⁰⁾, a w listopadzie podjęła decyzję o zmniejszeniu skumulowanych niewykorzystanych środków na płatności z lat poprzednich o 25,8 mln. Sytuacja ta pokazuje, że w minionych latach występowały niedociągnięcia w planowaniu i monitorowaniu zapotrzebowania na nowe środki na płatności.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR

28. Z maksymalnej kwoty 1 mld euro środków 7PR przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w celu wdrożenia programu IMI 1, do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 827,2 mln euro.

29. Z kwoty 1 mld euro wkładów, które członkowie z branży mieli wnieść na rzecz działań Wspólnego Przedsięwzięcia, na koniec 2017 r. zatwierdziło ono wkłady niepieniężne w wysokości 529,9 mln euro i wkłady pieniężne w wysokości 21,9 mln euro. Dodatkowy wkład niepieniężny w wysokości 153,3 mln euro został zadeklarowany przez członka z branży i zostanie zatwierdzony z początkiem 2018 r.

30. W konsekwencji na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów pieniężnych i niepieniężnych wniesionych przez członków z branży wyniosła 705,1 mln euro, zaś skumulowany wkład pieniężny wniesiony przez UE na rzecz działań Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach 7PR osiągnął wysokość 827,2 mln euro.

31. Z łącznej puli środków operacyjnych i administracyjnych w kwocie 1 mld euro na rzecz działań w programie IMI 1 do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 966 mln euro (co stanowi 96,6 % dostępnego budżetu) i dokonało płatności na kwotę 720 mln euro.

32. Wysoki poziom zobowiązań pozostających do spłaty, wynoszący 246 mln euro (25 %), wynikał głównie z opóźnionego rozpoczęcia działań w ramach 7PR w pierwszych latach działalności Wspólnego Przedsięwzięcia.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

33. Z maksymalnej kwoty 1 638 mln euro środków z programu „Horyzont 2020” przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w celu realizacji programu IMI 2 do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 157,3 mln euro.

34. EFPIA zobowiązała się przekazać co najmniej 1 425 mln euro w postaci wkładów niepieniężnych i pieniężnych na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020” przez cały okres jego funkcjonowania. Na koniec 2017 r. EFPIA wraz z partnerami przekazała wkłady niepieniężne w wysokości 132,8 mln euro, z czego zatwierdzono 82,5 mln euro. Ponadto Dyrektor Wykonawczy zatwierdził wkłady pieniężne wniesione przez członków z branży (EFPIA i partnerzy stowarzyszeni) w wysokości 7,6 mln euro.

⁽¹⁰⁾ Pierwszy budżet korygujący z 2017 r.

35. W związku z tym na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków z branży wyniosła 140,4 mln euro, podczas gdy wkład pieniężny ze strony UE wyniósł 157,3 mln euro.

36. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w kwocie 1 680 ⁽¹¹⁾ mln euro ⁽¹²⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 819,0 mln euro i dokonało płatności na kwotę 179,6 mln euro. Względnie niski poziom płatności wynika w dużej mierze z czasu koniecznego do zawarcia przez konsorcja projektowe umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Opóźniło to realizację płatności zaliczkowych Wspólnego Przedsięwzięcia planowanych na ten rok.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Ramy kontroli wewnętrznej

37. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza kontrole *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W ramach kontroli *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2017 r. poziom błędu rezydualnego wynoszący 1,29 % w przypadku 7PR i 0,81 % w przypadku programu „Horyzont 2020” ⁽¹³⁾.

38. Wyniki kontroli – w oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej we Wspólnym Przedsięwzięciu i bezpośrednie badanie operacji z zakresu dochodów, płatności, dotacji i zamówień, a także przegląd próby zakończonych kontroli *ex post* obejmujących odzyskanie środków w następstwie wykrytych błędów – dały Trybunałowi wystarczającą pewność, że ogólny poziom błędu rezydualnego w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się poniżej progu istotności.

39. Do końca 2017 r. Wspólne Centrum Wsparcia nie przeprowadziło określonych działań w zakresie opracowywania narzędzi zarządzania dotacjami i ich monitorowania w ramach programu „Horyzont 2020”, by móc zaspokoić potrzeby Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczące sprawozdawczości i przetwarzania w odniesieniu do wkładów niepieniężnych.

INNE KWESTIE

Mobilizowanie wkładów od członków z branży

40. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od członków z branży w obszarze jego działalności ⁽¹⁴⁾. Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie minimalny efekt mnożnikowy, jaki należy osiągnąć, powinien wynosić 1 ⁽¹⁵⁾.

⁽¹¹⁾ 1 638 mln euro na pokrycie kosztów administracyjnych i operacyjnych (art. 3 rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie) i połowa z kwoty 85 mln euro (wkład pieniężny – art. 13, załącznik do rozporządzenia ustanawiającego).

⁽¹²⁾ Kwota ta obejmuje maksymalny wkład UE na poczet kosztów operacyjnych i administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia oraz wkład pieniężny członków z branży na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽¹³⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 za 2017 r., s. 103–104.

⁽¹⁴⁾ Motyw 4 rozporządzenia (UE) nr 557/2014 stanowi, że partnerstwo to powinno opierać się na zrównoważonym wkładzie wszystkich partnerów.

⁽¹⁵⁾ Minimalna kwota wkładów niepieniężnych przekazanych przez członka z branży (EFPIA) na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia (1 425 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (1 425 mln euro). Należy przy tym zauważyć, że zgodnie ze statutem Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 członkowie z branży nie przekazują wkładów niepieniężnych na poczet dodatkowych działań realizowanych poza programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

INFORMACJE NA TEMAT OCEN KOMISJI

41. Dokonana przez Komisję ocena końcowa Wspólnego Przedsiębiorstwa IMI działającego na podstawie 7PR dotyczyła okresu od 2008 do 2016 r.⁽¹⁶⁾, natomiast ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” obejmowała okres od 2014 do 2016 r.⁽¹⁷⁾. Oceny zostały przeprowadzone z pomocą niezależnych ekspertów, jak przewidziano w odnośnych rozporządzeniach Rady⁽¹⁸⁾, i dotyczyły funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań. Wyniki tych ocen zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r.⁽¹⁹⁾.

42. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających⁽²⁰⁾ Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą w listopadzie 2017 r. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie⁽²¹⁾. Część z nich została już zapoczątkowana⁽²²⁾, większość powinna zostać wdrożona w 2018 r. i 2019 r., a niewielka ich liczba zostanie wzięta pod uwagę w następnym okresie programowania⁽²³⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału

Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

⁽¹⁶⁾ Ocena końcowa Wspólnego Przedsiębiorstwa IMI działającego na podstawie 7PR. https://ec.europa.eu/research/health/pdf/imi_final_evaluation.pdf

⁽¹⁷⁾ Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia IMI2 (za lata 2014-2016) działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” https://ec.europa.eu/research/health/pdf/imi2_interim_evaluation.pdf

⁽¹⁸⁾ Oceny przeprowadzane przez Komisję zgodnie z wymogami ustawowymi, wynikające z zastosowania art. 11 rozporządzenia (WE) nr 73/2008 w sprawie Wspólnego Przedsiębiorstwa IMI oraz art. 11 rozporządzenia (UE) nr 557/2014 ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie IMI2.

⁽¹⁹⁾ Dokument roboczy służb Komisji: Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).

⁽²⁰⁾ Zalecenia sformułowane przez oceniających dotyczą m.in. potrzeby włączenia do wspólnych projektów podmiotów z innych branż niż branża farmaceutyczna; konieczności zapewnienia większego udziału MŚP i państw UE-13; konieczności opracowania solidnych ram pomiaru wyników pozwalających ocenić wpływ i korzyści społeczno-gospodarcze Wspólnego Przedsięwzięcia; konieczności przeglądu polityki w zakresie praw własności intelektualnej oraz potrzeby zapewnienia lepszego i szerszego dostępu do wyników projektów w celu zagwarantowania ich trwałości i zwiększenia ich oddziaływania.

⁽²¹⁾ Konkretnie działania przedstawione w planie działania w celu wdrożenia zaleceń obejmują: wskazanie i opracowanie zagadnień, które będą lepiej dopasowane do MŚP; stworzenie strony internetowej IMI2, na której wymienione będą wszystkie istotne aktywa wypracowane w toku projektów IMI, co pozwoli na ich łatwiejsze rozpowszechnienie i lepsze wykorzystanie; zasięgnięcie rady co do najlepszych sposobów na zapewnienie trwałości wartościowych produktów i rezultatów projektów IMI; przeanalizowanie wykonalności i potencjalnej wartości dodanej stworzenia platformy pośrednictwa w celu stymulowania lepszego wykorzystania w praktyce rezultatów projektów.

⁽²²⁾ Działania już zapoczątkowane obejmują: opracowanie seminariów internetowych celem zwiększenia udziału MŚP w działaniach Wspólnego Przedsięwzięcia (<https://www.imi.europa.eu/news-events/events/webinars-imi2-call-13>); stworzenie katalogu dostępnych narzędzi wypracowanych w toku projektów IMI w celu ich szerszego rozpowszechnienia; lepsze wykorzystanie rezultatów projektów i zwiększenie ich oddziaływania (za pośrednictwem strony internetowej Wspólnego Przedsięwzięcia); opracowanie nowego zestawu odpowiednich, akceptowanych, wiarygodnych, prostych i miarodajnych kluczowych wskaźników efektywności, które miałyby obowiązywać począwszy od roku budżetowego 2018 (zmodyfikowany roczny program prac Wspólnego Przedsięwzięcia z marca 2018 r.).

⁽²³⁾ Przegląd polityki w zakresie praw własności intelektualnej w celu jej uelastycznienia z poszanowaniem ram prawnych.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z zeszłorocznymi uwagami

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
	<i>Zarządzanie dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020”</i>	
2016	Na koniec 2016 r. – trzeciego roku realizacji programu „Horyzont 2020” – Wspólne Przedsięwzięcie tylko częściowo ukończyło integrację systemów kontroli ze wspólnymi narzędziami Komisji do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania.	Zrealizowane
	<i>Kontrole ex ante i monitorowanie zestawień poniesionych wydatków</i>	
2016	We Wspólnym Przedsięwzięciu wystąpiły opóźnienia w dokonywaniu płatności na rzecz beneficjentów (uniwersytetów, instytutów badawczych i MŚP). Wskazuje to na uchybienia w procedurach kontroli wewnętrznej i monitorowania w odniesieniu do sprawozdań z realizacji projektów i związanych z nimi zestawień poniesionych wydatków. Uchybienia te wpływają negatywnie na skuteczność realizacji projektów.	Zrealizowane

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

27. Proces prognozowania w ramach dorocznej procedury budżetowej Komisji rozpoczyna się z dwuletnim wyprzedzeniem. Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2 jest zobowiązane do przedstawienia prognozy dotyczącej środków na płatności w styczniu roku N-2, tj. w momencie, w którym nie sposób jest przewidzieć przyszłych potrzeb z pełną dokładnością i precyzją. W styczniu roku N-1 środki na płatności rejestruje się w „Fiche financière” Komisji, która stanowi podstawę dla dorocznej procedury budżetowej Komisji.

Przyjęta procedura budżetowa uniemożliwia wprowadzanie jakichkolwiek zmian na późniejszym etapie, mimo że Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2 dokonuje przeglądu swojej prognozy w roku N-1, dostosowując jej treść do faktycznych zmian w portfelu projektów. Wartości liczbowe przedstawione w „Fiche financière” Komisji nie mogą zostać zmienione do momentu przyjęcia kolejnego budżetu rocznego Komisji.

39. Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2 realizuje plan działania w porozumieniu ze Służbą Audytu Wewnętrznego. Wspólne Przedsięwzięcie IMI 2 współpracuje ze Wspólnym Centrum Wsparcia Komisji w kontekście analizowania możliwych wariantów włączenia sektorowych mechanizmów zgłaszania wkładów niepieniężnych do narzędzi programu „Horyzont 2020” oraz w kontekście dążenia do wypracowania skutecznych rozwiązań służących zapewnieniu zachowania rodzajów mechanizmów sprawozdawczych przewidzianych w programie „Horyzont 2020” w ramach programu „Horyzont Europa”.

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia

(2018/C 452/08)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–12	67
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR.....	1–2	67
Zarządzanie	3–4	67
Cele	5–7	67
Zasoby	8–11	68
Oceny przeprowadzone przez Komisję	12	68
OPINIA	13–25	68
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	14	68
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	15	69
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	16	69
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	17–19	69
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	20–25	69
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	26–37	70
Wykonanie budżetu na 2017 r.	26–28	70
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR i programu TEN-T.....	29–33	70
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	34–37	71
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	38–42	71
Ramy kontroli wewnętrznej	38–41	71
Postępowania o udzielenie zamówienia	42	72
INNE KWESTIE	43	72
Mobilizowanie wkładów od pozostałych członków na rzecz programu SESAR 2020 ..	43	72
INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ	44–47	72
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z ZESZŁOROCZNYMI UWAGAMI.....		74
ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		75

WPROWADZENIE

Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR

1. Wspólne przedsięwzięcie w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w lutym 2007 r. na okres ośmiu lat i rozpoczęło samodzielną działalność w dniu 10 sierpnia 2007 r.⁽¹⁾. W czerwcu 2014 r. Rada zmieniła rozporządzenie ustanawiające i wydłużyła czas trwania Wspólnego Przedsięwzięcia do dnia 31 grudnia 2024 r.⁽²⁾.
2. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR jest partnerstwem publiczno-prywatnym na rzecz opracowania i rozmieszczenia zmodernizowanego systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie. Członkami założycielami są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję, oraz Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (Eurocontrol)⁽³⁾. W odpowiedzi na zaproszenie do wyrażenia zainteresowania członkami Wspólnego Przedsięwzięcia zostało 19 podmiotów publicznych i prywatnych z branży lotniczej. Należą do nich producenci samolotów, producenci wyposażenia naziemnego i pokładowego, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej oraz władze portów lotniczych.

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR obejmuje zarząd i dyrektora wykonawczego.
4. Zarząd składa się z przedstawicieli członków Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR oraz przedstawicieli zainteresowanych stron (wojska, cywilnych użytkowników przestrzeni powietrznej, instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej, wytwórców sprzętu, portów lotniczych, pracowników sektora zarządzania ruchem lotniczym oraz środowiska naukowego). Odpowiada on za przyjęcie centralnego planu zarządzania ruchem lotniczym (ATM) zatwierdzonego przez Radę i sprawowanie ogólnej kontroli nad wdrożeniem projektu SESAR. Dyrektor wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.

Cele

5. Celem projektu SESAR jest modernizacja zarządzania ruchem lotniczym w Europie poprzez planowanie, opracowanie i dostarczenie nowych lub ulepszonych technologii i procedur. Projekt dzieli się na trzy fazy:
 - „fazę planowania” (w latach 2004–2007) prowadzoną przez Eurocontrol i współfinansowaną ze środków programu transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T). Rezultatem tej fazy było powstanie centralnego planu ATM, w którym określono zawartość oraz opisano opracowanie i rozmieszczenie nowoczesnego systemu ATM nowej generacji,
 - dwuetapową „fazę opracowywania” (w latach 2008–2013, przedłużoną do 2016 r.) prowadzoną przez Wspólne Przedsięwzięcie SESAR i współfinansowaną ze środków programu TEN-T i siódmego programu ramowego (7PR), a od 2014 r. także ze środków programu „Horyzont 2020”,
 - „fazę rozmieszczenia” (w latach 2014–2024), prowadzoną przez podmioty z branży i inne zainteresowane podmioty, która ma na celu utworzenie i wdrażanie na dużą skalę nowej infrastruktury zarządzania ruchem lotniczym ze współfinansowaniem ze środków programu „Horyzont 2020”.
6. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR w ramach 7PR i programu TEN-T była modernizacja i zwiększenie bezpieczeństwa zarządzania ruchem lotniczym w Europie poprzez skoordynowanie i skoncentrowanie wszystkich działań badawczo-rozwojowych z tej dziedziny w UE, co miało prowadzić do powstania nowych systemów technologicznych, urządzeń i procedur operacyjnych określonych w centralnym planie ATM (SESAR I – faza opracowywania od 2008 r. do 2016 r.).

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 219/2007 z dnia 27 lutego 2007 r. w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) (Dz.U. L 64 z 2.3.2007, s. 1) zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1361/2008 (Dz.U. L 352 z 31.12.2008, s. 12).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 721/2014 z dnia 16 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 219/2007 w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) w odniesieniu do przedłużenia wspólnego przedsięwzięcia do roku 2024 (Dz.U. L 192 z 1.7.2014, s. 1).

⁽³⁾ Eurocontrol jest organizacją międzynarodową, w której uczestniczy 41 państw członkowskich. UE oddelegowała do Eurocontrol egzekwowanie części swoich przepisów dotyczących jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, w wyniku czego Eurocontrol stała się centralną organizacją zajmującą się koordynacją i planowaniem kontroli ruchu lotniczego w całej Europie. Sama UE jest sygnatariuszem organizacji Eurocontrol, a wszystkie państwa członkowskie UE są jej członkami.

7. W ramach programu „Horyzont 2020” Wspólne Przedsięwzięcie SESAR realizuje program SESAR 2020 w celu wykazania wykonalności rozwiązań technologicznych i operacyjnych, opracowanych już w ramach programu SESAR I, w większych i lepiej zintegrowanych operacyjnie środowiskach (kontynuacja fazy opracowywania) i w celu wdrożenia nowej infrastruktury zarządzania ruchem lotniczym (faza rozmieszczenia).

Zasoby

8. Budżet przeznaczony na fazę opracowywania w ramach programu SESAR I (lata 2008–2016) wyniósł 2 100 mln euro i miał być w równych częściach zapewniony przez UE, Eurocontrol oraz uczestniczących w programie partnerów publicznych i prywatnych z branży ruchu lotniczego. Wkład UE wynoszący maksymalnie 700 mln euro był finansowany ze środków 7PR i programu TEN-T ⁽⁴⁾.

9. W rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie SESAR łączne koszty programu SESAR 2020 szacuje się na 1 585 mln euro ⁽⁵⁾. Maksymalny wkład UE w działania Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR na rzecz fazy opracowywania i rozmieszczenia w ramach programu SESAR 2020 w latach 2017–2024 wynosi 585 mln euro i ma zostać sfinansowany z programu „Horyzont 2020” ⁽⁶⁾. Eurocontrol ma wnieść wkład w wysokości około 500 mln euro ⁽⁷⁾, a branża ruchu lotniczego – 500 mln euro na rzecz działalności Wspólnego Przedsięwzięcia. Około 95 % wkładu pochodzącego z Eurocontrol i od pozostałych członków ma postać wkładów niepieniężnych w działalność Wspólnego Przedsięwzięcia.

10. Odnośnie do wkładów finansowych na pokrycie kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia zarząd decyduje, jakie kwoty mają zostać wpłacone przez każdego z członków proporcjonalnie do wkładów, które zgodzili się wnieść, oraz ustanawia terminy dokonania wpłaty.

11. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR na programy SESAR I i SESAR 2020 wyniósł 191,8 mln euro (w 2016 r. wyniósł on 157,1 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 40 pracowników (w 2016 r. – 44).

Oceny przeprowadzone przez Komisję

12. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę końcową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie w ramach 7PR oraz ocenę śródkresową działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W ich następstwie Wspólne Przedsięwzięcie sporządziło plany działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tych ocen. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planów działania wdrożonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z ocen. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIA

13. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁸⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁹⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

14. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁽⁴⁾ Art. 3 Umowy ogólnej między Komisją Europejską a Wspólnym Przedsięwzięciem SESAR, grudzień 2009 r.

⁽⁵⁾ Motyw 5 rozporządzenia (UE) nr 721/2014.

⁽⁶⁾ Art. 4 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 219/2007 zmienionego rozporządzeniem (UE) nr 721/2014.

⁽⁷⁾ Art. 4 umowy w sprawie uczestnictwa Eurocontrol w programie SESAR 2020.

⁽⁸⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁹⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

15. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

16. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

17. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

18. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

19. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

20. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

21. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

22. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

23. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) w chwili ich wypłaty.

24. Sporządzając niniejsze sprawozdanie i opinię, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽¹⁰⁾.

25. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI

Wykonanie budżetu na 2017 r.

26. Z uwzględnieniem środków z dochodów przeznaczonych na określony cel (18 mln euro) dostępny budżet na 2017 r. na rzecz programu SESAR I wynosił 19,3 mln euro na środki na zobowiązania i 121,8 mln euro na płatności; dostępny budżet na 2017 r. na rzecz programu SESAR 2020 obejmował środki na zobowiązania w wysokości 111,7 mln euro i środki na płatności w wysokości 91,2 mln euro.

27. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności programu SESAR I wynosiły odpowiednio 11 % i 68 %. O tak niskich wskaźnikach wykonania w odniesieniu do programu SESAR I zdecydowały następujące czynniki:

- W grudniu 2016 r. program SESAR I został formalnie zamknięty, a ostatnia płatność miała miejsce w grudniu 2017 r. Niemniej Wspólne Przedsięwzięcie musiało zagwarantować do końca 2017 r. wystarczający poziom środków z 7PR na zwrot nadpłaconych wkładów pieniężnych od członków SESAR I z branży ⁽¹¹⁾ i na uregulowanie opóźnionych, lecz mimo to uzasadnionych wniosków o płatność na rzecz projektów z 7PR będących w trakcie realizacji.
- Podczas planowania i monitorowania zapotrzebowania na nowe środki na płatności i zobowiązania w budżecie programu SESAR I Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło zachowawcze podejście i nie wzięło pod uwagę oczekiwanych dochodów przeznaczonych na określony cel w wysokości około 17 mln euro pochodzących z odzyskanych środków z projektów SESAR I (tj. korekt błędów wykrytych w trakcie kontroli *ex post*, nierozliczonych płatności zaliczkowych itd.).

28. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności programu SESAR 2020 wynosiły odpowiednio 92 % i 68 %. Niższy niż oczekiwany poziom wykorzystania środków na płatności był spowodowany przede wszystkim opóźnieniami w realizacji projektów programu „Horyzont 2020” przez członków z branży i zbyt zachowawczym planowaniem budżetowym, biorąc pod uwagę ryzyko opóźnień w otrzymywaniu corocznych umów o delegowaniu zadań dotyczących realizacji finansowej.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach 7PR i programu TEN-T

29. Z maksymalnej kwoty 700 mln euro środków z 7PR przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR w celu wdrożenia programu SESAR I, do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 633,9 mln euro.

30. Z łącznej puli 1 254,5 mln euro wkładów pieniężnych i niepieniężnych, które mają wnieść inni członkowie na rzecz na działań programu SESAR I (670,2 mln euro od Eurocontrol i 584,3 mln euro od członków z branży ruchu lotniczego), Wspólne Przedsięwzięcie zatwierdziło do końca 2017 r. wkłady o wartości 560,7 mln euro ze strony Eurocontrol i 539,2 mln euro ze strony branży ruchu lotniczego.

31. W związku z tym do końca 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony innych członków programu SESAR I wyniosła 1 099,9 mln euro, zaś skumulowany wkład pieniężny ze strony UE wyniósł 633,9 mln euro.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽¹¹⁾ Art. 13 i 25 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia stanowiącego załącznik do rozporządzenia (WE) nr 219/2007 zmienionego rozporządzeniem (UE) nr 721/2014.

32. Z łącznej puli środków operacyjnych i administracyjnych w kwocie 892,8 mln euro na rzecz działań w programie SESAR I⁽¹²⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR zaciągnęło zobowiązania na kwotę 853 mln euro i dokonało płatności na kwotę 801 mln euro (co stanowi 89,7 % dostępnego budżetu).

33. Pod koniec 2017 r. i ostatniej fazy programu SESAR I Wspólne Przedsięwzięcie musiało anulować 30 mln euro (19 %) zobowiązań pozostających do spłaty w wyniku korekt projektów programu SESAR I lub ich anulowania. W konsekwencji na koniec roku wciąż nierozliczone zobowiązania płatnicze Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach dotacji na rzecz programu SESAR I wyniosły około 47 mln euro.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

34. Z maksymalnej kwoty 585 mln euro środków z programu „Horyzont 2020” przydzielonych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR w celu realizacji programu „SESAR 2020” do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 132,9 mln euro.

35. Pozostali członkowie zobowiązali się wnieść wkłady niepieniężne i pieniężne w kwocie co najmniej 825,9 mln euro na rzecz działań operacyjnych w ramach programu SESAR 2020 Wspólnego Przedsięwzięcia (około 500 mln euro z Eurocontrol i szacowaną kwotę 325,9 mln euro z branży ruchu lotniczego). Na koniec 2017 r. pozostali członkowie zgłosili wkłady niepieniężne o wartości 97,3 mln euro. Niemniej jednak, ponieważ w 2017 r. projekty SESAR 2020 były wciąż na wczesnym etapie realizacji, zarząd jeszcze nie zatwierdził tych wkładów. Ponadto Eurocontrol przekazał wkłady pieniężne na poczet kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 6,7 mln euro.

36. W związku z tym do końca 2017 r. łączna wartość wkładów ze strony członków z branży ruchu lotniczego i Eurocontrol wyniosła 104 mln euro, zaś kwota wkładów pieniężnych ze strony UE wyniosła 132,9 mln euro.

37. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych w kwocie 639,8 mln euro⁽¹³⁾ na rzecz działań w programie SESAR 2020 do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 236,7 mln euro i dokonało płatności na kwotę 112,3 mln euro. Na płatności te składały się głównie płatności zaliczkowe na realizację pierwszej i drugiej serii projektów SESAR 2020.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Ramy kontroli wewnętrznej

38. Audytor zewnętrzny sprawdzający sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia odnotował niedociągnięcia w jego procedurach kontroli finansowej. Sytuacja ta jest w dużej mierze spowodowana złożonymi przepisami finansowymi, na podstawie których jest zobowiązane działać Wspólne Przedsięwzięcie, niedawnym odejściem kluczowego personelu finansowego oraz wynikającym z tego nadmiernym obciążeniem pracą w departamencie finansów.

39. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadza kontrole *ex post* w siedzibach beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w projektach w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W ramach kontroli *ex post* Wspólne Przedsięwzięcie zgłosiło na koniec 2017 r. poziom błędu resztowego wynoszący 1,09 % w przypadku 7PR i 2,8 % w przypadku programu „Horyzont 2020”⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Na łączną kwotę w wysokości 892,8 mln euro składa się wkład pieniężny z budżetu UE w kwocie 700 mln euro, sfinansowany z 7PR i programu TEN-T, wkład pieniężny w wysokości 165 mln euro z Eurocontrol oraz wkład pieniężny w wysokości 27,8 mln euro od członków reprezentujących branżę ruchu lotniczego.

⁽¹³⁾ Na łączną kwotę w wysokości 639,8 mln euro składa się wkład pieniężny z budżetu UE w kwocie 585 mln euro, sfinansowany z programu „Horyzont 2020”, wkład pieniężny w wysokości 25 mln euro z Eurocontrol oraz wkład pieniężny w wysokości 18,5 mln euro od członków reprezentujących branżę ruchu lotniczego. Dodatkowo Komisja zapewni Wspólnemu Przedsięwzięciu dochody przeznaczone na określony cel w wysokości 11,3 mln euro na konkretne zadania, które oddelegowała do Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽¹⁴⁾ Roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR za 2017 r., pkt 1.1.4.3 i 1.1.7.

40. Wyniki kontroli – w oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej we Wspólnym Przedsięwzięciu i bezpośrednio badanie operacji z zakresu dochodów, płatności, dotacji i zamówień, a także o przegląd próby zakończonych kontroli *ex post* obejmujących odzyskanie środków w następstwie wykrytych błędów – dały Trybunałowi wystarczającą pewność, że ogólny poziom błędów resztowych w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się poniżej progu istotności.

41. Na koniec 2017 r. nie zakończono jeszcze procesu wprowadzania zmian we wspólnych narzędziach Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które to zmiany są niezbędne do przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Postępowania o udzielenie zamówienia

42. W postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi wsparcia zapewniane przez cywilnych użytkowników przestrzeni powietrznej w ramach działań w programie SESAR 2020 ⁽¹⁵⁾ Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło za podstawę punktacji finansowej zwykłą średnią arytmetyczną otrzymanych ofert finansowych w odniesieniu do dziennego wynagrodzenia poszczególnych kategorii ekspertów. We wszystkich częściach zamówienia zastosowano takie samo podejście. W istocie zastosowanie średniej ważonej do obliczeń punktacji finansowej byłoby jednak bardziej skutecznym rozwiązaniem uwzględniającym w większym stopniu konkurencję. Ważenie powinno opierać się na najbardziej prawdopodobnej liczbie dni roboczych dla każdej kategorii ekspertów niezbędnej w związku z konkretnymi usługami w zamówieniu.

INNE KWESTIE

Mobilizowanie wkładów od pozostałych członków na rzecz programu SESAR 2020

43. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od partnerów z branży w obszarze jego działalności ⁽¹⁶⁾. Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie szacowany efekt mnożnikowy środków od partnerów reprezentujących branżę ruchu lotniczego (z wyłączeniem Eurocontrol), jaki należy osiągnąć, powinien wynosić 0,85 ⁽¹⁷⁾.

INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ

44. Dokonana przez Komisję ocena końcowa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR działającego na podstawie 7PR dotyczyła okresu od 2007 do 2016 r. ⁽¹⁸⁾, natomiast ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR działającego na podstawie programu „Horyzont 2020” obejmowała okres od 2014 do 2016 r. ⁽¹⁹⁾. Oceny zostały przeprowadzone przy pomocy niezależnych ekspertów, jak przewidziano w odnośnych rozporządzeniach Rady ⁽²⁰⁾, i dotyczyły funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań. Wyniki tych ocen zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r. ⁽²¹⁾.

⁽¹⁵⁾ Umowy ramowe (4 części) z łącznym budżetem w wysokości 6 mln euro na przestrzeni 4 lat.

⁽¹⁶⁾ Motyw 17 rozporządzenia (WE) nr 219/2007 zmienionego rozporządzeniem (UE) nr 721/2014 stanowi, że istotnym elementem projektu SESAR jest znaczący udział sektora przemysłu. Kluczowe znaczenie ma zatem warunek polegający na tym, by środki publiczne przeznaczone na fazę opracowywania projektu SESAR I zostały uzupełnione wkładami sektora przemysłu.

⁽¹⁷⁾ Szacowana kwota wkładów niepieniężnych przekazanych przez partnerów z sektora ruchu lotniczego na działania operacyjne wspólnego przedsięwzięcia (z wyłączeniem Eurocontrol) (500 mln euro) podzielona przez łączną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (585 mln euro). Należy przy tym zauważyć, że zgodnie ze statutem dotyczącym programu SESAR 2020 członkowie z branży nie przekazują wkładów niepieniężnych na poczet dodatkowych działań realizowanych poza programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽¹⁸⁾ Ocena końcowa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR działającego na podstawie 7PR. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/sesar1.pdf>

⁽¹⁹⁾ Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR działającego na podstawie programu „Horyzont 2020”. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/sesar2020.pdf>

⁽²⁰⁾ Oceny przeprowadzane przez Komisję zgodnie z wymogami ustawowymi, wynikające z zastosowania art. 7 rozporządzenia Rady (WE) nr 219/2007 w sprawie Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR oraz art. 7 rozporządzenia Rady (UE) nr 721/2014 zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 219/2007.

⁽²¹⁾ Dokument roboczy służb Komisji. Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).

45. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających⁽²²⁾ zarząd Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR zatwierdził w maju 2018 r. plan działania Wspólnego Przedsięwzięcia. Plan ten obejmuje szeroki wachlarz działań, które mają zostać zrealizowane przez Wspólne Przedsięwzięcie⁽²³⁾. Część z nich została już zapoczątkowana⁽²⁴⁾, większość powinna zostać wdrożona w 2018 i w pierwszym kwartale 2019 r., a część zostanie wzięta pod uwagę w następnym okresie programowania⁽²⁵⁾.

46. W 2017 r. Trybunał Obrachunkowy opublikował sprawozdanie specjalne na temat inicjatywy dotyczącej jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej (SES)⁽²⁶⁾, obejmujące niektóre elementy wyników osiągniętych przez Wspólne Przedsięwzięcie SESAR w ramach 7PR⁽²⁷⁾, stanowiącego główne unijne źródło wsparcia finansowego na rzecz tej inicjatywy.

47. Zarówno w ocenie końcowej sporządzonej przez Komisję⁽²⁸⁾, jak i w sprawozdaniu specjalnym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego⁽²⁹⁾ zwrócono uwagę na opóźnienia w realizacji centralnego planu ATM, a także na rozbieżność pomiędzy ustalonym w przepisach okresem działalności Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR a planowanym czasem trwania prac. W sprawozdaniu Trybunału podkreślono też potrzebę poprawy rozliczalności wspólnego przedsięwzięcia z realizacją centralnego planu⁽³⁰⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

⁽²²⁾ Zalecenia przedstawione przez oceniających dotyczą następujących obszarów: wzmocnienie udziału zainteresowanych stron w działaniach SESAR, w tym związków z fazą rozmieszczenia; wzmocnienie trzech poziomów centralnego planu ATM w Europie (faza planowania, opracowywania i rozmieszczenia); zapewnienie, by na wszystkich poziomach stosowano wspólny język oparty na rozwiązaniach oraz umożliwienie Komisji usprawnienia planowania i monitorowania rozmieszczenia; wzmocnienie powiązań ze światem akademickim; rozwiązanie problemów dotyczących stosowania ram prawnych programu „Horyzont 2020”; podjęcie działań w celu zniwelowania różnic w zakresie uprzemysłowienia pomiędzy obecnie obowiązującymi rozwiązaniami programu SESAR, które kończą się na poziomie gotowości technicznej 6, a fazą rozmieszczenia centralnego planu ATM, wymagającą rozwiązań na poziomie gotowości technicznej 8.

⁽²³⁾ Konkretnie działania, które znalazły się w planie działania w odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających, obejmują: zacieśnienie porozumień dotyczących współpracy z zarządcą wdrażania systemu SESAR, Europejską Agencją Bezpieczeństwa Lotniczego, organami krajowymi i EUROCAE w celu wzmocnienia ich uczestnictwa we wdrażaniu centralnego planu ATM; zwiększenie uczestnictwa podmiotów z branży; uproszczenie działań SESAR w ramach programu „Horyzont 2020”.

⁽²⁴⁾ Działania już zapoczątkowane obejmują: reorganizację trzech poziomów centralnego planu ATM w celu wzmocnienia jego architektury i oparcia tej architektury na zasadach leżących u podstaw rozwiązań programu SESAR; regularne spotkania ze stowarzyszeniem ds. rozwoju naukowego centralnego planu ATM w Europie (ASDA) w celu zwiększenia udziału świata akademickiego w programie.

⁽²⁵⁾ Ogólna ocena obowiązujących ram prawnych Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR na potrzeby przygotowań do kolejnego okresu programowania została przeprowadzona przez Wspólne Przedsięwzięcie i przesłana do Komisji w grudniu 2017 r. Jeżeli chodzi o zalecenie, aby zniwelować różnice w zakresie uprzemysłowienia pomiędzy działaniami Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR a zarządzaniem rozmieszczeniem w programie SESAR, Wspólne Przedsięwzięcie uważa obecnie jego realizację za wstrzymaną, w zależności od podjęcia przez Komisję inicjatywy na następny okres programowania.

⁽²⁶⁾ Unijna inicjatywa dotycząca jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, którą zapoczątkowano w 2004 r., obejmuje zbiór wspólnych ogólnounijnych wiążących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i usług zarządzania ruchem lotniczym, zarządzania przestrzenią powietrzną i interoperacyjności w obrębie sieci. https://ec.europa.eu/transport/modes/air/ses_en

⁽²⁷⁾ Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 18/2017.

⁽²⁸⁾ Zob. ocena końcowa Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR działającego na podstawie 7PR, sekcja 7.1.4. Jakość badań i sekcja 8. Wnioski.

⁽²⁹⁾ Pkt 86 i 87 sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 18/2017.

⁽³⁰⁾ Zob. pkt 86 i zalecenie 8 w sprawozdaniu specjalnym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 18/2017.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z zeszłorocznymi uwagami

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte)
	<i>Sprawozdawczość i kontrola w zakresie wkładów niepieniężnych na rzecz projektów SESAR 2020</i>	
2016	Wspólne Przedsięwzięcie SESAR nie opracowało jak dotąd szczegółowych wytycznych dla członków i ich audytorów zewnętrznych odnośnie do deklaracji i poświadczania wkładów niepieniężnych wnoszonych przez członków na rzecz projektów SESAR 2020. Nie wprowadziło też wewnętrznych wytycznych dotyczących kontroli <i>ex ante</i> zestawień wydatków poniesionych w związku z projektami SESAR 2020, które opierałyby się na strategii kontroli <i>ex ante</i> opracowanej przez Komisję na potrzeby programu „Horyzont 2020”.	Zrealizowane
	<i>Ocena zdolności finansowej wnioskodawców w ramach zaproszeń do składania wniosków</i>	
2016	W następstwie ograniczonego zaproszenia do składania wniosków dotyczącego badań przemysłowych, które było skierowane wyłącznie do członków Wspólnego Przedsięwzięcia z branży, Wspólne Przedsięwzięcie przyznało dotacje konsorcjom projektowym, mimo że w dwóch przypadkach kontrole rentowności beneficjentów przeprowadzone przez Agencję Wykonawczą ds. Badań Naukowych wykazały słabą zdolność finansową koordynującego członka konsorcjum z branży. Oznacza to wyższe ryzyko finansowe co do ukończenia tych projektów, jak również wyższe ryzyko finansowe w przypadku pozostałych projektów, w które zaangażowani są ci dwaj beneficjenci. W tych dwóch przypadkach dyrektor wykonawczy oparł swoją decyzję na uzupełniających ocenach ryzyka <i>ad hoc</i> przeprowadzonych przez personel Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR. Wspólne Przedsięwzięcie nie ustanowiło jednak jeszcze regularnej wewnętrznej procedury ponownej oceny w przypadku niskiej zdolności finansowej koordynatorów projektów uzyskujących dotację, która to ocena obejmowałaby środki służące ograniczeniu i skompensowaniu wyższego ryzyka finansowego.	Zrealizowane
	<i>Efektywność zamówień na usługi pod względem kosztów</i>	
2016	W postępowaniach o udzielenie zamówienia na usługi Wspólne Przedsięwzięcie ustala maksymalny budżet zamówienia. Ta maksymalna kwota nie jest ustalana w oparciu o systematyczny proces oszacowywania kosztów ani racjonalny system referencyjnych cen rynkowych. Nie zapewnia to efektywności pod względem kosztów w przypadku wieloletnich zamówień na usługi, ponieważ z doświadczeń wynika, że wartość większości otrzymanych ofert była zbliżona do maksymalnego budżetu.	Zrealizowane

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

25. W latach 2010–2017 średni czas oczekiwania na otrzymanie rocznych umów o delegowaniu zadań związanych z realizacją finansową wynosił ponad sześć miesięcy. W związku z tym utrzymanie ciągłości działania wymaga od Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR takiego planowania budżetu, które zapewni wystarczającą ilość środków pieniężnych i środków na pokrycie płatności, aby móc regulować płatności przynajmniej do połowy następnego roku.

26. W ciągu ostatnich dwóch lat Wspólne Przedsięwzięcie SESAR działało w ramach kilku finansowych systemów regulacyjnych, ponieważ miało równolegle wdrażać projekty w ramach 7PR, TEN-T, programu „Horyzont 2020”, instrumentu „Łącząc Europę” oraz umów o delegowaniu zadań w zakresie dochodów przeznaczonych na określony cel. Plan zatrudnienia na 2018 r. przewiduje zatrudnienie dwóch dodatkowych urzędników finansowych w celu wzmocnienia zespołu ds. finansów i budżetu.

27. Większa liczba błędów w płatnościach z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” w 2017 r. wynika z tego, że gdy w ramach Wspólnej Służby Audytu (CAS) Komisja przyjęła plan audytu, Wspólne Przedsięwzięcie SESAR zrealizowało jedynie kilka płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”. Płatności te były związane głównie z projektami badań poszukiwawczych, angażując jako głównych beneficjentów ośrodki badawcze i uniwersytety, czyli instytucje, które zazwyczaj mają mniejsze doświadczenie w sporządzaniu sprawozdań finansowych niż inne duże podmioty gospodarcze otrzymujące dotacje. Ponadto na ogólną liczbę błędów znaczny wpływ miał poważny błąd popełniony przez jednego beneficjenta (uniwersytet). Aby zmniejszyć to ryzyko w przyszłości, Wspólne Przedsięwzięcie SESAR we współpracy z Komisją zorganizuje dzień informacyjny na temat sprawozdawczości finansowej w szczególności skierowany do ośrodków badawczych, uczelni wyższych i MŚP.

28. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR zaktualizuje swoje wewnętrzne wytyczne dotyczące sporządzania dokumentacji zaproszeń (stanowiące część systemu zarządzania jakością w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR), w celu uwzględnienia średniej ważonej jako możliwej metody oceny ofert finansowych, w szczególności gdy metoda ta pozwala lepiej uwzględnić różne części składowe ceny w ofertach finansowych.

SPRAWOZDANIE**dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail za rok budżetowy 2017 wraz z odpowiedzią Wspólnego Przedsięwzięcia**

(2018/C 452/09)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
WPROWADZENIE	1–12	77
Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail	1–2	77
Zarządzanie	3–6	77
Cele	7–8	77
Zasoby	9–11	78
Ocena przeprowadzona przez Komisję	12	78
OPINIA	13–25	78
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	14	78
Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń ..	15	79
Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń ..	16	79
Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie	17–19	79
Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw	20–25	79
ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI	26–32	80
Wykonanie budżetu na 2017 r.	26–27	80
Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”	28–32	80
MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	33–37	81
Ramy kontroli wewnętrznej	33–36	81
Postępowania o udzielenie zamówienia	37	81
INNE KWESTIE	38	81
Mobilizowanie wkładów od członków z branży	38	81
INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ	39–40	81
ZAŁĄCZNIK – DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z UWAGAMI Z UBIEGŁYCH LAT		83
ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		84

WPROWADZENIE***Ustanowienie Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail***

1. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (S2R) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w czerwcu 2014 r. ⁽¹⁾ na okres 10 lat i funkcjonuje autonomicznie od dnia 24 maja 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło autonomiczną działalność w 2016 r., a tegoroczne sprawozdanie stanowi drugie sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia poddane kontroli przez Trybunał.

2. Wspólne Przedsięwzięcie S2R jest partnerstwem publiczno-prywatnym w sektorze kolei. Jego członkami założycielami są Unia Europejska (UE), reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z sektora kolejowego (główne zainteresowane strony, w tym producenci urządzeń kolejowych, przedsiębiorstwa kolejowe, podmioty zarządzające infrastrukturą i ośrodki badawcze). Inne podmioty mogą uczestniczyć we Wspólnym Przedsięwzięciu jako członkowie stowarzyszeni.

Zarządzanie

3. Struktura zarządzania Wspólnego Przedsięwzięcia S2R obejmuje Radę Zarządzającą, Dyrektora Wykonawczego, Komitet Naukowy i Grupę Przedstawicieli Państw.

4. W skład Rady Zarządzającej wchodzi 22 członków, w tym dwóch przedstawicieli Komisji i po jednym przedstawicielu każdego z członków reprezentujących branżę. Rada jest ogólnie odpowiedzialna za wyznaczanie kierunków strategicznych Wspólnego Przedsięwzięcia i za jego funkcjonowanie oraz sprawuje nadzór nad realizacją podejmowanych przez nie działań. Dyrektor Wykonawczy odpowiada za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem.

5. Komitet Naukowy i Grupa Przedstawicieli Państw są organami doradczymi. Komitet doradza w sprawie priorytetów naukowych i technologicznych, które należy uwzględnić w rocznych planach prac Wspólnego Przedsięwzięcia. Grupa Przedstawicieli Państw reprezentuje państwa członkowskie UE i państwa stowarzyszone w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”. Grupa ta może wydawać opinie na temat kierunków strategicznych Wspólnego Przedsięwzięcia i na temat powiązań między działaniami S2R a stosownymi programami krajowymi lub regionalnymi w zakresie badań naukowych i innowacji.

6. Statut Wspólnego Przedsięwzięcia S2R stanowi również, że:

- Agencja Kolejowa Unii Europejskiej pełni szczególną rolę doradczą poprzez przyczynianie się do określania i wdrażania planów prac S2R oraz zapewnianie, by dzięki działaniom S2R można było uzyskać standardy techniczne gwarantujące interoperacyjność i bezpieczeństwo,
- powołane zostają komitety sterujące ds. programu na rzecz innowacji, skupiające przedstawicieli członków założycieli i członków stowarzyszonych, oraz Biuro Programowe S2R będące odpowiedzialne za wkład techniczny i wdrażanie każdego programu na rzecz innowacji,
- istnieje możliwość utworzenia grup roboczych złożonych z ekspertów, aby pomóc Wspólnemu Przedsięwzięciu w wykonywaniu jego zadań.

Cele

7. Wspólne Przedsięwzięcie S2R zostało utworzone, by zapewnić sektorowi kolejowemu platformę służącą wspólnym pracom nad wspieraniem innowacji, zwiększeniem konkurencyjności systemu kolei i wzmocnieniem systemu transportu kolejowego w Europie. Główną inicjatywą na rzecz osiągnięcia tego celu jest utworzenie jednolitego europejskiego obszaru kolejowego ⁽²⁾.

8. Wspólne przedsięwzięcie dąży do opracowania, integracji, zademonstrowania i walidacji nowatorskich technologii i rozwiązań, które zachowują surowe normy bezpieczeństwa, w celu osiągnięcia następujących wskaźników:

- zmniejszenie o 50 % kosztu całego cyklu życia systemu transportu kolejowego,
- zwiększenie o 100 % przepustowości systemu transportu kolejowego,

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 642/2014 z dnia 16 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail (Dz.U. L 177 z 17.6.2014, s. 9).

⁽²⁾ Więcej informacji na temat działalności Wspólnego Przedsięwzięcia można znaleźć na jego stronie internetowej: <http://shift2rail.org>.

- zwiększenie o 50 % niezawodności i punktualności przewozów kolejowych,
- usunięcie przeszkód natury technicznej, które ograniczają możliwości sektora kolejowego w zakresie interoperacyjności i efektywności,
- ograniczenie negatywnych skutków zewnętrznych związanych z transportem kolejowym, w szczególności hałasu, drgań, emisji i innych skutków oddziaływania na środowisko.

Zasoby

9. Maksymalny wkład UE w działania Wspólnego Przedsięwzięcia S2R w wysokości 450 mln euro jest finansowany z programu „Horyzont 2020”. Kwota ta obejmuje środki w wysokości 52 mln euro zarezerwowane na program prac w obszarze transportu na lata 2014–2015 objęty inicjatywą „Horyzont 2020” (tzw. projekty przewodnie), którym jak dotąd zarządzała Komisja, co oznacza, że na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia S2R przeznaczono kwotę 398 mln euro ⁽³⁾. Członkowie Wspólnego Przedsięwzięcia z branży kolejowej są zobowiązani do wniesienia środków w wysokości co najmniej 470 mln euro ⁽⁴⁾ w postaci wkładów niepieniężnych i pieniężnych o wartości co najmniej 350 mln euro na rzecz działań operacyjnych i kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia oraz wkładów niepieniężnych o wartości co najmniej 120 mln euro na rzecz działań dodatkowych ⁽⁵⁾.

10. Koszty administracyjne Wspólnego Przedsięwzięcia S2R są ograniczone do kwoty 27 mln euro i są pokrywane przez wkłady pieniężne wnoszone przez członków, dzielone równo w ujęciu rocznym między UE i członków z branży ⁽⁶⁾.

11. W 2017 r. ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia S2R wyniósł 44,1 mln euro (w 2016 r. – 52,3 mln euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 19 pracowników (w 2016 r. – 17). Niższy budżet ostateczny na 2017 r. był bezpośrednią konsekwencją potwierdzenia przez Komisję Europejską, że będzie ona w dalszym ciągu zarządzać projektami przewodnimi ⁽⁷⁾.

Ocena przeprowadzona przez Komisję

12. W czerwcu 2017 r. Komisja ukończyła ocenę śródkresową działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie, w następstwie której sporządziło ono plan działania, by zrealizować zalecenia wynikające z tej oceny. W związku z tym w niniejszym sprawozdaniu Trybunał zamieścił sekcję dotyczącą planu działania wdrożonego przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na wnioski z oceny. Została ona przedstawiona wyłącznie w celach informacyjnych i nie wchodzi w zakres opinii pokontrolnej bądź ustaleń Trybunału.

OPINIA

13. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁸⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁹⁾ za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań, zgodnie z postanowieniami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

14. W opinii Trybunału sprawozdanie Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

⁽³⁾ Art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 642/2014.

⁽⁴⁾ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 642/2014.

⁽⁵⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 642/2014 działania dodatkowe wykraczają poza plan prac i budżet Wspólnego Przedsięwzięcia, lecz przyczyniają się do realizacji celów planu centralnego S2R. Zgodnie z art. 4 ust. 4 tego samego rozporządzenia koszty działań dodatkowych muszą zostać poświadczane przez niezależnego audytora zewnętrznego i nie podlegają kontroli przez Wspólne Przedsięwzięcie, Europejski Trybunał Obrachunkowy ani przez żaden inny organ unijny.

⁽⁶⁾ Art. 16 ust. 2 statutu Wspólnego Przedsięwzięcia S2R (załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 642/2014).

⁽⁷⁾ Art. 3 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 642/2014 przewiduje dodatkowy wkład unijny w wysokości 52 mln euro na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia S2R, jeżeli przejmie ono zarządzanie programem prac w obszarze transportu na lata 2014–2015, objętym inicjatywą „Horyzont 2020” (tzw. projekty przewodnie).

⁽⁸⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁹⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje sprawozdanie, które przedstawia zbiorczo wszystkie operacje budżetowe, i informację dodatkową.

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

15. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

16. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

17. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo odpowiada również za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi. Kierownictwo Wspólnego Przedsięwzięcia ponosi ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania.

18. Przy sporządzaniu sprawozdania kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności.

19. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie należy nadzór nad sprawozdawczością finansową Wspólnego Przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania i transakcji leżących u jego podstaw

20. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź innym organom udzielającym absolutorium, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola zawsze wykaże istotne zniekształcenia lub niezgodności, jeżeli takie istnieją. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

21. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Wybór tych procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnych zniekształceń sprawozdania finansowego lub istotnej niezgodności transakcji leżących u jego podstaw z wymogami przepisów prawa Unii Europejskiej. W celu opracowania procedur kontroli stosownych do okoliczności (lecz nie na potrzeby sformułowania opinii na temat skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) Trybunał, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej wykorzystywany do sporządzania i rzetelnej prezentacji sprawozdania oraz do zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u jego podstaw. Kontrola obejmuje również ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności szacunków księgowych dokonanych przez kierownictwo oraz ogólnej prezentacji sprawozdania.

22. Jeżeli chodzi o dochody, Trybunał weryfikuje dotacje otrzymane od Komisji Europejskiej i ocenia stosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie procedury poboru opłat i innych dochodów.

23. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (w tym płatności z tytułu nabycia aktywów) w chwili ich wypłaty.

24. Sporządzając niniejsze sprawozdanie zawierające poświadczenie wiarygodności, Trybunał uwzględnił wyniki badania sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonego przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z przepisami art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego UE ⁽¹⁰⁾.

25. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

ZARZĄDZANIE BUDŻETEM I FINANSAMI

Wykonanie budżetu na 2017 r.

26. Ostateczny budżet na 2017 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 68,6 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 44,1 mln euro. Wartości wskaźnika wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 94 % i 79 %. W 2017 r. większość płatności dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie S2R stanowiły płatności zaliczkowe na rzecz projektów w ramach programu „Horyzont 2020” wybranych w wyniku zaproszeń do składania wniosków z 2017 r.

27. Pod koniec 2017 r. niewykorzystane środki na płatności Wspólnego Przedsięwzięcia z poprzednich lat wyniosły ok. 7,6 mln euro. Ta sytuacja wskazuje na niedociągnięcia w planowaniu budżetu, lecz Wspólne Przedsięwzięcie nie jest w stanie w pełni kontrolować tego procesu.

Wykonanie budżetu wieloletniego w ramach programu „Horyzont 2020”

28. Z maksymalnej kwoty 398 mln euro wkładu pieniężnego UE, która miała zostać przydzielona na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia S2R przez cały okres jego funkcjonowania, do końca 2017 r. UE przekazała wkład pieniężny w łącznej kwocie 83,2 mln euro.

29. Z kwoty co najmniej 350 mln euro wkładów, które mieli wnieść członkowie z branży na rzecz działań operacyjnych i kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2017 r. członkowie zgłosili wkłady niepieniężne na rzecz działań operacyjnych w wysokości 34,9 mln euro, z czego poświadczono wkłady w wysokości 3 mln euro. Ponadto Rada Zarządzająca zatwierdziła wkłady pieniężne członków z branży na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 4,9 mln euro.

30. Z kwoty co najmniej 120 mln euro wkładów członków z branży, które miały zostać wniesione na rzecz dodatkowych działań realizowanych poza programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2017 r. członkowie zgłosili 130 mln euro (108 %), z czego poświadczono już wkłady w wysokości 86,3 mln euro. Niemniej jednak wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych członków na rzecz działań dodatkowych, nie może wydać opinii co do ich charakteru, jakości i wielkości.

31. W związku z tym na koniec 2017 r. łączna kwota wkładów ze strony członków z branży wyniosła 169,8 mln euro (z czego 76 % stanowiły wkłady na rzecz działań dodatkowych), podczas gdy wkład pieniężny ze strony UE wyniósł 83,2 mln euro (zob. także pkt 38).

32. Z maksymalnej puli środków operacyjnych i administracyjnych na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia w kwocie 411,5 mln euro ⁽¹¹⁾ do końca 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 158,8 mln euro i dokonało płatności na kwotę 78,6 mln euro. Pokazuje to, że Wspólne Przedsięwzięcie podpisało obecnie wzajemnie powiązane wieloletnie umowy o udzielenie dotacji i umowy dotyczące zamówień publicznych na rzecz wdrożenia 39 % programu S2R w zakresie badań naukowych i innowacji, zgodnie z wieloletnim programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽¹¹⁾ Kwota ta obejmuje maksymalny wkład UE na poczet kosztów operacyjnych i administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia oraz wkład pieniężny członków z branży na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w kwocie 13,5 mln euro.

MECHANIZMY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ**Ramy kontroli wewnętrznej**

33. Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. Sytuacja na koniec 2017 r. wskazywała, że w dużej mierze wdrożono większość istotnych standardów kontroli wewnętrznej, przy czym niektóre działania, takie jak testy planu ciągłości działania, miały zostać zrealizowane w 2018 r.

34. Powołana przez Komisję Wspólna Służba Audytu jest odpowiedzialna za kontrolę *ex post* zestawień wydatków poniesionych w ramach projektów z programu „Horyzont 2020”. W 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie, wraz ze Wspólną Służbą Audytu i DG RTD, rozpoczęło pierwszą kontrolę *ex post* dotyczącą losowo dobranej próby okresowych zestawień poniesionych wydatków w ramach programu „Horyzont 2020”. Jej rezultaty zostaną wykazane jednak dopiero w rocznym sprawozdaniu z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia za 2018 r.

35. W oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej we Wspólnym Przedsięwzięciu i bezpośrednie badanie operacji z zakresu dochodów, płatności, dotacji i zamówień wyniki kontroli dały Trybunałowi wystarczającą pewność, że ogólny poziom błędu resztowego w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się poniżej progu istotności.

36. Na koniec 2017 r. nie ukończono jeszcze modyfikacji wspólnych narzędzi Komisji służących do zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020” i monitorowania, które są niezbędne w celu przetwarzania wkładów niepieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Postępowania o udzielenie zamówienia

37. W przetargu otwartym dotyczącym zamówienia na usługi w zakresie komunikacji i organizacji imprez odnotowano szereg niedociągnięć jakościowych. Szacowany budżet zamówienia wynosił 1,2 mln euro na okres 4 lat.

INNE KWESTIE**Mobilizowanie wkładów od członków z branży**

38. Jednym z głównych celów Wspólnego Przedsięwzięcia jest mobilizowanie wkładów od członków z branży w obszarze jego działalności (¹²). Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie minimalny efekt mnożnikowy, jaki należy osiągnąć, wynosi 0,88 (¹³), jeżeli uwzględnione zostaną wyłącznie wkłady członków z branży w działania objęte bezpośrednio programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia. Wartość minimalnego efektu mnożnikowego wzrasta do 1,18 (¹⁴), jeżeli uwzględnione są również wkłady członków z branży w dodatkowe działania nieobjęte programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia. Niemniej wobec faktu, że Trybunał nie posiada uprawnień do kontroli wkładów niepieniężnych na rzecz działań dodatkowych, nie może on wydać opinii co do charakteru i jakości takich wkładów (¹⁵).

INFORMACJE NA TEMAT OCEN PRZEPROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ

39. Ocena śródkresowa (¹⁶) dotycząca działalności Wspólnego Przedsięwzięcia S2R obejmowała okres od 2014 do 2016 r. i przeprowadzona została przez Komisję z pomocą niezależnych ekspertów, jak przewidziano w rozporządzeniu Rady w sprawie Wspólnego Przedsięwzięcia S2R (¹⁷). Ocena dotyczyła funkcjonowania Wspólnego Przedsięwzięcia z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności i przejrzystości. Wyniki tej oceny zostały uwzględnione w sprawozdaniu przesłanym przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w październiku 2017 r. (¹⁸).

(¹²) Motyw 10 rozporządzenia (UE) nr 642/2014 stanowi, że istotnym elementem inicjatywy Shift2Rail (inicjatywy S2R) jest znaczący udział sektora przemysłu. Kluczowe znaczenie ma zatem warunek, aby środkiem publicznym przeznaczonym na inicjatywę S2R odpowiadał co najmniej taki sam wkład sektora przemysłu.

(¹³) Minimalna kwota wkładów przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia (350 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (398 mln euro).

(¹⁴) Łączna minimalna kwota wkładów przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej i działań dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia (470 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia (398 mln euro).

(¹⁵) Zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 642/2014 koszty działań dodatkowych zatwierdzane są przez niezależnego audytora zewnętrznego powołanego przez Wspólne Przedsięwzięcie. Koszty te nie mogą być jednak kontrolowane przez Wspólne Przedsięwzięcie lub przez jakiegokolwiek organ unijny.

(¹⁶) Ocena śródkresowa Wspólnego Przedsięwzięcia S2R (za lata 2014–2016) działającego na podstawie programu „Horyzont 2020”. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/s2r.pdf>

(¹⁷) Art. 11 rozporządzenia (UE) nr 642/2014.

(¹⁸) Dokument roboczy służb Komisji: Ocena śródkresowa wspólnych przedsięwzięć działających na podstawie programu „Horyzont 2020” (SWD(2017) 339 final).

40. W odpowiedzi na zalecenia przedstawione przez oceniających⁽¹⁹⁾ Wspólne Przedsięwzięcie opracowało plan działania zatwierdzony przez Radę Zarządzającą 28 czerwca 2018 r. Nie wszystkie zalecenia sformułowane w ocenie śródkresowej zostaną wprawdzie uwzględnione w obecnym ramowym programie finansowym⁽²⁰⁾, lecz niektóre działania zawarte w planie działania zostały już podjęte⁽²¹⁾, a pozostałe – stosownie do charakteru zaleceń i obowiązujących ram prawnych – mają zostać wdrożone w latach 2018–2020⁽²²⁾.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Neven MATES, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 2 października 2018 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

-
- ⁽¹⁹⁾ Szczegółowe zalecenia obejmują: potrzebę pogłębienia współpracy z innymi wspólnymi przedsięwzięciami w zakresie transportu (SESAR, Clean Sky i FCH); potrzebę zwiększenia równowagi wśród uczestników działań S2R; korzystanie w dalszym ciągu z doradztwa technicznego i strategicznego zapewnianego przez Komitet Naukowy Wspólnego Przedsięwzięcia, Europejską Radę ds. Badań Naukowych i organy doradcze oraz przeprowadzenie przeglądu obecnych kluczowych wskaźników wykonania zadań ustalonych dla Wspólnego Przedsięwzięcia, które uważa się za zbyt liczne, a w niektórych przypadkach za nieodpowiednie.
- ⁽²⁰⁾ W planie działania Wspólnego Przedsięwzięcia przyznano, że niektóre zalecenia, takie jak potrzeba zwiększenia równowagi między uczestnikami Wspólnego Przedsięwzięcia lub konieczność większego ukierunkowania na główne wyzwania społeczne, nie zostały dostatecznie uwzględnione w ramach S2R i będą musiały zostać podjęte w kolejnym okresie programowania.
- ⁽²¹⁾ Utrzymywane są regularne kontakty z innymi wspólnymi przedsięwzięciami w celu uzyskania efektu synergii pomiędzy różnymi programami; w rocznym programie prac na 2018 r. wprowadzono program dotacji po stawce zryczałtowanej w celu dalszego uproszczenia.
- ⁽²²⁾ Działania, które należy zrealizować, obejmują: zachęcanie członków stowarzyszonych Wspólnego Przedsięwzięcia do większego zaangażowania w S2R w celu umożliwienia szerszego udziału stron trzecich za pośrednictwem działań członków stowarzyszonych; wybór nowych członków Komitetu Naukowego; przegląd wieloletniego planu działania S2R (część B) w celu dostosowania go do opinii kierownictwa przyjętej przez Radę Zarządzającą w październiku 2017 r. (część A) oraz utworzenie nowego modelu kluczowych wskaźników wykonania zadań zgodnie z celami rozporządzenia Rady w sprawie S2R.

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z uwagami z ubiegłych lat

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte)
	<i>Strategia zwalczania nadużyć finansowych</i>	
2016	Wspólne Przedsięwzięcie S2R obowiązuje ustanowiona przez Komisję strategia zwalczania nadużyć finansowych w dziedzinie badań naukowych. Niemniej na koniec 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie wciąż nie przeprowadziło szczegółowej oceny ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych ani nie opracowało planu działań dotyczącego wdrożenia własnej strategii zwalczania nadużyć finansowych w oparciu o metodykę Komisji.	Zrealizowane

ODPOWIEDŹ WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

27. Zgodnie z normalnym procesem budżetowym każdego roku budżetowego Komisja wypłaca Wspólnemu Przedsięwzięciu pierwszą ratę dopiero około marca. Wspólne Przedsiębiorstwo ujęło zatem pełną kwotę niewykorzystanych środków na zobowiązania z poprzednich lat w swoim planowaniu budżetowym na 2017 r., aby pokryć płatności z pierwszego kwartału 2018 r.

37. W odniesieniu do procedury dotyczącej zamówienia na usługi w zakresie komunikacji i organizacji imprez Wspólne Przedsięwzięcie postanowiło nie wprowadzać minimalnej zdolności finansowej, aby nie zniechęcić MŚP do udziału w zaproszeniu do składania ofert, co stanowiłoby ryzyko, którego Wspólne Przedsiębiorstwo chciałoby uniknąć. Co więcej określanie minimalnego poziomu zdolności finansowej jest znanym ograniczeniem dla nowych podmiotów.

W ramach tej samej procedury anulowano część 4 zamówienia, ponieważ rozwiązanie techniczne zaproponowane przez zwycięskiego oferenta umożliwiałoby połączenie w jedną część usług zaplanowanych w ramach dwóch części zamówienia. Rozwiązanie to pozwoliło na zaoszczędzenie zasobów finansowych. W tym kontekście Wspólne Przedsięwzięcie w pełni zastosowało się do art. 114 rozporządzenia finansowego („Odwołanie procedury dotyczącej zamówienia”).

38. Wspólne Przedsięwzięcie S2R pragnie zwrócić uwagę na fakt, że członkowie inni niż Unia dostarczyli już poświadczone wkłady niepieniężne związane z realizacją działań dodatkowych (IKAA) wychodzące poza cel regulacyjny. Te wkłady są poświadczone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej.

Wartość efektu mnożnikowego zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie wynosi odpowiednio 1,24 ⁽¹⁾ i 1,66 ⁽²⁾ w przypadku ujmowania jedynie wkładów członków innych niż Unia.

⁽¹⁾ Minimalna kwota wkładów przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia (350 mln euro) podzielona przez maksymalną kwotę wkładu pieniężnego UE na rzecz Wspólnego Przedsięwzięcia przydzieloną rozporządzeniem w sprawie S2R członkom innym niż Unia (282,5 mln euro).

⁽²⁾ Uwzględniając łączną minimalną kwotę wkładów przekazanych przez członków z branży na poczet działalności operacyjnej i działań dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia (470 mln euro).

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL